

**ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΕΚΤΡΩΣΕΙΣ**

Της

ΑΓΟΡΗΣ ΠΑΠΙΩΤΟΥ

Μεταπτυχιακό στις Εφαρμογές Ψυχολογίας και Συμβουλευτικής στην Κοινότητα

Θεολογική Σχολή της Εκκλησίας της Κύπρου

Λευκωσία, Κύπρος

2022

Υποβληθείσα στη Θεολογική Σχολή της Εκκλησίας της Κύπρου

σε μερική εκπλήρωση

των απαιτήσεων για την απόκτηση

του Μεταπτυχιακού Τίτλου

MASTER OF ARTS

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΙΣ ΕΚΤΡΩΣΕΙΣ

Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Καλυψώ Ιορδάνου

Επιτροπή Αξιολόγησης

Καλυψώ Ιορδάνου

Μαρία Παύλου

Όλγα Σολομώντος-Κουντούρη

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος

Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Όλγα Σολομώντος-Κουντούρη

Ημερομηνία Έγκρισης: 1 Ιουνίου 2022

Υπεύθυνη Δήλωση περί μη Λογοκλοπής

Εγώ, η Αγορή Παπιώτου, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής και τις ποινές που αυτή δύναται να επιφέρει, με βάση τον Κανονισμό της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Ανάπτυξη επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων με θέμα τις εκτρώσεις», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας. Επίσης δηλώνω υπεύθυνα πως όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει έχουν δηλωθεί με τον ενδεδειγμένο τρόπο στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές της διπλωματικής μου εργασίας. Σημεία που βασίζονται σε ιδέες, κείμενο ή / και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Η ΔΗΛΟΥΣΑ

Αγορή Παπιώτου

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την Δρ. Ιορδάνου Καλυψώ για τη συνεχή και συστηματική επίβλεψη και βοήθεια, καθ' όλη την πορεία της διπλωματικής μου. Η στήριξη της ήταν πολύτιμη, παρά τον μεγάλο φόρτο εργασίας της, με αποτέλεσμα η οργάνωση και πραγματοποίηση της παρέμβασης να στεφθεί με επιτυχία. Με τις εύστοχες συμβουλές και νουθεσίες της, ήταν βοηθός και καθοδηγητής μου στις δυσκολίες, τις απορίες και αμφιβολίες μου. Νιώθω αμέριστη ευγνωμοσύνη και εκτίμηση για τις γνώσεις και τις εμπειρίες που αποκόμισα μέσα από τη συνεργασία μας. Είμαι ευγνώμων για όλα.

Ευχαριστώ επίσης θερμά την κυρία Ιουλία Τελεβάντου για την αμέριστη υποστήριξη και βοήθεια της στις στατιστικές αναλύσεις και την κυρία Όλγα Σολομώντος Κουντούρη για τη βοήθεια στην οργάνωση και συλλογή δεδομένων. Επίσης, τους καθηγητές π. Γρηγόριο Ιωαννίδη και Μαρία Παύλου για την πολύτιμη συμβολή τους. Τέλος, ευχαριστώ θερμά μέλη της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου όπως την κυρία Στέλλα Παναγιώτου και τη Λουίζα Μιχαήλ και φυσικά, τους φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη σημερινή εποχή, όπου η πληροφόρηση επισκιάζεται από την παραπληροφόρηση, η αλήθεια εκφοβίζεται από τον δόλο και το ψέμα, μοιάζει αδήριτη ανάγκη οι πολίτες να επιδείξουν την απαιτούμενη σοφία και κριτική σκέψη σε οποιαδήποτε πληροφορία ξεπροβάλλει. Ταυτόχρονα, καλούνται να οικοδομήσουν κατάλληλους μηχανισμούς για το φιλτράρισμα των ειδήσεων αυτών, με σεβασμό τόσο προς τη δική τους θέση, παρουσιάζοντας υποστηρικτικές αποδείξεις για αυτήν όσο και προς τις αντίθετες θέσεις, αντικρούοντας τες με τα κατάλληλα στοιχεία. Η παρούσα έρευνα που έχει σκοπό την ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των φοιτητών της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου εφαρμόστηκε μέσω της μεθόδου «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», η οποία αποτελεί μία εκπαιδευτική μέθοδο κατά την οποία προσφέρονται ευκαιρίες για διάλογο και επιχειρηματολογία σχετικά με ένα αμφιλεγόμενο θέμα, με απώτερο σκοπό την καλλιέργεια των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των φοιτητών. Μέσα από μια σειρά επιχειρηματολογικών συζητήσεων, διάρκειας 3 δώρων συναντήσεων, οι φοιτητές εξοικειώθηκαν στη διαμόρφωση επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων. Μια λίστα στοιχείων που δινόταν σταδιακά στις ομάδες επιχειρηματολογίας συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην αναθεώρηση των απόψεων των φοιτητών και στον απεγκλωβισμό τους από φανατικές και απόλυτες απόψεις ή εξτρεμισμούς. Το θέμα της συγκεκριμένης παρέμβασης ήταν το θέμα των εκτρώσεων. Εξετάστηκε κατά πόσο οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα ανέπτυξαν δεξιότητες επιχειρηματολογίας σε σύγκριση με φοιτητές που δε συμμετείχαν, τόσο ως προς το θέμα των εκτρώσεων όσο και σε ένα νέο θέμα, το θέμα του αν είναι καλύτερα να σπουδάσει κάποιος αμέσως μετά το Λύκειο ή αν είναι καλύτερα να προηγηθεί κάποια πείρα σε εργασία πριν ξεκινήσει σπουδές (θέμα μεταφοράς). Μέσα από την επεξεργασία στοιχείων σχετικά με το θέμα των εκτρώσεων και τη συστηματική εμπλοκή σε συζητήσεις με άτομα που είχαν διαφορετική με αυτούς άποψη, οι φοιτητές της πειραματικής ομάδας εμφάνισαν βελτίωση ως προς τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας, τόσο σε αυτό το ευαίσθητο θέμα όσο και στο θέμα μεταφοράς. Συγκεκριμένα οι φοιτητές στο τέλος της παρέμβασης κατασκεύαζαν τεκμηριωμένα επιχειρήματα, με χρήση στοιχείων, και προσέγγιζαν το θέμα πολυδιάστατα. Συμπερασματικά, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας είναι αισιόδοξα και ελπιδοφόρα. Η συστηματική και συνεχής εμπλοκή των ανθρώπων σε διαλόγους επιχειρηματολογίας αποτελεί κινητήριο δύναμη για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας.

Λέξεις-Κλειδιά: δεξιότητες επιχειρηματολογίας· διάλογοι επιχειρηματολογίας, εκτρώσεις

ABSTRACT

In today's era, where information is overshadowed by misinformation, truth is intimidated by deceit and lies, it seems imperative that citizens demonstrate the required wisdom and critical thinking in any information that emerges. At the same time, they are called upon to build appropriate mechanisms for filtering this news, with respect both to their own position, presenting supporting evidence for it, and to opposing positions, refuting them with appropriate evidence. The present research aimed at developing the argumentative skills of the students of the Theological School of the Church of Cyprus was applied through the method "Argue with me", which is an educational method in which opportunities for dialogue and argumentation on a controversial issue are offered, with the ultimate aim of cultivating the students' argumentative skills. Through a series of argumentative discussions, lasting in three two-hour sessions, students became familiar with the formulation of arguments and counter-arguments. A list of items that was gradually given to the argumentation groups contributed greatly to revising students' views and disentangling them from fanatical and absolute views or extremism. The topic of this particular intervention was the issue of abortion. It was examined whether students who participated in the research developed skills of epistemology compared to students who did not participate, both on the abortion issue and on a new issue, the issue of whether it is better to study immediately after high school or whether it is better to have some work experience before starting studies (transfer issue). Through processing data on the abortion issue and systematically engaging in conversations with people who had a different viewpoint from them, students in the experimental group showed improvement in argumentation skills on both this sensitive topic and the transfer issue. In particular, at the end of the intervention, the students were constructing evidence-based arguments, using evidence, and approaching the issue in a multidimensional way. In conclusion, the findings of this research are optimistic and promising. Systematic and continuous engagement of people in argumentation dialogues is a driving force for the development of argumentation skills.

Keywords: argumentation skills, argumentation dialogues, abortion

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Υπεύθυνη Δήλωση περί μη Λογοκλοπής	iv
Ευχαριστίες	v
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vii
Abstract	x
Πίνακας Περιεχομένων	xii
Κατάλογος Πινάκων	xiv
Κατάλογος Γραφημάτων	xv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	xvi
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	1
1.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	1
1.2 ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ.....	4
1.3 ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	8
1.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	11
1.5 ΜΕΘΟΔΟΣ “ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΗΣΕ ΜΑΖΙ ΜΟΥ”	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	19
2.1.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ.....	20
2.2. ΘΕΜΑΤΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ.....	21
2.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	21
2.4 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ.....	26
2.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	42
4.1. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΙΤΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	47
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	58

Παράρτημα Α	58
Παράρτημα Β.....	60
Παράρτημα Γ	62
Παράρτημα Δ.....	63

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	20
Πίνακας 2.2: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	24
Πίνακας 2.3: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	26-27
Πίνακας 3.1: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	31
Πίνακας 3.2: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	32
Πίνακας 3.3: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	33
Πίνακας 3.4: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	35
Πίνακας 3.4: Πίνακας με Αριθμητικά Δεδομένα.....	36

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 3.1: 34

Γράφημα 3.2: 38

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έρευνα διαπραγματεύεται το θέμα της ανάπτυξης των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων, κατά τη διάρκεια συνομιλιών ανάμεσα σε φοιτητές της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου, σχετικά με το αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων.

Το θέμα κρίνεται εξαιρετικά σημαντικό καθώς, παρά τη συνεχώς ανεπτυγμένη κοινωνία στην οποία ζουν οι σημερινοί πολίτες, τα όλο και πιο μεγαλειώδη τεχνολογικά και βιομηχανικά επιτεύγματα, οι δεξιότητες στοχασμού, αναστοχασμού, επιχειρηματολογίας και κριτικής ματιάς κρίνονται στάσιμες, περιορισμένες και ελλιπείς. Με μια ματιά στους μαθητές, καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής τους ζωής, διαφαίνονται οι δυσκολίες τους για την έκφραση του λόγου τους, την τεκμηρίωση των θέσεων τους και την αντίκρουση της άλλης πλευράς (Sadler, 2004). Παράλληλα, οι Amgoud και Prade (2008), υπογραμμίζουν ότι τα καθημερινά προβλήματα απαιτούν την ικανότητα να σκέφτεται κανείς, κατά την έκθεσή του σε πληθώρα οπτικών πληροφοριών, διαφορετικές απόψεις και τις διαστάσεις τους. Ιδιαίτερα, στη σύγχρονη εποχή, όπου τα κοινωνικά δίκτυα φαίνεται να έχουν αντικαταστήσει τους μηχανισμούς σκέψης και συλλογισμού, οι νέοι παρουσιάζονται πειθήνια όργανα της ψεύτικης είδησης και της παραπληροφόρησης.

Από τη στιγμή που εντοπίζεται ελλιπής και ανεπαρκής εκπαίδευση ως προς τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας, οι δυσκολίες που εντοπίζονται στους μαθητές, αναπαράγονται και στους ενήλικες (Deane & Song, 2014). Οι Chowning και οι συνεργάτες (2012) συμφωνούν υποστηρίζοντας ότι είναι θεμιτό οι μαθητές να συμμετέχουν σε προκλήσεις που προωθούν τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας. Με αυτόν τον τρόπο, θα κατορθώσουν να εξοικειωθούν με την τεκμηρίωση των προσωπικών τους θέσεων, τη διατύπωση αντεπιχειρημάτων και τελικά με τη δημιουργία αδιαπραγμάτευτων ισχυρισμών. Με αυτή τη διαδικασία, οι μαθητές με κριτική σκέψη θα γίνουν και ενήλικες με κριτική σκέψη. Καταληκτικά, οι Guilfoyle και οι συνεργάτες (2021) υπογραμμίζουν ότι η δεξιότητα συνδυασμού αποδείξεων και στοιχείων για την υποστήριξη ισχυρισμών θεωρείται αναγκαίο εργαλείο για τη σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η δημιουργία συνθηκών για να πραγματοποιηθούν συζητήσεις ανάμεσα στους συμμετέχοντες, με τη βοήθεια της εφαρμογής της μεθόδου «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου» (Khun et al., 2013), σχετικά με το θέμα των εκτρώσεων.

Οι επιχειρηματολογικοί διάλογοι θα πραγματοποιηθούν πάνω στο αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων, ανάμεσα σε προπτυχιακούς φοιτητές της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου. Μέσα από την παρέμβαση που θα εφαρμοστεί, στη συγκεκριμένη έρευνα, αναμένεται να απαντηθούν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα: 1. Κατά πόσο η εμπλοκή σε ένα πρόγραμμα που στηρίζεται στον επιχειρηματολογικό διάλογο, με θέμα το αμφιλεγόμενο ζήτημα των εκτρώσεων, μπορεί να αναπτύξει δεξιότητες επιχειρηματολογίας; Αντίστοιχα, διατυπώνεται η εξής ερευνητική υπόθεση: Η παρέμβαση θα βοηθήσει στην ανάπτυξη επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των φοιτητών και 2. Κατά πόσο οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας που αναπτύσσονται σε ένα προσωπικό θέμα όπως οι εκτρώσεις μεταφέρονται σε ένα μη προσωπικό θέμα όπως οι μελλοντικές επιλογές μετά το σχολείο; Η αντίστοιχη ερευνητική υπόθεση είναι: Οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας μπορούν να μεταφερθούν από ένα προσωπικό θέμα σε ένα μη προσωπικό θέμα.

Η σπουδαιότητα, στην περίπτωση αυτής της μελέτης, εντοπίζεται στο γεγονός ότι η μέθοδος θα εφαρμοστεί σε φοιτητές της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου (18-25 ετών). Το θέμα που θα εξεταστεί χαρακτηρίζεται προσωπικό, πολυσυζητημένο και συναισθηματικά ευαίσθητο. Το θέμα σε συνδυασμό με το δείγμα της έρευνας, οι οποίοι είναι φοιτητές Θεολογίας, και στην πλειοψηφία τους άντρες, φαντάζει μια έρευνα-πρόκληση για τα κυπριακά δεδομένα. Σε μια παρόμοια έρευνα της Udell (2004), οι γυναίκες που συμμετείχαν σε διαλόγους με θέμα την εφηβική εγκυμοσύνη παρουσιάστηκαν έντονα συναισθηματικά φορτισμένες. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες της συγκεκριμένης έρευνας που επιχειρηματολόγησαν πάνω σε προσωπικό θέμα (εκτρώσεις) ανέπτυξαν δεξιότητες επιχειρηματολογίας σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτούς που διαλογίστηκαν πάνω σε ένα λιγότερο προσωπικό θέμα (θανατική ποινή). Μοιάζει, λοιπόν, μια λαμπρή ευκαιρία η συμμετοχή των φοιτητών θεολογίας σε παρόμοιες συζητήσεις, ως πρόκληση για να δημιουργήσουν τα πιο πειστικά και ποιοτικά επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα της θέσης τους. Κρίνεται, με άλλα λόγια, σημαντικό και αναγκαίο να προσκληθούν οι φοιτητές σε συζητήσεις, χωρίς φανατισμούς και ακρότητες, σχετικά με ένα ευαίσθητο προσωπικό θέμα που συνήθως αποφεύγεται και θεωρείται ταμπού, ακόμη και με άτομα που έχουν αντίθετη άποψη από αυτούς. Παράλληλα, οι μέχρι τώρα έρευνες που εφάρμοσαν αυτή τη μέθοδο, αξιοποιούσαν θέματα των φυσικών επιστημών και σπανιότερα των κοινωνικών επιστημών. Οι εκτρώσεις είναι ένα κοινωνικό θέμα, δύσκολα προσεγγίσιμο και συζητήσιμο. Φαίνεται, επομένως, ότι η έρευνα αυτή κρίνεται σπουδαίας σημασίας, ως προσφορά στην κυπριακή κοινωνία, καθώς δεν έχουν προηγηθεί παρόμοιες έρευνες.

Οι Kuhn και οι συνεργάτες (2013), υποστηρίζουν ότι κατά την κατασκευή λόγου και διαλόγου, όπως θα κληθούν οι φοιτητές να κάνουν σε αυτήν την έρευνα, είναι δυνατό να

εξεταστεί η ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων. Κατά τη διάρκεια της παρέμβασης, θα δίνονται κάποια στοιχεία στους συμμετέχοντες για να διευκολυνθούν περισσότερο στην κατασκευή των επιχειρημάτων. Οι ερωταπαντήσεις-στοιχεία που δίνονται για τον σκοπό αυτό, στηρίζονται στη θεωρία των Iordanou και συνεργάτες (2019), σύμφωνα με την οποία η νέα γνώση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να αξιοποιηθεί στους επιχειρηματολογικούς διαλόγους. Το δεύτερο, που σχετίζεται με την επιχειρηματολογική ικανότητα, είναι το εύρος των διαφορετικών τύπων επιχειρηματολογικών συναρτήσεων που χρησιμοποιούνται, όπως θεωρείται η προσωπική εμπειρία, οι πληροφορίες σχετικά με ένα θέμα, κ.ά.

Βασικές έννοιες που θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα έρευνα είναι η επιχειρηματολογία και οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας. Αρχικά, η επιχειρηματολογία ορίζεται από τον Toulmin (1958) ως η τεκμηρίωση μίας θέσης με τη βοήθεια των αποδείξεων και των λόγων. Σύμφωνα με τους Dean και Khun (2003), η διαλογική διαδικασία, κατά την οποία δύο ή περισσότεροι ομιλητές με διαφορετικές θέσεις εμπλέκονται σε διάλογο ονομάζεται επιχειρηματολογία. Σε αυτόν τον επιχειρηματολογικό διάλογο, οι συνομιλητές καλούνται να δημιουργήσουν επιχειρήματα, τα προϊόντα της επιχειρηματολογίας, έτσι ώστε να υποστηρίξουν τη θέση τους. Με την εμπλοκή και συμμετοχή στην επιχειρηματολογία ή σε συζητήσεις/διαλόγους επιχειρηματολογίας ενισχύονται οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένες από τις δεξιότητες όπως η δεξιότητα συμμετοχής στον επιχειρηματολογικό διάλογο, παραγωγής ισχυρών επιχειρημάτων και αξιολόγησης επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων (Goldstein et al., 2009).

Ένας άλλος όρος που θα χρησιμοποιηθεί στην έρευνα είναι το θέμα μεταφοράς. Οι φοιτητές θα κληθούν να καταγράψουν τις θέσεις τους, τόσο για το θέμα των εκτρώσεων, πάνω στο οποίο διαπραγματεύεται η παρέμβαση, όσο και στο θέμα μεταφοράς. Αυτό το θέμα χρησιμοποιείται, κατά την εφαρμογή της μεθόδου «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», για να διαπιστωθεί ο βαθμός μεταφοράς των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας από ένα θέμα σε ένα άλλο. Στην ανασκόπηση των Iordanou και Rapanta (2021), παρουσιάζεται πλήθος ερευνών, στις οποίες μελετάται η μεταφορά των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας από ένα θέμα επιστημονικό, για παράδειγμα, σε ένα θέμα κοινωνικό. Στην περίπτωση της παρούσας έρευνας, θα εξεταστεί η μεταφορά των δεξιοτήτων από ένα προσωπικό θέμα σε ένα ουδέτερο θέμα.

Στην παρούσα εργασία, θα παρουσιαστεί, αρχικά, το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, με κεντρικό άξονα το θέμα της επιχειρηματολογίας. Ειδικότερα, μέσα από παλαιότερες και σύγχρονες έρευνες θα εξεταστούν τα μέχρι τώρα ευρήματα, που αφορούν

την ανάπτυξη των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας. Στη συνέχεια, καταλήγουμε στη σπουδαιότητα του εγχειριδίου «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», το οποίο θα αξιοποιηθεί ως εργαλείο μεθοδολογίας για την εξοικείωση των φοιτητών της πειραματικής ομάδας σε επιχειρηματολογικούς διαλόγους. Μετά την περιγραφή της διαδικασίας της παρέμβασης, στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, προχωράμε στην ανάλυση των δεδομένων και την παράθεση των αποτελεσμάτων, με ευκρίνεια και σαφήνεια. Με τη βοήθεια πινάκων και γραφικών παραστάσεων, το κεφάλαιο των αποτελεσμάτων γίνεται ευκολότερα κατανοητό και αντιληπτό. Τέλος, στο κεφάλαιο της συζήτησης, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας, τόσο σε συνάρτηση με παλαιότερα ευρήματα όσο και σε σύγκριση με αυτά. Σε αυτό το σημείο, παραθέτονται οι περιορισμοί της έρευνας και προτεινόμενες προτάσεις για μελλοντικές έρευνες σχετικά με το θέμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Η επιχειρηματολογία, σε γενικές γραμμές, ορίζεται ως η αιτιολόγηση των ισχυρισμών με λόγους και αποδείξεις, σύμφωνα με τον Toulmin (1958). Πιο συγκεκριμένα, η επιχειρηματολογία είναι ένα μοντέλο συλλογισμού, με βάση την κατασκευή και την αξιολόγηση αλληλεπιδρώντων επιχειρημάτων (Amgoud & Prade, 2009). Σύμφωνα με τους Cohen και συνεργάτες (2015) η επιχειρηματολογία ως τρόπος αιτιολόγησης πραγματοποιείται επιτυχώς όταν μία πληροφορία γίνεται αποδεκτή ή απορριπτή, αφού προηγηθεί η εξέταση αιτιών-επιχειρημάτων. Παρομοίως, η επιχειρηματολογία, ορίζεται από τους Erduran και συνεργάτες (2019), ως η εξακριβωμένη γνώση μέσα από αποδείξεις και αιτίες. Μέσα από τον επιχειρηματολογικό διάλογο, εξετάζεται αν η πληροφορία γίνεται αποδεκτή ή απορριπτή. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την εξέταση των επιχειρημάτων υπέρ και κατά αυτής της πληροφορίας, και μέσα από τον συλλογιστικό μηχανισμό, ο οποίος μοιάζει ικανός να χειρίζεται αντιφατικές, ελλιπείς ή/και αβέβαιες πληροφορίες. Σε αυτήν τη διαδικασία περιλαμβάνεται ο συντονισμός αποδεικτικών στοιχείων και θεωριών για να υποστηριχθεί ή να απορριφθεί ένα επεξηγηματικό συμπέρασμα, μοντέλο ή πρόβλεψη (Toulmin, 1958).

Η κοινωνική δραστηριότητα, ανάμεσα σε τουλάχιστο δύο άτομα, που διαλέγονται για να υποστηρίξουν τους ισχυρισμούς τους, με τη δημιουργία επιχειρημάτων, είτε γραπτά είτε προφορικά ονομάζεται από τους van Eemeren και συνεργάτες, (1996), Kuhn και Udell (2003) επιχειρηματολογία. Η επιχειρηματολογία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη τόσο με τις καθημερινές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις όσο και με την προσωπική συλλογιστική διαδικασία (Iordanou, 2022). Με άλλα λόγια, εκτός από μία διαδικασία κοινωνικής κατασκευής της γνώσης, κατά τη διάρκεια της οποίας οι συνδιαλεγόμενοι συζητούν και αποφασίζουν από κοινού γι' αυτήν, αποτελεί ταυτόχρονα μια ατομική διαδικασία, κατά την οποία ο συμμετέχων διατυπώνει την προσωπική του άποψη και το επιχείρημά του θεωρείται συμπέρασμα που υποστηρίζεται από τουλάχιστον έναν λόγο (Angell, 1964). Κάθε

αιτιολογημένο ρητορικό επιχείρημα, δηλαδή, που υποστηρίζει έναν ισχυρισμό περικλείει ένα σιωπηρό διαλογικό επιχείρημα (Kuhn, 1991). Η διαλογική επιχειρηματικότητα, σε καθημερινές συζητήσεις, μπορεί να αξιοποιηθεί ως μέσο ανάπτυξης τόσο ατομικών όσο και διαλογικών επιχειρηματολογικών ικανοτήτων (Kuhn et al., 2013). Ως προς τα πεδία που χρησιμοποιείται η επιχειρηματολογία, εμφανίζεται στην καθημερινότητα του κάθε ανθρώπου με την έκφραση άτυπων επιχειρημάτων (Münchow et al., 2019). Φαίνεται, επιπλέον, να είναι σημαντική κατά τη μοντελοποίηση διαφορετικών ειδών διαλόγων, όπως κατά την πειθώ και τη διαπραγμάτευση (Amgoud & Prade, 2009). Η επιχειρηματολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων και τη θεμελίωση νομοθεσίας, όπως παρουσιάζουν οι Mustonen και οι συνεργάτες (2017), σχετικά με το θέμα των εκτρώσεων. Επιπρόσθετα, η επιχειρηματολογία, κατά την ενασχόληση με τη φυσική επιστήμη, χρησιμοποιείται ως κοινωνική και συνεργατική διαδικασία, με σκοπό την επίλυση προβλημάτων και την προώθηση της γνώσης (Duschl & Osborne, 2002). Σε άλλο πλαίσιο, γενικότερα, οι μαθητές, και οι μελλοντικοί πολίτες, προετοιμάζονται και αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους, για να συμμετέχουν σε δημόσιο διάλογο σχετικά με ζητήματα δικαιοσύνης και ηθικής, που τους επηρεάζουν σε ατομικό ή σε κοινωνικό επίπεδο (Waghid, 2005). Καταληκτικά, οι Chinn και Anderson (1998) αναφέρουν ότι η βελτίωση στην επιχειρηματολογία μπορεί να οδηγήσει στη λήψη καλύτερων αποφάσεων σε οργανισμούς, κυβερνήσεις, οργανώσεις και οικογένειες και σε ευρύτερο επίπεδο, στη μείωση του φανατισμού.

Αναλυτικότερα, η επιχειρηματολογία και η εξήγηση είναι αλληλένδετες έννοιες, συνδέονται, δηλαδή, άρρηκτα μεταξύ τους, σε όλες τις περιπτώσεις. Ως προς την εξήγηση από τη μία, σύμφωνα με τους Kuhn και Reiser (2007), κατά τη διάρκεια της επιχειρηματολογίας δημιουργείται το κατάλληλο πλαίσιο για την εξήγηση. Ταυτόχρονα, από την άλλη, για την κατασκευή της εξήγησης απαιτείται η αποσαφήνιση της σκέψης του ομιλητή, η χρήση παραδειγμάτων, η αναζήτηση επιπρόσθετων πληροφοριών, η επιδιόρθωση των κενών στις γνώσεις τους και οι νέες προσθήκες σε αυτές (Duschl & Osborne, 2002). Με άλλα λόγια, οι εξηγήσεις είναι το μέσο αιτιολόγησης και ερμηνείας των προβλημάτων, το μέσο κατασκευής επιχειρημάτων και συσχέτισης μοντέλων και θεωριών (Timmer et al., 2017).

Στο επίκεντρο της διαδικασίας της ανάπτυξης των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων, ειδικότερα, βρίσκεται ο ρόλος των επιχειρημάτων, κατά τον επιχειρηματολογικό διάλογο. Πιο συγκεκριμένα, οι Amgoud και Prade (2009) τονίζουν ότι το επιχείρημα είναι το μέσο για να επιλέξει ο ομιλητής μία γνώμη ή να συγκεκριμενοποιήσει και να επεξηγήσει μία ήδη υπάρχουσα γνώμη. Το επιχείρημα, σύμφωνα με την Udell (2007) αποτελεί το βασικό

συστατικό για την καλύτερη λήψη αποφάσεων, καθώς είναι η βάση για τον καθορισμό, την αιτιολόγηση και την στοχαστική επεξεργασία των επιλογών που θα οδηγήσουν στην καλύτερη απόφαση. Αποτελείται, όπως επισημαίνει ο Felton (2004), από την παραγωγή αιτιολογήσεων, την κατασκευή αντεπιχειρημάτων και την αντίκρουσή τους. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Toulmin (1958), το επιχείρημα αποτελείται από έξι στοιχεία: τον ισχυρισμό, τα δεδομένα ως απόδειξη, εντάλματα-δηλώσεις που συνδέουν τον ισχυρισμό με τα δεδομένα, τα προσόντα του ομιλητή, τα υποστηρικτικά στοιχεία και τις αντικρούσεις. Οι αντικρούσεις θεωρούνται από την Kuhn (1991) καθοριστικής σημασίας καθώς αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των επιχειρημάτων και των αντεπιχειρημάτων. Ένα επιχείρημα θεωρείται καλό, κατά τους Suephatthima και Faikhamta (2018), ανάλογα με τον αριθμό και την ποιότητα των στοιχείων αυτών που χρησιμοποιήθηκαν. Οι γνήσιοι ισχυρισμοί θεωρούνται βασικά στοιχεία, για να οικοδομηθεί ένα επιχείρημα, για να υποστηρίξει ή να αμφισβητήσει μία θέση (Kuhn et al., 2013). Σύμφωνα με τους Amgoud και Prade (2009), τα επιχειρήματα εξυπηρετούν κατά τη λήψη αποφάσεων στην καθημερινή ζωή, καθώς και κατά τη συζήτηση σχετικά με ποικίλα κρίσιμα ζητήματα.

Κατά την οπτική της Kuhn (1991), η μελέτη της οποίας θεωρείται ίσως η σπουδαιότερη παρακαταθήκη των τελευταίων χρόνων όσον αφορά την επιχειρηματολογία, (Osborne et al., 2004), το επιχείρημα δημιουργείται από τις πεποιθήσεις και τις απόψεις των ανθρώπων, όσον αφορά τα σοβαρά κοινωνικά ζητήματα που ταλανίζουν το κοινωνικό γίνεσθαι ή κάποιο επιστημονικό θέμα. Με άλλα λόγια, τα στοιχεία, που δομούν το επιχείρημα, αποτελούνται από πεποιθήσεις, αξίες ή προσωπικές εμπειρίες με σκοπό να υποστηρίξει ο ομιλητής τη θέση που προσβέυει (Rapanta, et al., 2021). Αναλυτικότερα, η Kuhn (1991) επισημαίνει ότι η επιχειρηματολογική σκέψη στηρίζεται στον τρόπο που οι άνθρωποι διαμορφώνουν τις πεποιθήσεις, τις κρίσεις και τα συμπεράσματά τους. Το επιχείρημα χωρίζεται σε δύο κατηγορίες: το ρητορικό και το διαλογικό. Το πρώτο αναφέρεται στον τρόπο που χρησιμοποιείται το επιχείρημα για να αιτιολογηθεί μια θέση ως αληθής ή ψευδής. Το δεύτερο, που χρησιμοποιείται ευρέως, θεωρείται ως ένας διάλογος μεταξύ δύο ομιλητών με αντίθετες απόψεις (Kuhn, 2010). Ταυτόχρονα, οι Kuhn και Udell (2003), αναφέρονται σε τρία επίπεδα ποιότητας του επιχειρήματος: λειτουργικά, μη λειτουργικά και μη εξακριβωμένα επιχειρήματα. Τα λειτουργικά κρίνονται τα πιο αποτελεσματικά καθώς άλλοτε υπογραμμίζουν τα θετικά του εκάστοτε ισχυρισμού και άλλοτε στηρίζονται σε έναν αιτιολογημένο ισχυρισμό. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, αποτελούν σημαντική βοήθεια για την επιλογή μίας ή περισσότερων εναλλακτικών ή στην εξήγηση και δικαιολόγηση μιας ήδη υιοθετημένης επιλογής (Amgoud & Prade, 2009).

Κατά τη συμμετοχή σε επιχειρηματολογικό λόγο, οι ομιλητές έχουν ουσιαστικά δύο καθήκοντα: πρώτον, να χρησιμοποιήσουν τη θέση του αντιπάλου τους προς δικό τους όφελος, για την υποστήριξη της δικής τους θέσης και δεύτερον, να συνεργαστούν με τους ομοϊδεάτες τους για να ενδυναμώσουν από κοινού τα επιχειρήματά τους (Barrows, 1998). Η συζήτηση σχετικά με επιστημονικά ή κοινωνικο-επιστημονικά θέματα δύναται να πυροδοτήσει την εμφάνιση διαφορετικών και ίσως αντιθετικών προοπτικών και αυτό απαιτεί από τους συμμετέχοντες να μπορούν να αντιμετωπίσουν αυτές τις πολλαπλές προοπτικές. Μέσα από την εμφάνιση των ποικίλων απόψεων, κατά τον επιχειρηματολογικό διάλογο, αναμένεται να οικοδομηθεί η νέα γνώση. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί, σύμφωνα με τους Christodoulou και Osborne (2014), μέσα από την επιλογή και αξιολόγηση των κριτηρίων και των αποδεικτικών στοιχείων, την παροχή αιτιολογήσεων, την κατασκευή αντεπιχειρημάτων, τον διαχωρισμό των καλών και κακών επιχειρημάτων και την αξιολόγηση της ποιότητας των επιχειρημάτων των άλλων. Η ενασχόληση με πολλαπλές προοπτικές περιλαμβάνει την ικανότητα προβληματισμού, αξιολόγησης, αμφισβήτησης και σύγκρισης με άλλες προοπτικές, προκειμένου να εντοπιστεί ο βαθμός σύγκλισης και απόκλισης μεταξύ των επιχειρημάτων. Γενικά, κατά τη γνώμη της Kuhn (2000), όλη αυτή η διαδικασία που περιλαμβάνει την κατανόηση, την αξιολόγηση και τη χρήση επιχειρημάτων χαρακτηρίζεται ως μια σύνθετη μορφή ανώτερης γνώσης, που εξελίσσεται κατά τη διάρκεια όλης της ζωής του ανθρώπου.

1.2 ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η επιχειρηματολογία διαδραματίζει ένα σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και στην εμφάνιση περίπλοκων ζητημάτων και ιδεών (Deane & Song, 2014). Γι' αυτό και τα τελευταία χρόνια, έχει αναδειχθεί ως βασικός τομέας έρευνας και ανάπτυξης στην επιστημονική εκπαίδευση (Toulmin, 1958). Η ανάγκη μελέτης και εξέλιξης αυτού του τομέα εντοπίζεται από διάφορους ερευνητές, όπως οι Nussbaum και Asterhan (2016).

Η ελλιπής εξοικείωση και εξάσκηση με τη χρήση δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας εντοπίζονται προτού γίνει αναφορά σε μελέτες, που διεξήχθησαν σχετικά με αυτό το θέμα, ανά τον κόσμο. Σε καθημερινή βάση, σε προφορικές συζητήσεις και διαλόγοι που πραγματοποιούν οι άνθρωποι μέσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες στις οποίες ανήκουν, παρουσιάζονται να αναπαράγουν συνεχώς ιδέες και φιλοσοφίες που στην ουσία δε μπορούν να τεκμηριώσουν ούτε να υποστηρίξουν με πειστικά επιχειρήματα. Αυτομάτως, η έλλειψη στοχασμού των δικών τους απόψεων, συνεπάγεται την έλλειψη στοχασμού για την άλλη θέση. Αυτό το γεγονός με τη σειρά του διαδέχεται την ακαμψία της προσωπικής σκέψης,

στην πλειοψηφία των ανθρώπων, που εκδηλώνεται με απουσία κατανόησης και σεβασμού προς τη σκέψη του συνομιλητή.

Με μια ματιά σε μελέτες σχετικές με το θέμα, πρωτίστως εντοπίζεται η ανάγκη γνώσης του αντικειμένου. Όσον αφορά τη γνώση περιεχομένου, αυτή αντιπροσωπεύει τις γνωστικές διαδικασίες που χρησιμοποιούνται όταν σκέφτεται κάποιος ενώ η επιχειρηματολογία χρησιμοποιείται για την κοινωνική διαπραγμάτευση αποδεικτικών στοιχείων και ισχυρισμών (Kuhn, 1991). Μελέτες, όπως αυτή των Casas-Quiroga και Crujeiras-Pérez (2020), επισημαίνουν τη σημαντική σχέση μεταξύ της γνώσης ενός αντικειμένου και της ανάπτυξης επιχειρηματολογίας πάνω σε αυτό. Με άλλα λόγια, όταν κάποιος δεν είναι κατάλληλα πληροφορημένος και ενήμερος για το θέμα προς συζήτηση, ακολούθως είναι δύσκολο να μπορεί να επιχειρηματολογήσει και να διατυπώσει βάσιμα και έγκυρα επιχειρήματα. Κατά τους Sadler και Donnelly (2006), στην ίδια γραμμή, η γνώση του επιστημονικού περιεχομένου διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στο σκεπτικό, κατά τη διάρκεια του επιχειρηματολογικού διαλόγου. Οι Guilfoyle και οι συνεργάτες (2021) προσθέτουν ότι η γνώση περιεχομένου και οι επιχειρηματολογικές δεξιότητες συνδέονται με μία αλληλένδετη σχέση κατά την οποία όσο αναπτύσσεται το ένα βελτιώνεται και το άλλο. Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγουν οι Chowning και οι συνεργάτες (2012), οι οποίοι υπογραμμίζουν ότι οι μαθητές αναπτύσσουν τις δεξιότητες ανάλυσης και ανάπτυξης ισχυρών πεποιθήσεων, μέσα από την εις βάθος μελέτη γνωστικών αντικειμένων. Στον αντίποδα, κατά τους Sadler και Donnelly (2006), η γνώση περιεχομένου δε συνδέεται απαραίτητως με την αύξηση επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων για τη λήψη αποφάσεων, σε επιστημονικά και κοινωνικο-επιστημονικά θέματα. Τέλος, οι Iordanou και Khun (2020) προτείνουν τη διαμόρφωση αναλυτικών προγραμμάτων που μπορούν να καλλιεργούν ταυτόχρονα τόσο τους γνωστικούς στόχους, όσο και τους στόχους που συνδέονται με τις δεξιότητες. Οι Zeidler και Nichols (2009), πιο συγκεκριμένα, υπογραμμίζουν ότι η γνώση περιεχομένου και η αξιοποίηση αυτού, κατά τους επιχειρηματολογικούς διαλόγους, συνδέεται με τις πραγματικές πρακτικές, στην κοινωνική ζωή.

Όσον αφορά άλλες ελλείψεις που εντοπίζονται, η Kuhn (1991), πιο συγκεκριμένα, σε έρευνες που διεξήγαγε σε παιδιά και ενήλικες, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι και στις δύο περιπτώσεις δυσκολεύονται να εντοπίσουν τη σχέση ανάμεσα στα στοιχεία και στον ισχυρισμό, μια σχέση που αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία έγκυρου επιχειρήματος. Από τα παλιότερα χρόνια, όπου εντοπίστηκε η αναγκαιότητα ανάπτυξης των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων, όπως μερικές μελέτες αποδεικνύουν (π.χ., Rudduck, 1983· Barnes & Todd, 1977· Ratcliffe, 1999), μέχρι τη σημερινή εποχή (Berland & Reiser, 2009· Clark, et al., 2007· Driver et al., 2000· Duschl & Osborne, 2002· Osborne et al., 2004),

γίνεται προσπάθεια προώθησης της κριτικής σκέψης και του διαλόγου στην εκπαίδευση. Είναι σπουδαίο να εξοικειώνεται κανείς, από μικρές ηλικίες, με στοχαστικές δραστηριότητες, που εμπεριέχουν διαδικασίες διαλόγου και επιχειρηματολογίας. Διαφορετικά οι επιχειρηματολογικές δεξιότητες θα χαρακτηρίζονται περιορισμένες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Οι Jin και Kim (2020) εντοπίζουν τη δυσκολία των μαθητών να προσδιορίσουν τη στοχοθεσία και τις προσδοκίες της επιχειρηματολογίας. Οι Deane και Song (2014), ειδικότερα, συγκεκριμενοποιούν επισημαίνοντας ότι οι μαθητές συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη χρήση κριτικών επιχειρηματολογικών στοιχείων όπως η θέση, η αιτιολόγηση και τα στοιχεία. Η Sadler (2004), υπογραμμίζει ιδιαιτέρως τις ελλείψεις που εντόπισε στην έρευνά της ως προς την αδυναμία των μαθητών να αιτιολογήσουν επαρκώς τη θέση τους και να εντοπίσουν τις δυνάμεις της αντίθετης θέσης. Με άλλα λόγια, παρουσιάζονται έντονες δυσκολίες μαθητών να διατυπώσουν επιχειρήματα υψηλής ποιότητας, με τη χρήση ισχυρισμών και να αντικρούσουν την αντίθετη γνώμη. Επιπρόσθετα, οι Chinn και Anderson (1998) υπογραμμίζουν ότι η αδυναμία υποστήριξης της αντίθετης θέσης, από την οποία πρεσβεύει ο εκάστοτε ομιλητής, συνδέεται με την ανάγκη βελτίωση της αιτιολόγησης. Όλα αυτά τα εμπόδια φαίνεται να τροφοδοτούνται από τις αδυναμίες και τις ελλειπείς δεξιότητες των εκπαιδευτικών στον κλάδο της επιχειρηματολογίας, σύμφωνα με τους Duschl και Osborne (2002). Στη σημερινή εποχή, ιδιαιτέρως, αποτελεί κεντρικός στόχος της εκπαίδευσης, για μαθητές και εκπαιδευτικούς, η καλλιέργεια των απαραίτητων δεξιοτήτων για τη συμμετοχή σε επιχειρηματολογικούς διαλόγους (Rapanta et al., 2020). Η επιχειρηματολογία θεωρείται από την Kuhn (1991) και τους προαναφερθέντες ερευνητές ως μια μορφή λόγου, με την οποία τα παιδιά καλούνται να εξοικειωθούν, μέσω κατάλληλης διδασκαλίας και μοντελοποίησης.

Όσον αφορά τα επιστημονικά θέματα, οι Foong και Esther (2010) υποστηρίζουν ότι η έμφαση στην απόλυτη ορθότητα της επιστήμης, απομακρύνει τους μαθητές από τη μαθησιακή διαδικασία. Σε πρώτο στάδιο, οι εμπλεκόμενοι σε αυτήν τη διαδικασία καλούνται να είναι γνώστες του αντικειμένου, να γνωρίζουν κάποιες βασικές πληροφορίες για το θέμα ή να τους δίνονται βοηθητικά στοιχεία, καθώς, όπως αποδεικνύουν έρευνες σαν αυτή των Nussbaum και Asterhan (2016), εντοπίζεται σημαντική σχέση ανάμεσα στις επιχειρηματολογικές δεξιότητες και τη γνώση του αντικειμένου της συζήτησης. Οι Osborne και συνεργάτες (2004) ισχυρίζονται, από την άλλη, ότι η σύνδεση μεταξύ των ιδεών και των αποδεικτικών τους στοιχείων, η κριτική αξιολόγηση επιχειρημάτων, κατά την επεξεργασία επιστημονικών θεμάτων, αποτελεί θεμελιώδη γνωσιολογική ικανότητα. Αυτό επιβεβαιώνεται από τον Guilfoyle και τους συνεργάτες (2021), οι οποίοι υποστηρίζουν ότι

η διαδικασία κατασκευής και κριτικής επιχειρημάτων σε διαφορετικούς κλάδους απαιτούν ιδιαίτερες επιχειρηματολογικές δεξιότητες. Για να αλλάξει η υφιστάμενη κατάσταση, όπου η εκπαίδευση προωθεί την αποστήθιση της γνώσης και εμποδίζεται η ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας, σύμφωνα με τον Chowning και τους συνεργάτες (2012), είναι αναγκαία η υλοποίηση δραστικών πρωτοβουλιών.

Επιπρόσθετα, εμφανίζεται ως αδήριτη ανάγκη η συνεχής εμπειρία και πρακτική σε επιχειρηματολογικές συζητήσεις για να εντρυφήσουν στη διατύπωση ισχυρισμών και στην αναγνώριση και αντίκρουση αντεπιχειρημάτων (Guilfoyle & Erduran, 2021). Η συλλογιστική ικανότητα των ομιλητών πρέπει να αναπτυχθεί με τρόπο ώστε να μάθουν να χρησιμοποιούν υποστηρικτικά επιχειρήματα, αντεπιχειρήματα και αντικρούσεις για στοιχεία που συμβάλλουν σε μια ισχυρή αιτιολόγηση (Sakamoto et al., 2021). Ενδεικτικά αναφέρεται η πρόθεση της εκπαίδευσης στις Φυσικές Επιστήμες, στα διεθνή πρότυπα προγράμματος σπουδών όπως τα Next Generation Science Standards (Bybee, 2014) στις ΗΠΑ και στα πλαίσια επιστημονικών ικανοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ένωση, 2006) να υποστηρίξουν τη σημασία των αποδεικτικών στοιχείων με σκοπό την προάσπιση του συλλογισμού των μαθητών, στην επιστήμη (Deane & Song, 2014). Με τέτοιες πρωτοβουλίες, προσφέρεται η ευκαιρία στους μελλοντικούς πολίτες να συμμετέχουν σε διαλόγους και να εξοικειώνονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων (Rapanta et al., 2020). Η εξοικείωση με την επιχειρηματολογία και κυρίως με τη χρήση αποδεικτικών στοιχείων μπορούν να δώσουν στους μαθητές την ευκαιρία να κατανοήσουν καλύτερα επιστημονικά θέματα όπως η εξέλιξη καθώς και θρησκευτικές κοσμοθεωρίες και παραδόσεις (Guilfoyle & Erduran, 2021).

Αναγνωρίζεται, αναλυτικότερα, ότι είναι δυσκολότερο εγχείρημα να αναπτυχθούν επιχειρηματολογικές δεξιότητες σε θέματα θεολογικής φύσεως παρά σε θέματα επιστημονικής φύσεως. Ο Erduran και οι συνεργάτες (2019) επισημαίνουν ότι η κριτική επεξεργασία και η μελέτη διαφορετικών πηγών κατά τη συνομιλία, πάνω σε θεολογικά θέματα μπορεί να καλλιεργείται μέσω των επιχειρηματολογικών συζητήσεων. Ωστόσο, σύμφωνα με τους Chan και συνεργάτες (2021), αναδύονται δυσκολίες ως προς την τεκμηρίωση μιας θέσης, λόγω της φύσης των θεολογικών στοιχείων, και ως προς διατύπωση αντεπιχειρημάτων και των αντικρούσεων, λόγω ελλিপών δεδομένων. Στην έρευνα των Guilfoyle και συνεργατών (2021) υπογραμμίζεται ότι η ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας που επιδιώκεται στα αναλυτικά προγράμματα της θεολογικής επιστήμης, έχει σκοπό την έκφραση και τον εξορθολογισμό των προσωπικών απόψεων καθώς και την κατανόηση με ενσυναίσθηση του συλλογισμού των άλλων. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εντοπίζουν ο Erduran και οι συνεργάτες (2019), στη μελέτη των οποίων παρουσιάζεται η δυσκολία

επιχειρηματολογίας σε θέματα που εμπλέκουν τις φυσικές και τις θεολογικές επιστήμες, όπως της εξέλιξης και της δημιουργίας. Τέλος, οι Kuhn και συνεργάτες (2011) επισημαίνουν την αδυναμία των συνδιαλεγόμενων να δομήσουν γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με αυτά τα θέματα και να διαλογιστούν σε αυτά, με σεβασμό προς τα επιχειρήματα του άλλου και με αντικρούσεις στις αδυναμίες αυτών.

Την ίδια στιγμή, κλείνοντας, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν σε όλους πλέον τον χώρο για να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους, να επιχειρηματολογήσουν, να αντικρούσουν επιχειρήματα κλπ. Αυτή η ελεύθερη έκφραση βοηθάει σε μεγάλο βαθμό τις κυβερνήσεις και τους οργανισμούς να αφουγκραστούν τις τάσεις και να κατανοήσουν τις ανάγκες των ανθρώπων. Ωστόσο, σύμφωνα με τους Schneider και συνεργάτες (2012), στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ελλοχεύουν κίνδυνοι καθώς προβάλλονται συνεχώς πληροφορίες αμφισβητούμενες, ως προς τη συνέπεια και την αλήθειά τους. Είμαστε μάρτυρες μιας ωμής πραγματικότητας όπου απόψεις και γνώμες υποστηρίζονται χάρη στη δημοτικότητα και τα επαναλαμβανόμενα κλικ, χωρίς, ωστόσο, να τεκμηριώνονται από σοβαρά και πραγματικά στοιχεία. Γι' αυτό, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, καλούμαστε να εξοικειωθούμε με τη σύνθεση και την ανάλυση επιχειρημάτων, και την έκφραση τεκμηριωμένης θέσης, όταν μάλιστα αυτή εκτίθεται, αναπαράγεται και επηρεάζει τις επιλογές και τη ζωή των άλλων πολιτών.

1.3 ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Οι σπουδαίες ευεργετικές ωφέλειες της επιχειρηματολογίας εντοπίζονται σε ποικίλα πλαίσια και περιβάλλοντα. Ο σχολικός χώρος αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την εξάσκηση και ανάπτυξη αυτών των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων (Kuhn, 2010). Η επιχειρηματολογία, μια σημαντική δεξιότητα για μια δημοκρατική κοινωνία, συνδέεται με την ανάπτυξη γραμματισμού για διάφορα θέματα και μπορεί να ενσωματωθεί σε πολλά σχολικά μαθήματα (Guilfoyle et al., 2021). Για τη δημιουργία επιτυχημένων επαγγελματιών και μελών μιας δημοκρατικής κοινωνίας, τα παιδιά από μικρά καλούνται να εκπαιδεύονται για να χρησιμοποιούν τα επιχειρήματα κατάλληλα και αποτελεσματικά. Οι Erduran et al.(2019), υποστηρίζουν ότι πολλές προβληματικές καταστάσεις του τελευταίου αιώνα προϋποθέτουν δεξιότητες όπως διεπιστημονική σκέψη, πολύπλοκη συλλογιστική και κριτική, που στηρίζονται σε ποικίλες επιστημονικές βάσεις γνώσεων.

Για την προώθηση και ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων, μπορούν να τεθούν σε πράξη διάφορες προτεινόμενες στρατηγικές. Πρώτον, προτείνεται η προσφορά ευκαιριών στους μαθητές, κατά τη συζήτηση ενός θέματος επιστημονικού κλάδου, με στόχο από τη

μια να γνωρίζουν την ουσιαστική γνώση του περιεχομένου και από την άλλη να γνωρίζουν τις πνευματικές διαδικασίες του θέματος (McDiarmid, 1990). Ενδεικτικά, οι Ferretti και οι συνεργάτες (2009) εντοπίζουν θετικά αποτελέσματα σε μαθητές των μεγάλων τάξεων του δημοτικού ως προς τη συνεργασία και τη χρήση λεπτομερειών κατά την υποστήριξη των επιχειρημάτων τους (Deane & Song, 2014). Δεύτερον, μια άλλη λειτουργία της σχολικής εκπαίδευσης μπορεί να επιδιώκει την ανάπτυξη των μαθητών, ώστε να είναι επαρκώς εγγράμματοι και συνεπώς, να συμμετέχουν στη δημοκρατική κοινωνία ως μελλοντικοί πολίτες (Gunde et al., 2021). Εμπλέκει τους συμμετέχοντες σε σημαντικές λειτουργίες (Chan et al., 2021), με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση ανθρώπων ως ενεργών στοχαστών με ενεργή σκέψη και εννοιολογική δράση (Nussbaum & Asterhan, 2016).

Οι επιχειρηματολογικές δεξιότητες κρίνονται σπουδαίας σημασίας, για τη σύγχρονη εποχή, καθώς μπορούν να αξιοποιηθούν στις καθημερινές συζητήσεις σε φιλικό, εργασιακό και επαγγελματικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη έρευνες που διεξάγονται ανάμεσα σε μαθητές, φαίνεται ότι η ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας συνδέεται με τη συμμετοχή των μαθητών στην κατασκευή και την αξιολόγηση της γνώσης (Christodoulou & Osborne, 2014). Επιπλέον, διαφαίνεται ότι η ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων συνδέεται με την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, τη διατύπωση επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων και τη δημιουργία ισχυρισμών με τη βοήθεια των αποδείξεων (Rapanta, 2021). Αυτό μπορεί να αιτιολογηθεί μέσα από τους ισχυρισμούς των Timmer και συνεργατών (2017), οι οποίοι αναφέρουν ότι κατά τη διάρκεια της επιχειρηματολογίας, οι εμπλεκόμενοι καλούνται να διαχειριστούν διαφορούμενες και εναντιωματικές απόψεις. Με την ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων, οι συμμετέχοντες προχωρούν στην παραγωγή, αξιολόγηση και κοινοποίηση των κριτηρίων όταν επιλέγουν μια εξήγηση έναντι άλλης ή τον ρόλο της απόδειξης σε αυτές τις εξηγήσεις (Christodoulou & Osborne, 2014). Με αυτόν τον τρόπο ενεργοποιείται, σύμφωνα με τους Timmer και συνεργάτες (2017), ένας μηχανισμός που δίνει την ικανότητα στον ομιλητή να διαχειρίζεται πληροφορίες που χαρακτηρίζονται διαφορούμενες, ελλιπείς ή αβέβαιες.

Η ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων φαίνεται ότι αποτελεί μια συνεχή και συστηματική διαδικασία, που επιτελείται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Ως αφετηρία, μπορεί να θεωρηθεί η βοήθεια των μαθητών και των δασκάλων στη βελτίωση της διεξαγωγής των συζητήσεων και της κατάκτησης στρατηγικών για αιτιολόγηση σε αυτές (Chinn & Anderson, 1998). Η διατύπωση επιχειρημάτων αποτελεί μια βασική δεξιότητα που καλλιεργείται, κατά τη διάρκεια συμμετοχής τους σε συζητήσεις και διαλόγους. Μάλιστα, οι Erduran και συνεργάτες (2019) εντοπίζουν ότι η διαδικασία σύγκρισης των επιχειρημάτων στην επιστήμη επιδιώκεται για να κατανοείται εις βάθος η

φύση τους. Σύμφωνα με την Sadler (2004), όσο οι νέοι εμπλέκονται σε επιχειρηματολογικούς διαλόγους και μάλιστα σχετικά με κοινωνικο-επιστημονικά θέματα, τόσο είναι δυνατό να αναπτυχθούν ο συλλογισμός και οι δεξιότητες χρήσης στοιχείων και δεδομένων. Τέλος, σύμφωνα με τη θέση των Zeidler και Nichols (2009), η χρήση επιχειρηματολογίας, σχετικά με κοινωνικο-επιστημονικά θέματα είναι σπουδαίας σημασίας για να συνδυαστούν οι επιστημονικές έννοιες με τις ατομικές πεποιθήσεις των συνομηλητών, με τη βοήθεια των προσαρμοσμένων προγραμμάτων σπουδών.

Οι Dawson και Venville (2010), Klosterman και Sadler (2010), Kolsto (2001), Hewson και Ogunniyi (2011), Sadler (2004) και άλλοι ερευνητές διαπίστωσαν ότι η συνεχής και αδιάλειπτη ανάπτυξη των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας στη διδασκαλία συνέβαλε στη βελτίωση της ποιότητας των επιχειρημάτων, κατά τη λήψη αποφάσεων σε θέματα με διλήμματα, εναλλακτικές λύσεις ή προοπτικές σε κοινωνικό-επιστημονικά θέματα. Αναγκαία ήταν η χρήση τόσο αποδεικτικών στοιχείων όσο και συλλογιστικής σκέψης και επιχειρηματολογίας, όπως η ηθική, οι στάσεις και οι αξίες. Επιπλέον, αρκετές μελέτες υποδηλώνουν ότι η πρακτική της επιχειρηματολογικής γλώσσας με συνομηλικούς του ίδιου επιπέδου επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι έφηβοι σκέφτονται ατομικά, επεξεργάζονται και αναθεωρούν τις ιδέες που συζητήθηκαν (Kuhn, 2010, 2019· Larrain et al., 2019· Freire, et al., 2019). Στη συνέχεια, σε μεγαλύτερες ηλικίες και πολλές φορές μετά την ενηλικίωση, αναπτύσσονται πιο περίπλοκες δεξιότητες, όπως η αξιοποίηση και εξήγηση των αποδεικτικών στοιχείων για την υποστήριξη ενός επιχειρήματος (Felton & Kuhn, 2001). Παρατηρείται, μάλιστα, ότι οι ενήλικες παρουσιάζουν μεγαλύτερη ευχέρεια στην εξήγηση και αντίκρουση της αντίπαλης πλευράς, μέσω της οποίας τους δίνεται η ευκαιρία να διατυπώσουν ισχυρότερα και πειστικότερα επιχειρήματα (Deane & Song, 2014).

Σημειώνεται, ακόμη, ότι οι επιχειρηματολογικές δεξιότητες αναπτύσσονται σε συνδυασμό με πληθώρα άλλες δεξιότητες, όπως είναι οι μεταγνωστικές, επιστημονικές και άλλες. Ο όρος «μεταγνώση» διευκρινίζεται από τον Flavell (1979), ως μία συλλογιστική στρατηγική που αποτελείται, τόσο από μεταγνωστική γνώση όσο και από μεταγνωστικές εμπειρίες. Η μεταγνώση, ειδικότερα, ορίζεται από την Rapanta (2021) ως η αυτοπραγμάτωση και η ενσωμάτωση επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων. Είναι μία σημαντική δεξιότητα που αναπτύσσεται μέσω της επιχειρηματολογίας και ωριμάζει σταδιακά, κατά την ενηλικίωση (Kuhn et al., 2004). Παρόμοια θέση εκφράζουν οι Kuhn και συνεργάτες (2013), οι οποίοι υποστηρίζουν ότι μέσω της εξοικείωσης με επιχειρηματολογικούς διαλόγους επιτυγχάνεται η καλλιέργεια της μετα-στρατηγικής σκέψης. Οι Münchow και συνεργάτες (2019), μελετώντας την ικανότητα αξιολόγησης επιχειρημάτων σε επιστημονικά κείμενα, επισημαίνουν ότι οι στοχαστικές διαδικασίες στις

οποίες καλούνται να εμπλακούν οι μαθητές, συνδέονται με μια μεταγενέστερη ακαδημαϊκή επιτυχία. Η εμπλοκή στον στοχασμό, κατά τον επιχειρηματολογικό διάλογο, συνεχίζει συμφωνώντας η Ιordanou (2022), συνδέεται με την ανάπτυξη της μεταγνώσης και της στρατηγικής συλλογιστικής. Διάφορες άλλες δεξιότητες επιστημονικής επιχειρηματολογίας συνεχίζουν να αναπτύσσονται από την εφηβεία και έπειτα (Kuhn & Udell, 2003). Σύμφωνα με τον Flavell (1979), η μεταγνωστική διδασκαλία περιλαμβάνει την παροχή τόσο γνώσης των γνωστικών διαδικασιών και στρατηγικών όσο και εμπειρίας ή πρακτικής στη χρήση τόσο γνωστικών όσο και μεταγνωστικών στρατηγικών.

Καταληκτικά, τα οφέλη της συνεχούς και συστηματικής εμπλοκής των ανθρώπων με την επιχειρηματολογία είναι αναρίθμητα. Ενδεικτικά, ερευνητές όπως οι Rapanta και Ιordanou (2021) απαριθμούν τις θετικές συνεισφορές της διαδικασίας εξάσκησης των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων όπως είναι η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της σύνθετης συλλογιστικής, του αναστοχασμού και της μεταγνώσης. Σύμφωνα με τους Guilfoyle και συνεργάτες (2021), πιο συγκεκριμένα, μέσα από τη διαδικασία των επιχειρηματολογικών διαλόγων, αποσαφηνίζεται ο τρόπος που δικαιολογείται η γνώση και που μετρούνται τα αποδεικτικά στοιχεία, ανεξαιρέτως θέματος. Με μια ματιά στο αύριο, όπως κάνουν οι Erduran και συνεργάτες (2019), συμπεραίνεται ότι οι επαγγελματίες του μέλλοντος, με βασικά τους εργαλεία τους υπολογιστές, έχουν περισσότερο από ποτέ την ανάγκη εκπαίδευσης σε δεξιότητες συλλογισμού και επιχειρηματολογίας.

1.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Στη σημερινή κοινωνία αναδύονται συνεχώς επιστημονικές αλλά και κοινωνικο-επιστημονικές αντιπαραθέσεις, που σχετίζονται με την υγεία, το περιβάλλον και τον άνθρωπο γενικότερα. Ειδικότερα, τα δεδομένα, οι ισχυρισμοί και τα εντάλματα, κατά την επιχειρηματολογία επιστημονικών θεμάτων, στηρίζονται σε επιστημονικά δεδομένα ενώ κατά τη συζήτηση κοινωνικο-επιστημονικών ζητημάτων, επιδιώκεται να λαμβάνεται υπόψη εκτός από το επιστημονικό υπόβαθρο των ομιλητών και το ηθικό και αξιακό τους υπόβαθρο (Chowning et al., 2012). Οι προσωπικές αξίες, όπως ορίστηκαν στη μελέτη του Kolstø (2006), είναι οι ιδέες, τις οποίες επικαλείται ο ομιλητής για να φτάσει σε ένα συμπέρασμα ή απόφαση. Η επιχειρηματολογία, κατά τη συζήτηση επιστημονικών θεμάτων, πραγματοποιείται με περισσότερη ακρίβεια και σαφήνεια, χάρις στη βοήθεια των ορθολογιστικών όρων (Guilfoyle et al., 2021). Για άλλα θέματα, ο τρόπος πραγματοποίησης της επιχειρηματολογίας διαφοροποιείται ανάλογα, λόγω της δυσκολίας του καθορισμού της

απόδειξης ή της επίκλησης συναισθηματικού ή διαισθητικού συλλογισμού (Guilfoyle et al., 2021).

Αναφορικά με τη χρήση της επιχειρηματολογίας, κατά τη διαπραγμάτευση επιστημονικών θεμάτων, σύμφωνα με τους Osborne και συνεργάτες (2004), επιδιώκεται ο συντονισμός εννοιολογικών και γνωσιολογικών στόχων, από τη μία και της επιστημονικής σκέψης και συλλογισμού, από την άλλη. Σύμφωνα με τον Kolstø (2006), η εμπλοκή των μαθητών σε κοινωνικο-επιστημονικά πλαίσια, πέρα από επιστημονικά γεγονότα, αποτελεί κινητήριο μοχλό για την ενίσχυση της επιχειρηματολογίας. Οι Sadler και Donnelly (2006) συμφωνούν, υποστηρίζοντας ότι για να καλλιεργηθεί ο επιστημονικός γραμματισμός είναι απαραίτητη η συμμετοχή των μαθητών σε επιχειρηματολογία τόσο σε επιστημονικά όσο και σε κοινωνικο-επιστημονικά θέματα, ως αναπόσπαστο κομμάτι της επιστημονικής εκπαίδευσης. Τόσο στα επιστημονικά όσο και στα κοινωνικά θέματα, κατά την επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται, περιλαμβάνονται εξελισσόμενα επιχειρήματα, όπως επισημαίνουν οι Kuhn και συνεργάτες (2013), και όχι συσσωρευμένα γεγονότα.

Ο Beniermann και συνεργάτες (2021), περιγράφουν την κοινωνικο-επιστημονική επιχειρηματολογία ως μια διαδικασία που περικλείει ηθικές διαστάσεις. Όταν οι έφηβοι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Udell (2007), επιχειρηματολογούν για σημαντικά προσωπικά θέματα, τείνουν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικές στρατηγικές αιτιολόγησης προκειμένου να υποστηρίξουν τις αξίες τους και να βελτιώσουν τη ζωή τους. Η διαδικασία αυτή επιτυγχάνεται, μέσα από την ενσωμάτωση ηθικών, πνευματικών, πολιτικών και κοινωνικών πτυχών, ιδεολογιών και στοιχείων, κατά την αιτιολόγηση της θέσης τους (Beniermann et al., 2021). Αυτή η αξιοποίηση ηθικών αρχών, κατά τη διάρκεια μιας συνομιλίας, δίνει την ευκαιρία σε άτομα με αντίθετες απόψεις να αντιληφθούν τη δύναμη στα επιχειρήματα του αντιπάλου τους (Carlton et al., 2013). Γι' αυτό τον λόγο, όπως ο Kolstø (2006) εντοπίζει, πιο συγκεκριμένα, ότι οι ομιλητές θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από επίγνωση των προσωπικών θέσεων, αξιών και στάσεων, που τους οδηγούν στη λήψη αποφάσεων πάνω σε κοινωνικο-επιστημονικά ζητήματα.

Εντούτοις, οι ομιλητές που εμπλέκονται σε επιχειρηματολογικό διάλογο για να λάβουν αποφάσεις για την προσωπική τους ζωή αντιμετωπίζουν δυσκολίες, κατά την αξιολόγηση των στοιχείων, γιατί μένουν προσκολλημένοι στην αιτιακή εξήγηση των θέσεών τους (Beniermann et al., 2021). Οι Khun και Udell (2003) επισημαίνουν ότι οι άνθρωποι επιχειρηματολογούν με διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με το πόσο προσωπικά είναι τα θέματα για τα οποία συζητούν και καλούνται να εκφέρουν την άποψή τους. Επιπρόσθετα, παρατηρείται ότι η συναισθηματική δέσμευση των ομιλητών, κατά τη διάρκεια συζήτησης για ένα προσωπικό θέμα, μπορεί να δυσκολέψει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και γι' αυτό

τον λόγο προτείνεται να εξασκούνται στη ρύθμιση των συναισθημάτων τους (Udell, 2007). Οι Mustonen και συνεργάτες (2017), για παράδειγμα, μελετώντας διαλόγους ως προς τις εκτρώσεις, σημειώνουν ότι οι ομιλητές έκαναν χρήση συναισθηματικών επιχειρημάτων και βιωματικών εμπειριών. Πιο συγκεκριμένα, οι έφηβες κοπέλες που επιχειρηματολογούσαν για την άποψή τους, ως προς το θέμα των εκτρώσεων, απομακρύνονταν από το δοσμένο σενάριο και πολλές φορές, μιλούσαν σα να αντιμετώπιζαν οι ίδιες το δίλημμα της έκτρωσης και παρέθεταν προσωπικά παραδείγματα ή των οικείων τους.

Ως προς τα προσωπικά θέματα, κατά τη διάρκεια ενός διαλόγου, η Udell (2004), μέσα από τις έρευνες που διεξήγαγε με τους συναδέλφους της, εντόπισε ότι παρατηρείται βελτίωση στη χρήση αντεπιχειρημάτων, αλλά δυσκολία στην εφαρμογή της αντίκρουσης. Οι Griswold και Chowning (2013) συμφωνούν και επισημαίνουν τη δυσκολία των ομιλητών να εντοπίσουν θετικά στοιχεία στα επιχειρήματα των αντιπάλων πάνω σε ένα ηθικό θέμα. Η Sadler (2004) επισημαίνει τη σπουδαιότητα της εξοικείωσης με κοινωνικο-επιστημονικά θέματα για τη βελτίωση της επιχειρηματολογίας και της εννοιολογικής κατανόησης σε αυτά. Σύμφωνα με τους Nussbaum και Asterhan (2016), οι επιχειρηματολογικές συζητήσεις, σχετικά με ποικίλα θέματα και ηθικά διλήμματα, προάγουν τη βελτίωση των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των παιδιών, όπως φαίνεται από τον προφορικό λόγο και τα γραπτά δοκίμια πάνω στο υπό συζήτηση θέμα και έπειτα, και σε άλλα θέματα. Ομοίως, οι Beniermann και συνεργάτες (2021) σημειώνουν ότι, κατά την αιτιολόγηση σε τέτοια θέματα, οι ομιλητές αναπτύσσουν την ποιότητα των επιχειρημάτων τους και βελτιώνουν τόσο τις επιχειρηματολογικές δεξιότητες όσο και την κριτική τους σκέψη. Η Sadler (2004) συμφωνεί υπογραμμίζοντας ότι τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται, σε κοινωνικο-επιστημονικά θέματα, προβάλλουν πολλαπλές οπτικές.

Όσον αφορά, μάλιστα, τα υπό συζήτηση αμφιλεγόμενα θέματα μοιάζει ακατόρθωτο οι συνδιαλεγόμενοι να επιχειρηματολογήσουν, χωρίς να λάβουν υπόψη τους τα πιστεύω τους (Foong & Esther, 2010). Βέβαια, οι Nussbaum και Asterhan (2016) θεωρούν τα αμφιλεγόμενα θέματα κινητήριο δύναμη για την εμπλοκή των συνδιαλεγόμενων σε επιχειρηματολογικούς διαλόγους, ιδιαίτερος όταν έρχονται αντιμέτωποι με αντίθετες απόψεις από τις δικές τους. Για να παρθούν αποφάσεις, όσον αφορά ηθικά ή πολιτικά θέματα, λαμβάνονται υπόψη τόσο η γνώση περιεχομένου όσο και οι προσωπικές αξίες/συμπάθειες ή αντιπάθειες, καταλήγει ο Kolstø (2006). Ωστόσο, οι εμπειρίες των ομιλητών, σύμφωνα με τους Mustonen και άλλους (2017), μπορούν να θεωρηθούν στοιχεία, τα οποία δε μπορούν να αξιολογηθούν ή να ελεγχθούν πάντα αντικειμενικά. Στη δυσκολία εύρεσης αποδεικτικών στοιχείων, όταν πραγματοποιείται συζήτηση με τέτοια θέματα, αναφέρονται και οι Guilfoyle και συνεργάτες (2021). Αυτές οι δυσκολίες μπορούν να

προσπελασθούν, με την εξάσκηση των ομιλητών στη διατύπωση ποιοτικών επιχειρημάτων, την απόκτηση της μεταγνώσης, μεταφέροντας τις δεξιότητές τους από επιστημονικά θέματα σε κοινωνικά (Kuhn, 2010).

Η διαδικασία παραγωγής και η αξιολόγηση διαφορετικών επιχειρημάτων συνδέονται με την ανάπτυξη μεταγνωστικών, γνωσιολογικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, σύμφωνα με τις Kuhn, και συνεργάτες (2013). Όσον αφορά τη μεταφορά των δεξιοτήτων από το ένα θέμα στο άλλο, η Udell (2004) επισημαίνει ότι είναι πιο εύκολη η μεταφορά των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας, από ένα προσωπικό θέμα σε ένα μη προσωπικό θέμα και πιο δύσκολη η αντίστροφη πορεία. Παράλληλα, οι Nussbaum και Asterhan (2016) υποστηρίζουν, σύμφωνα με τη μελέτη που πραγματοποίησαν, ότι οι δεξιότητες που καλλιεργούνται στις φυσικές επιστήμες μεταφέρονται σε άλλα γνωστικά αντικείμενα, τόσο στον προφορικό όσο και στον γραπτό λόγο. Γενικότερα, απώτερος στόχος της επιχειρηματολογίας είναι οι ομιλητές να εξελιχθούν σε αυτήν εντός και μεταξύ των θεμάτων που καλούνται να συζητηθούν, συμπεριλαμβανομένων της ηθικής και της ιδεολογίας τους. Την ίδια θέση εκφράζουν οι Chowning και συνεργάτες (2012), οι οποίοι υπογραμμίζουν ότι η επιχειρηματολογία, ανεξαρτήτως θέματος, πρέπει να περιλαμβάνει επιχειρήματα ως αξιώσεις γνώσης.

Καταληκτικά, πέρα από τις δυσκολίες που εμφανίζονται κατά τις αντιπαραθέσεις είτε επιστημονικών, είτε κοινωνικών θεμάτων, είτε προσωπικών είτε μη προσωπικών, οι επιχειρηματολογικές δεξιότητες, κατά τους Guilfoyle και συνεργάτες (2021), μέσα από συνεχή εξάσκηση μπορούν να μεταφερθούν από θέμα σε θέμα.

Οι Guilfoyle και Erduran (2021) οι οποίες μελετούν τον ρόλο της επιχειρηματολογίας στη φυσική επιστήμη και στη θεολογία, υπογραμμίζουν ότι η έννοια της «απόδειξης» μπορεί να έχει διαφορετική έννοια σε θρησκευτικούς ισχυρισμούς που μπορεί να βασίζονται στην εμπειρία και όχι στην εμπειρική έρευνα. Οι Nieminen και συνεργάτες (2020) παρατήρησαν έντονες προκαταλήψεις, σε θεολογικά θέματα όπως η χρήση προϋπάρχοντος θρησκευτικού δόγματος και ο σκεπτικισμός που δημιούργησαν δυσπιστία ανάμεσα στους συνομιλητές, που δεν ασπάζονται τις ίδιες πνευματικές πεποιθήσεις. Γι' αυτόν τον λόγο, οι Schmidt και συνεργάτες (2017) τονίζουν ιδιαίτερα ότι είναι σπουδαίας σημασίας η προηγούμενη εξοικείωση με την επιχειρηματολογία, πριν από την εμπλοκή σε θεολογικά ζητήματα. Παράλληλα, οι Basel και συνεργάτες (2014) εντοπίζουν ότι οι μαθητές εμφανίζουν μεγαλύτερη ευχέρεια στη δημιουργία επιχειρημάτων μέσα από την επιστημονική προοπτική, κατά τη συζήτηση θρησκευτικών θεμάτων. Αυτό μπορεί να στηριχθεί στη διάκριση, όπως επισημαίνουν οι Sadler and Zeidler (2005), των επιχειρημάτων σε ορθολογιστικά, συναισθηματικά και διαισθητικά. Υπάρχουν έρευνες

όπως του Gottlieb (2001), ο οποίος πραγματοποίησε μελέτη σε μαθητές δημοτικού, οι οποίοι εμπλέκονται σε θρησκευτική επιχειρηματολογία, αλλά δεν έδωσαν την απαραίτητη προσοχή στην αποδεικτική βάση των πεποιθήσεών τους. Ωστόσο, στην έρευνα των Erduran και συνεργατών (2019) όπου μελετάται η χρήση της επιχειρηματολογίας τόσο στις φυσικές επιστήμες όσο και στη θεολογία, διαφαίνεται ότι και στις δύο περιπτώσεις κρίνεται εξίσου σημαντική η όξυνση του τρόπου σκέψης, μέσα από την κατανόηση της φύσης των ισχυρισμών, των αποδεικτικών στοιχείων και των αιτιολογιών για κάθε γνωστικό αντικείμενο. Τέλος, οι Nieminen και συνεργάτες (2020) καταλήγουν ότι κατά τον διάλογο θρησκευτικών θεμάτων προτείνεται να κατασκευάζουν επιχειρήματα με τον ευρέως γνωστό στόχο των φυσικών επιστημών, περισσότερο να αξιολογήσουν τη θέση τους παρά να την αποδείξουν (που είναι ο στόχος της φυσικής επιστήμης που βασίζεται σε υποθέσεις).

1.5 ΜΕΘΟΔΟΣ “ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΗΣΕ ΜΑΖΙ ΜΟΥ”

Η μέθοδος «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», που εφαρμόστηκε σε αυτήν την έρευνα, είναι ένας τρόπος για την καλλιέργεια του διαλόγου και της επιχειρηματολογίας που αποσκοπεί στη μάθηση (Rapanta, 2021). Αποτελεί μία μέθοδο, κατά την οποία προσφέρονται ευκαιρίες για διάλογο και επιχειρηματολογία σχετικά με το αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων, με απώτερο σκοπό την καλλιέργεια των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των φοιτητών. Η προτεινόμενη έρευνα έχει ως βασικό σκοπό την εφαρμογή της μεθόδου «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», εστιάζοντας στον επιχειρηματολογικό διάλογο πάνω στο αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων. Η μέθοδος αυτή στηρίζεται στη διπλή πτυχή του επιχειρηματολογείν. Συντελείται, ταυτόχρονα, ένας εσωτερικός διάλογος, κατά τον οποίον ο ομιλητής σκέφτεται και προσπαθεί να βάλει τη σκέψη του σε μία λογική σειρά για να υποστηρίξει τη θέση του, και μία κοινωνική διαδικασία, ανάμεσα στους δύο συνομιλητές, όπου ο ένας προσπαθεί να αντικρούσει τη θέση του άλλου. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Iordanou (2022) η μέθοδος αυτή πραγματοποιείται με δυαδικές(ανά δύο) και συλλογικές (3-5 συνομιλητές) συζητήσεις, για εξάσκηση στη διαλογική επιχειρηματολογία και εμπλοκή σε στοχαστικές δραστηριότητες. Βέβαια, για την εφαρμογή του εσωτερικού διαλόγου, ο κάθε συμμετέχοντας που λαμβάνει μέρος σε αυτή τη διαδικασία καλείται να καταγράψει τις θέσεις του, σε ένα επιχειρηματολογικό δοκίμιο. Με άλλα λόγια, η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται σε διάφορες εκπαιδευτικές δομές, με σκοπό να προκαλέσει τους συμμετέχοντες σε συζητήσεις, πάνω σε ένα θέμα. Κατά τους διαλόγους, ωθούνται να δημιουργήσουν επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα, να τεκμηριώσουν με στοιχεία τη θέση τους, τόσο σε προφορικό όσο και σε γραπτό βαθμό.

Η μέθοδος «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου» στηρίζεται στην παραδοχή της Kuhn (1991), κατά την οποία η χρήση έγκυρων επιχειρημάτων καλλιεργείται μέσα από τη συνεχή εξάσκηση, κατά την εμπλοκή σε επιχειρηματολογικούς διαλόγους. Μέσα από τη συμμετοχή σε διαλόγους, επιδιώκεται η κατανόηση των μαθητών για το τι είναι μια ιδέα, τι σημαίνει να έχεις μια ιδέα ή να την προωθείς μέσω έγκυρων επιχειρημάτων (Rapanta, 2021). Βασικά, η ιδέα φωτίστηκε από τη θέση της Kuhn (2010) σύμφωνα με την οποία, ένας διάλογος θεωρείται παραγωγικός, καλλιεργεί δηλαδή τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας, όταν παράγεται ένα προφορικό ή γραπτό προϊόν (Iordanou & Rapanta, 2021). Ίδια γνώμη προβάλλεται και από επόμενες μελέτες, όπως αυτή της Kuhn και των συνεργατών (2014), κατά τους οποίους, η μέθοδος αυτή μπορεί να προσφέρει πολλές ευκαιρίες για εμπλοκή των συμμετεχόντων στην επιχειρηματολογία ως τρόπος ανάπτυξης δεξιοτήτων σκέψης.

Με την έννοια της επιχειρηματολογίας, θα εννοείται, όπως και οι Duschl και Osborne (2002) τη χρησιμοποίησαν, ως τη διαδικασία δημιουργίας επιχειρημάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι Kuhn, και συνεργάτες (2016) διαχωρίζουν την επιχειρηματολογία ως την κοινωνική διαδικασία, κατά την οποία οι ομιλητές παράγουν επιχειρήματα και καλούνται από τη μια να κατανοούν τους συνομιλητές τους και από την άλλη να γίνονται κατανοητοί σε αυτούς. Κατά τη διάρκεια της παρέμβασης, με τη μέθοδο «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», θα παρουσιαστεί ένα σενάριο που θα ωθήσει τους συμμετέχοντες στην κατασκευή επιχειρημάτων της δικής τους θέσης και στην κατανόηση των αντίπαλων επιχειρημάτων (Kuhn et al., 2013). Στην παρέμβαση αυτή, το βασικό θέμα που αποφασίστηκε να συζητηθεί είναι οι εκτρώσεις. Το αρχικό, υπό εξέταση, σενάριο θα στηρίζεται σε αυτό το θέμα και σύμφωνα με αυτό θα προκληθεί η συζήτηση μεταξύ των φοιτητών στις ομάδες. Είναι ένα θέμα ταμπού, δύσκολα συζητήσιμο, για ανθρώπους με πνευματικές πεποιθήσεις, όπως είναι οι φοιτητές θεολογικής σχολής. Επομένως, επιλέχθηκε αυτό το θέμα για να προκαλέσει τους φοιτητές να σκεφτούν την αντίθετη πλευρά και να απομακρυνθούν από τις απόλυτες και στερεότυπες αντιλήψεις. Έτσι, να διευρύνουν τους ορίζοντές τους σε θέσεις, που δεν είχαν υπολογίσει προηγουμένως.

Οι Mustonen και συνεργάτες (2017) πραγματοποίησαν μία έρευνα ως προς το διάλογο με θέμα τις εκτρώσεις στην Φινλανδία και την Ιρλανδία. Σε αυτήν την περίπτωση εντοπίστηκε η χρήση συναισθηματικά φορτισμένων επιχειρημάτων αντί αντικειμενικών δεδομένων. Η Udell (2004) παρουσιάζοντας παρόμοια ευρήματα, επισημαίνει ότι τα κορίτσια που συμμετείχαν στην έρευνα της, σε πολλές περιπτώσεις κατά τους διαλόγους, αναφέρθηκαν σε προσωπική εμπειρία, είτε δική τους είτε της οικογενείας τους για να υποστηρίξουν την άποψή του. Το θέμα των εκτρώσεων είναι ένα θέμα αμφιλεγόμενο, σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε διάφορες χώρες, ανά τον κόσμο, οι γνώμες, οι απόψεις και οι

θεωρίες, γύρω από το θέμα των εκτρώσεων, δίστανται και διαφοροποιούνται αναλόγως την εκάστοτε νομοθεσία. Συγκεκριμένα, στην Κύπρο, (το άρθρο 169Α) τον Μάρτιο του 2018, το άρθρο του Ποινικού Κώδικα, περί ιατρικού τερματισμού της εγκυμοσύνης τροποποιήθηκε και μια γυναίκα έχει το δικαίωμα να τερματίσει μια εγκυμοσύνη, ανεξαρτήτως λόγου, μέχρι την 12η εβδομάδα της κύησης ενώ, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, το όριο μεταφέρεται στη 19η εβδομάδα. Στις πλείστες χώρες, η νομοθεσία αναγνωρίζει το δικαίωμα στη γυναίκα να κάνει έκτρωση κάτω από ορισμένες συνθήκες (βιασμός, κίνδυνος για τη ζωή της μητέρας). Σε ορισμένες χώρες, η άμβλωση δεν είναι επιτρεπτή σε καμία περίπτωση.

Μέσα στις συνεχώς αναπτυσσόμενες κοινωνίες, τις βομβαρδισμένες με κάθε λογής πληροφορίες και πολύχρωμες αλήθειες, μοιάζει αδήριτη ανάγκη η ανάπτυξη του επιχειρηματολογικού διαλόγου σε θέματα αμφιλεγόμενα όπως οι εκτρώσεις και εν συνεχεία, η διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων και πληροφορημένων πολιτών. Η εξοικείωση με ένα θέμα επικεντρώνεται στην απόκτηση μεταβιβάσιμων δεξιοτήτων και κυρίως στη μετάβαση σε πιο σύνθετες λειτουργίες όπως είναι η κατανόηση των επιχειρημάτων που απαιτούνται στην καθημερινή ζωή και συζητήσεις που προϋποθέτουν τη μελέτη της πληθώρας πληροφοριών από πολλαπλές πηγές, συμπεριλαμβανομένων επιστημονικών πληροφοριών και ηθικών κριτηρίων (Guilfoyle et al., 2021). Οι Mustonen και συνεργάτες (2017), πιο συγκεκριμένα, στη μελέτη τους δημιούργησαν τις συνθήκες για να πραγματοποιηθούν συζητήσεις της Φινλανδίας και της Ιρλανδίας σχετικά με την άμβλωση και βασίστηκαν σε μεγάλο βαθμό σε πρότυπα βιωματικής σκέψης και σε συναισθηματικά φορτισμένα επιχειρήματα αντί για αντικειμενικά ερευνητικά δεδομένα.

Οι Iordanou και Rapanta (2021) επισημαίνουν ότι η εκπαίδευση καλείται να εστιάσει σε τρόπους ανάπτυξης της κριτικής σκέψης. Κατά τη συμμετοχή σε επιχειρηματολογικό διάλογο, αναπτύσσονται ταυτόχρονα οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας και κριτικής σκέψης. Η δοκιμασμένη, σε πολλά πλαίσια ανά τον κόσμο, μέθοδος «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου» προσφέρει αυτή τη δυνατότητα παρέμβασης σε μια ομάδα φοιτητών για την ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών τους δεξιοτήτων και της κριτικής τους σκέψης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η έρευνα έχει σκοπό την ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των φοιτητών της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου. Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα έρευνα εφαρμόστηκε η μέθοδος «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», εστιάζοντας στον επιχειρηματολογικό διάλογο πάνω στο αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων, ανάμεσα σε προπτυχιακούς φοιτητές της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου. Μέσα από την παρέμβαση που θα εφαρμοστεί, στη συγκεκριμένη έρευνα, αναμένεται να απαντηθούν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

1. Η εμπλοκή σε ένα πρόγραμμα που στηρίζεται στον επιχειρηματολογικό διάλογο, με θέμα το αμφιλεγόμενο ζήτημα των εκτρώσεων, μπορεί να αναπτύξει δεξιότητες επιχειρηματολογίας και

2. Οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας που αναπτύσσονται σε ένα ευαίσθητο θέμα όπως οι εκτρώσεις μεταφέρονται σε ένα μη ευαίσθητο θέμα όπως το μέλλον μετά το σχολείο. Ως προς το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, διατυπώνεται η εξής ερευνητική υπόθεση:

1.1 Η παρέμβαση βοηθάει στην ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των φοιτητών.

Ως προς το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, διατυπώνεται η εξής ερευνητική υπόθεση:

2.1 Οι επιχειρηματολογικές δεξιότητες μεταφέρονται από ένα ευαίσθητο θέμα σε ένα λιγότερο ευαίσθητο θέμα.

Σε πρώτο στάδιο, θα αξιολογηθεί η ικανότητα των φοιτητών να υποστηρίξουν τη θέση τους με την παραγωγή γραπτών δοκιμίων. Στη συνέχεια, θα οδηγηθούν στη χρήση στοιχείων για να δημιουργήσουν επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα και να παραθέσουν αντικρούσεις σε αυτά. Με βασικό θέμα των εκτρώσεων, θα δοθούν ευκαιρίες για εξοικείωση με επιχειρηματολογικούς διαλόγους, οι οποίες θα οδηγήσουν στην όξυνση των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων. Η παρέμβαση που θα εφαρμοστεί, θα επικεντρωθεί στην ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των φοιτητών, μέσα από τρεις δίωρες συναντήσεις. Έτσι, μετά την παρέμβαση θα αξιολογηθεί αν και κατά πόσο βελτιώθηκαν αυτές οι ικανότητες και δεξιότητες. Αυτές είναι άμεσα συνδεδεμένες με τη λήψη αποφάσεων και τη δυνατότητα των φοιτητών της Θεολογικής Σχολής Κύπρου να μετατρέπουν τα δεδομένα σε πληροφορία και τέλος, σε «ουσιαστική» γνώση. Καταληκτικά, με αυτήν την

παρέμβαση επιδιώκεται η βελτίωση των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων, με αφορμή ένα σοβαρό κοινωνικό θέμα που μαστίζει τις σημερινές κοινωνίες, τις εκτρώσεις.

2.1.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Για την εφαρμογή της παρέμβασης, το συνολικό δείγμα ήταν 43 φοιτητές. Οι φοιτητές προέρχονται από το πρώτο έως το τέταρτο έτος Θεολογικών Σπουδών και φοιτούν στη Θεολογική Σχολή της Εκκλησίας της Κύπρου. Οι φοιτητές χωρίστηκαν σε δύο ομάδες, για τον σκοπό της έρευνας: Στην ομάδα ελέγχου και την πειραματική ομάδα. Η ομάδα ελέγχου αποτελείτο από 21 φοιτητές και συμμετείχε μόνο στην αρχική και στην τελική αξιολόγηση. Η πειραματική ομάδα, αποτελείτο από 23 φοιτητές, και έλαβε μέρος τόσο στην αρχική και την τελική αξιολόγηση, όσο και στην παρέμβαση.

Πίνακας 2.1. Δείγμα των δύο ομάδων

	Ομάδα Ελέγχου	Πειραματική Ομάδα
Πρώτο έτος	1	10
Δεύτερο έτος	8	
Τρίτο έτος	11	
Τέταρτο έτος	1	13
Σύνολο	21	23

Αναλυτικότερα, στην ομάδα ελέγχου οι συμμετέχοντες ήταν 21. Ο ένας είναι πρωτοετής, οι οχτώ είναι δευτεροετείς, οι 11 είναι τριτοετείς και ο ένας τεταρτοετής φοιτητής (Βλέπε Πίνακα 2.1). Όλοι είναι φοιτητές της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου. Σε όλο αυτό το δείγμα, περιλαμβάνονται τέσσερις ιερωμένοι, τρεις γυναίκες εκ των οποίων η μία είναι μοναχή και οι υπόλοιποι είναι άντρες λαϊκοί. Στις 3/3/2022, οι φοιτητές που αποτελούν την ομάδα ελέγχου συμπλήρωσαν το θέμα των εκτρώσεων και στις 23/3/2022 οι φοιτητές προχώρησαν στην συμπλήρωση του θέματος του μέλλοντος, όπως φαίνεται στο Παράρτημα Β. Εκτός από την αρχική και την τελική αξιολόγηση, στην οποία συμμετείχαν και οι δύο ομάδες, την παρέμβαση παρακολούθησε μόνο η πειραματική ομάδα.

Από την άλλη, 23 φοιτητές αποτελούσαν την πειραματική ομάδα. Οι 13 ήταν τεταρτοετείς φοιτητές και οι 10 ήταν πρωτοετείς. Η ηλικία τους κυμαίνεται σε ένας εύρος από 20-40 χρονών και ήταν όλοι άνδρες. Τρεις από αυτούς ήταν ιερωμένοι ενώ οι υπόλοιποι ήταν λαϊκοί. Όσον αφορά τη συμμετοχή των συμμετεχόντων της πειραματικής ομάδας, στην

πρώτη συνάντηση υπήρχαν τρεις απόντες, στη δεύτερη δύο απόντες και στην τρίτη συνάντηση υπήρχαν τρεις απόντες. Από τους 8 απόντες φοιτητές, οι 7 παρακολούθησαν, δηλαδή, τις δύο από τις τρεις συναντήσεις ενώ ο ένας παρακολούθησε μόνο τη μία συνάντηση. Όλοι οι φοιτητές που συμμετείχαν στην παρέμβαση, εκτός από έναν φοιτητή, παρευρέθηκαν τουλάχιστον σε δύο συναντήσεις, πέρα από την αρχική και την τελική αξιολόγηση. Καταληκτικά, η δειγματοληψία που χρησιμοποιήθηκε, είναι βολική και ταυτόχρονα γίνεται τυχαία κατανομή των φοιτητών στις δύο ομάδες, την πειραματική και την ομάδα ελέγχου.

2.2. ΘΕΜΑΤΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Πριν τη συμμετοχή των φοιτητών στην έρευνα, είτε ανήκαν στην ομάδα ελέγχου είτε ανήκαν στην πειραματική ομάδα, ενημερώθηκαν όλοι για το θέμα και τον σκοπό της έρευνας. Προχώρησαν, δηλαδή, στη δήλωση συναίνεσης και συγκατάθεσής τους για τη συμμετοχή τους σε αυτήν (Βλέπε Παράρτημα Α). Το θέμα των εκτρώσεων είναι ένα πολύ ευαίσθητο θέμα. Γι' αυτό τον σκοπό οι φοιτητές από την πρώτη στιγμή ενημερώθηκαν ότι αυτό θα είναι το υπό εξέταση θέμα, έτσι ώστε αν κάποιος φοιτητής, σε οποιαδήποτε φάση της παρέμβασης αισθανόταν ότι δε μπορεί να ανταπεξέλθει στις συνθήκες, θα μπορούσε να αποχωρήσει ελεύθερα. Επιπρόσθετα, πέρα από τις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν ανάμεσα στους φοιτητές, τα δοκίμια του κάθε φοιτητή, είτε ανήκε στην πειραματική ομάδα ή στην ομάδα ελέγχου, ήταν απόρρητα προς το σύνολο των συμμετεχόντων. Ήταν μόνο διαθέσιμα για τους αξιολογητές και κωδικοποιητές, που πραγματοποίησαν την παρέμβαση. Τέλος, η έρευνα πραγματοποιήθηκε με απόλυτο σεβασμό και διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων όλων των φοιτητών που συνέβαλαν στην παρούσα εργασία.

2.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Αρχική και Τελική Αξιολόγηση

Στην πρώτη συνάντηση, η ομάδα ελέγχου κλήθηκε να διαβάσει τις πληροφορίες σχετικά με το αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων. Οι πληροφορίες για το θέμα των εκτρώσεων παρουσιάστηκαν με τη μορφή ενός μικρού δοκιμίου, το οποίο περιελάμβανε στοιχεία τόσο υπέρ όσο και κατά των εκτρώσεων. Στο δοκίμιο παρουσιάζονται επίσημα δεδομένα, που προέρχονται από επιστημονικά άρθρα και στο τέλος διατυπώνεται η εξής οδηγία: Με βάση αυτό, μπορεί κάποιος να θέσει το εξής ερώτημα: Η έκτρωση μπορεί να είναι αποδεκτή επιλογή κάτω από ορισμένες συνθήκες; (Βλέπε Παράρτημα Β). Οι φοιτητές

κλήθηκαν να διαβάσουν αυτές τις πληροφορίες και να επιχειρηματολογήσουν σε ένα γραπτό κείμενο, εκφράζοντας τη θέση τους και κυκλώνοντας μία από τις τρεις επιλογές (Η έκτρωση δεν είναι αποδεκτή/ Η έκτρωση είναι αποδεκτή επιλογή κάτω από ορισμένες συνθήκες/ Αναποφάσιστος-η), μέσα σε 30 λεπτά. Στη δεύτερη και τελευταία συνάντηση της ομάδας αυτής, δόθηκε στους φοιτητές ένα διαφορετικό θέμα «Μετά το σχολείο: Σπουδές ή Εργασία;» με τον εξής τρόπο: Πολλοί νέοι όταν τελειώνουν το σχολείο αντιμετωπίζουν το δίλημμα: Είτε να προχωρήσουν απευθείας για σπουδές ή να δουλέψουν πρώτα για κάποια χρόνια (Βλέπε Παράρτημα Β). Με παρόμοιο τρόπο, όπως στην αρχική αξιολόγηση, οι πληροφορίες παρουσιάστηκαν με τη μορφή ενός δοκιμίου, παραθέτοντας επίσημα στοιχεία, τόσο υπέρ όσο και κατά της κάθε επιλογής. Οι φοιτητές, έτσι, κλήθηκαν να γράψουν ένα δοκίμιο με την άποψή τους, μέσα σε 30 λεπτά. Η ομάδα ελέγχου συνέβαλε στην έρευνα συμμετέχοντας στην αρχική και την τελική αξιολόγηση. Η οποία έλαβε χώρα δια ζώσης, σε αίθουσες στη Σχολή, υπό την επιτήρηση δύο καθηγητών της Σχολής, οι οποίοι βοηθήσαν στη διεξαγωγή της έρευνας στην ομάδα ελέγχου.

Από την άλλη, η πειραματική ομάδα συμμετείχε τόσο στην αρχική και στην τελική αξιολόγηση όσο και στην παρέμβαση, διαδικτυακά με τη βοήθεια της πλατφόρμας Teams. Στην πρώτη συνάντηση, στις 25/2/2022, οι 23 φοιτητές της πειραματικής ομάδας διάβασαν το ίδιο δοκίμιο, που μελέτησε και η ομάδα ελέγχου, σχετικά με το ουδέτερο θέμα «Μετά το σχολείο: Σπουδές ή Εργασία;» (Βλέπω Παράρτημα Β). Για τα πρώτα 30 λεπτά, λοιπόν, έγραψαν ένα δοκίμιο με την άποψή τους, σχετικά με αυτό το θέμα. Στην επόμενη μισή ώρα, κλήθηκαν να μελετήσουν το ίδιο δοκίμιο, που επεξεργάστηκαν οι φοιτητές της ομάδας ελέγχου, με τις πληροφορίες σχετικά με το θέμα των εκτρώσεων και να εκφράσουν την άποψή τους (Βλέπε Παράρτημα Β). Κλήθηκαν, δηλαδή, να καταγράψουν την άποψή τους, σε ένα γραπτό κείμενο, επιλέγοντας ανάμεσα σε τρεις θέσεις (Η έκτρωση δεν είναι αποδεκτή/ Η έκτρωση είναι αποδεκτή επιλογή κάτω από ορισμένες συνθήκες/ Αναποφάσιστος-η). Με άλλα λόγια, η πρώτη συνάντηση διεξήχθη με παρόμοιο τρόπο και για τις δύο ομάδες.

Η παρέμβαση έλαβε χώρα σε τρεις δίωρες συναντήσεις. Στις 4/3/2022 πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνάντηση, στις 11/3/2022 η δεύτερη συνάντηση και στις 18/3/2022, η τελευταία, όπου πραγματοποιήθηκε και η τελική αξιολόγηση. Κατά τον σχεδιασμό της παρέμβασης, αρχικά, επιλέχθηκε το θέμα των εκτρώσεων από το βιβλίο των Khun και συνεργατών (2017) με τα προτεινόμενα θέματα, που μπορούν να δημιουργήσουν τις συνθήκες για την ανάπτυξη διαλόγου. Αφού προσδιορίστηκε ότι η παρέμβαση θα βασιστεί σε κάποιο αμφιλεγόμενο θέμα, επιλέχθηκε το θέμα των εκτρώσεων. Έτσι, μεταφράστηκαν ορισμένες από τις προτεινόμενες ερωτήσεις, που βρίσκονται στο βιβλίο,

και οι αντίστοιχες απαντήσεις που προέρχονται από τους συνδέσμους που παρατίθενται σε αυτό. Αυτή η διαδικασία συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην εις βάθος μελέτη του θέματος των εκτρώσεων και στην εμπάθυνση των επιχειρημάτων και των δύο πλευρών, υπέρ και κατά αυτών. Έτσι, εκτός από τη μετάφραση των ερωτήσεων και των απαντήσεων του βιβλίου, δημιουργήθηκαν επιπρόσθετες ερωτήσεις και οι αντίστοιχες απαντήσεις τους. Όλες αυτές διαμόρφωσαν μία λίστα 33 ερωτήσεων, που οι απαντήσεις τους αξιοποιήθηκαν από τους συμμετέχοντες της παρέμβασης, ως στοιχεία, κατά τη διάρκεια της παρέμβασης. Κατά την παραγωγή, δηλαδή, επιχειρημάτων και αντεπιχειρημάτων, οι ερωτήσεις και απαντήσεις (Q&A) αποτελούσαν βασικά συστατικά για την τεκμηρίωση αυτών (Βλέπε Παράρτημα Δ). Τα στοιχεία αυτά δίνονται στους φοιτητές, χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις, καθώς λειτουργούν ως πληροφορίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο στα επιχειρήματα υποστήριξης της θέσης τους όσο και στα αντεπιχειρήματα για αντίκρουση της άλλης θέσης.

Κατά τον σχεδιασμό της παρέμβασης, είχε προγραμματιστεί η δημιουργία δύο ισάριθμων όσο το δυνατόν υπο-ομάδων, όπου η μία θα τασσόταν υπέρ της έκτρωσης κάτω από ορισμένες συνθήκες και η άλλη κατά αυτής, κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες. Ο σχεδιασμός αυτός στηρίχθηκε στον τρόπο που εφαρμόστηκε η μέθοδος “Επιχειρηματολόγησε μαζί μου” στις έρευνες που εντοπίζονται στην επισκόπηση των Jordanou και Khun (2020). Ωστόσο, στην παρούσα μελέτη, όλοι οι φοιτητές, εκτός από τρεις που ήταν υπέρ της έκτρωσης κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες, τάχθηκαν κατά της έκτρωσης υπό οποιοσδήποτε συνθήκες. Αυτό το γεγονός ανέτρεψε τον σχεδιασμό και διαφοροποίησε τον τρόπο που διεξήχθη η παρέμβαση στις επόμενες συναντήσεις. Αναλυτικότερα, εφόσον ήταν ακατόρθωτο να δημιουργηθούν ομάδες, στις οποίες μπορεί να αναπτυχθεί διάλογος με διαφορετικές απόψεις και διαφωνίες, σχεδιάστηκε να σχηματιστούν τριάδες, ανεξαρτήτως της επιλογής που έκανε ο κάθε φοιτητής στο γραπτό δοκίμιο με θέμα την έκτρωση. Ο διαφορετικός τρόπος διεξαγωγής της στηρίχθηκε στην επισκόπηση των Jordanou και Khun (2020), όπου η μέθοδος “Επιχειρηματολόγησε μαζί μου” εφαρμόστηκε με διαφορετικούς τρόπους. Αυτό, από τη μία, δυσκόλεψε την εφαρμογή της έρευνας καθώς οι περισσότεροι συμμετέχοντες καταδίκάζαν την έκτρωση και έτσι ήταν δύσκολο να βρεθούν υποστηρικτές και υποστηρικτικά επιχειρήματα. Από την άλλη, αυτή ακριβώς η δυσκολία, έκανε την έρευνα πετυχημένη, καθώς έφερε τους συμμετέχοντες μπροστά σε στοιχεία που δεν είχαν υπολογίσει προηγουμένως και συρρίκνωσε τον αρνητισμό και τον φανατισμό τους.

Πίνακας 2.2 Διαδικασία Παρέμβασης

25/2/2022	4/3/2022	11/3/2022	18/3/2022
1.Αρχική Αξιολόγηση (Θέμα Μεταφοράς) 2.Αρχική Αξιολόγηση (Θέμα Εκτρώσεων)	1.Σενάριο-Φύλλο εργασίας 1 2.Φύλλο εργασίας 2 3.Φύλλο εργασίας 3 4.Επιλογή 5 ερωτήσεων 5.Φύλλο εργασίας 4	1.Επιλογή 5 ερωτήσεων 2.Φύλλο Εργασίας 5 3.Επιλογή 5 ερωτήσεων 4.Φύλλο Εργασίας 6-Διάλογος	1.Επιλογή 6 ερωτήσεων 2.Φύλλο εργασίας 4 3.Επιλογή 6 ερωτήσεων 4.Φύλλο εργασίας 5 5.Επιλογή 6 ερωτήσεων 6.Φύλλο εργασίας 6-Διάλογος
			Τελική Αξιολόγηση

Στον Πίνακα 2.2 παρουσιάζεται ο τρόπος που διεξήχθη η παρέμβαση. Με αφορμή τα πρόσφατα τραγικά γεγονότα που διαδραματίζονται στην Ουκρανία, δημιουργήθηκε ένα σενάριο (Φύλλο εργασίας 1), όπου η Ντάρια αντιμετωπίζει το δίλημμα της έκτρωσης. Με βάση αυτό το σενάριο, ετοιμάστηκαν τέσσερα φύλλα εργασίας, όπου οι συμμετέχοντες καλούνται να σκεφτούν λόγους και επιχειρήματα για να υποστηρίξουν τόσο τη δική τους πλευρά, όσο και την άλλη πλευρά. Και τέλος, οι φοιτητές έπρεπε να συμπληρώσουν ένα πέμπτο φύλλο εργασίας, όπου τους ζητήθηκε να δημιουργήσουν ένα φανταστικό διάλογο ανάμεσα στους ίδιους και τη Ντάρια (Βλέπε Παράρτημα Γ).

Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη συνάντηση (4/3/2022) με διάρκεια δύο ώρες, οι 20 φοιτητές που συμμετείχαν, μοιράστηκαν σε έξι ομάδες, που αποτελούνταν από τρία ή τέσσερα μέλη. Κλήθηκαν να μελετήσουν το σενάριο της Ντάρια, σχετικά με το θέμα της έκτρωσης, να το συζητήσουν και να διατυπώσουν τις πρώτες ιδέες, τους λόγους με τους οποίους υποστηρίζουν την άποψή τους (Φύλλο εργασίας 1). Συμπληρώνουν, έτσι, το φύλλο εργασίας 2, για τα πρώτα 20 λεπτά και το αποστέλλουν στον ερευνητή (Βλέπε Παράρτημα Γ). Έπειτα, τους ζητήθηκε να σκεφτούν τους λόγους που μπορούν να υποστηρίξουν την αντίθετη άποψη από τη δική τους. Για τα επόμενα 20 λεπτά, δηλαδή, συμπληρώνουν το φύλλο εργασίας 3 και το αποστέλλουν στον ερευνητή (Βλέπε Παράρτημα Γ). Πριν προχωρήσουν στο επόμενο φύλλο εργασίας (Φύλλο εργασίας 4), παρουσιάζεται στους φοιτητές μία λίστα με 33 ερωτήσεις, σχετικές με το θέμα των εκτρώσεων (Βλέπε

Παράρτημα Δ). Καλούνται, έτσι, να επιλέξουν 5 ερωτήσεις από αυτές και έπειτα, τους αποστέλλονται οι απαντήσεις-στοιχεία. Στη συνέχεια, καλούνται να σκεφτούν την άποψή τους και να συμπληρώσουν το φύλλο εργασίας 4 (Βλέπε Παράρτημα Γ). Το φύλλο εργασίας 4 είναι διαφορετικά δομημένο από τα προηγούμενα φύλλα εργασίας. Αποτελείται από δύο στήλες, όπου ζητείται από τους φοιτητές να αναφέρουν πιθανά επιχειρήματα της άλλης πλευράς, στη μία στήλη και αντεπιχειρήματα της δικής τους θέσης, στην άλλη στήλη.

Στην επόμενη συνάντηση (11/3/2022), οι φοιτητές συγκεντρώνονται στις ομάδες, που είχαν δημιουργήσει την προηγούμενη φορά, όπου αυτό είναι εφικτό. Μολονότι διαφοροποιήθηκαν οι περισσότερες ομάδες. Στο σύνολο των έξι ομάδων, οι δύο ήταν ακριβώς ίδιες, στις δύο προστέθηκε ένα μέλος ακόμη, μία ήταν εντελώς καινούρια και μία διαφοροποιήθηκε ως προς τα δύο μέλη. Έτσι, οι 21 συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε ομάδες με δύο, τρία ή τέσσερα μέλη. Αρχικά, κλήθηκαν να επιλέξουν άλλα πέντε στοιχεία από τη λίστα των ερωτήσεων (Βλέπε Παράρτημα Δ). Στη συνέχεια, προχώρησαν στη συμπλήρωση του φύλλου εργασίας 5, για 20-30 λεπτά (Βλέπε Παράρτημα Γ). Το συγκεκριμένο φύλλο εργασίας, αποτελείται από τρεις στήλες, στις οποίες οι φοιτητές έπρεπε να σκεφτούν τα κύρια επιχειρήματα που υποστηρίζουν τη θέση τους, ένα πιθανό αντεπιχείρημα της άλλης θέσης και την αντίκρουση σε αυτό. Αφού τελειώσαν το φύλλο εργασίας, κλήθηκαν να επιλέξουν άλλα πέντε στοιχεία για να προχωρήσουν έπειτα στη δημιουργία του διαλόγου. Τους δόθηκαν άλλα 20-30 λεπτά για τη δημιουργία διαλόγου (Φύλλο εργασίας 6). Πρόκειται για έναν φανταστικό διάλογο με τη δική τους και την αντίθετη φωνή, στον οποίο μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα στοιχεία που είχαν λάβει και τα επιχειρήματα που είχαν διατυπώσει προηγουμένως. Στην πραγματικότητα, οι δύο αυτές δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν σε όλη αυτή τη συνάντηση, καθώς οι φοιτητές χρειάστηκαν περισσότερο χρόνο, από ότι προβλεπόταν, για να μελετήσουν τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις και να συμπληρώσουν το φύλλο εργασίας και να διαμορφώσουν τον διάλογο.

Η τελευταία συνάντηση (18/3/2022) διήρκησε τρεις ώρες. Οι δύο πρώτες ώρες αφιερώθηκαν στην παρέμβαση και η τρίτη αξιοποιήθηκε για τη συμπλήρωση της τελικής αξιολόγησης. Οι φοιτητές συγκεντρώθηκαν στις ομάδες που είχαν συμμετάσχει στην προηγούμενη συνάντηση, όπου αυτό ήταν εφικτό. Ειδικότερα, οι 20 φοιτητές που παρουσιάστηκαν, εργάστηκαν σε έξι ομάδες, όπου αποτελούνταν από δύο, τρία, τέσσερα ή πέντε μέλη. Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι δύο ομάδες έμειναν ακριβώς οι ίδιες και τέσσερις ομάδες διαφοροποιήθηκαν ως προς το ένα ή τα δύο μέλη τους. Για να ξεκινήσουν, κλήθηκαν να επιλέξουν έξι διαφορετικές ερωτήσεις από τη λίστα που τους είχε δοθεί. Αφού επέλεξαν προχώρησαν ξανά στη συμπλήρωση του φύλλου εργασίας 4, για 20-25 λεπτά. Στη συνέχεια, διάλεξαν άλλες έξι ερωτήσεις. Όταν τους δόθηκαν οι απαντήσεις αυτών των ερωτήσεων

και συνέχισαν στο φύλλο εργασίας 5, για τα επόμενα 20-25 λεπτά. Τέλος, για τα επόμενα 20-25 λεπτά, στάλθηκαν στις ομάδες οι τελευταίες έξι ερωτήσεις και οι φοιτητές δημιούργησαν τον διάλογο, όπως ζητήθηκε στο φύλλο εργασίας 6.

Η τελευταία ώρα ήταν αφιερωμένη στην τελική αξιολόγηση των φοιτητών που ανήκαν στην πειραματική ομάδα. Σε αυτήν την αξιολόγηση, ωστόσο, πρώτα δόθηκε το θέμα των εκτρώσεων και έπειτα το θέμα μεταφοράς, όπως εμφανίζονται στο Παράρτημα Β. Οι φοιτητές αφιέρωσαν 30 λεπτά για να γράψουν ένα δοκίμιο για το πρώτο θέμα και έπειτα, άλλα 30 λεπτά, ένα δοκίμιο με το δεύτερο θέμα. Δόθηκαν, δηλαδή, με διαφορετική σειρά από τη σειρά που δόθηκαν στην αρχική αξιολόγηση. Η τελική αυτή αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε για να ελεγχθούν τόσο τα αποτελέσματα της παρέμβασης, ως προς την ανάπτυξη των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων, όσο και η μεταφορά των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων από ένα θέμα σε ένα άλλο. Στην παρούσα εργασία, η μεταφορά των δεξιοτήτων αξιολογείται από το αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων, στο θέμα της επιλογής καριέρας.

Στη δεύτερη, στην τρίτη και στην τέταρτη συνάντηση, όπως φαίνεται, δίνεται έμφαση τόσο στην προφορική εξάσκηση των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων όσο και στη γραπτή. Οι φοιτητές προκαλούνται στη συνεχή εξοικείωση και εντατική συμμετοχή σε διαλόγους, τόσο εσωτερικούς μέσω της προσωπικής τους σκέψης, όσο και εξωτερικούς με τα μέλη της ομάδας τους, για την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων. Τα φύλλα εργασίας, τα οποία αποτελούν το τελικό προϊόν, είναι η βασική βοήθεια στη διαδικασία ανάπτυξης των ικανοτήτων των φοιτητών. Σχεδιάστηκαν για να προσκαλέσουν τους συμμετέχοντες να σκεφτούν επιχειρήματα για τη δική τους και την αντίθετη θέση, αντεπιχειρήματα και αντίκρουση αυτών. Με αυτόν τον τρόπο, σύμφωνα με τις Jordanou και Khun (2020), βάζουν τους συμμετέχοντες σε θέση να αναλογιστούν την αντίπαλη πλευρά, τη δύναμη των αντεπιχειρημάτων που είχαν δημιουργήσει στη θέση της άλλης πλευράς, όπως και τις αντιρρήσεις που χρησιμοποιούσαν για να αποδυναμώσουν τα αντεπιχειρήματα στη δική τους θέση.

2.4 ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Πίνακας 2.3. Σύστημα κωδικοποίησης

Βαθμός	Περιγραφή	Παράδειγμα
0	Καμία θέση σχετικά με το θέμα	Η Έκτρωση δεν είναι αποδεκτή, καθώς υπάρχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις, κυρίως στα χρόνια τα σημερινά. Δεν γίνεται με ελαφρά την καρδιά να αφαιρείς τη ζωή, η

		οποία στο κάτω κάτω είναι του παιδιού σου. Επομένως η υιοθεσία ίσως είναι και η καλύτερη λύση εάν δεν το επιθυμείς.
Βαθμός	Περιγραφή	Παράδειγμα
1	Διατύπωση θέσης χωρίς τεκμηρίωση	Κατά τη δική μου άποψη, δεν υπάρχουν περαιτέρω λόγοι να εξηγήσω, για ποιο λόγο πρέπει να αποφευχθεί η έκτρωση είτε η άμβλωση, παρά μόνο ότι είναι μια δολοφονία, μια αντιδεολογική σκέψη-πράξη και λογισμός.
2	Διατύπωση θέσης με στοιχεία	Στην σημερινή εποχή που ζούμε, είναι πάρα πολύ σημαντικό για τον νέο να σπουδάσει κάτι και να πάρει πτυχίο. Το πτυχίο είναι αυτό που θα του εξασφαλίσει ένα καλύτερο μέλλον, όσον αφορά την εργατική του αποκατάσταση.
3	Διατύπωση θέσης με στοιχεία και διευκρινίσεις	Μιλώντας από προσωπική εμπειρία οι σπουδές δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο όταν εργάζεσαι. Σιγουρά θα χάνεις κάποια μαθήματα πρωινά, είτε απογευματινά αναλόγως του ωραρίου της εργασίας σου. Εξαιτίας αυτού δεν αποκτάς κάποιες εμπειρίες των μαθημάτων ή των δραστηριοτήτων που αποκτούν άλλοι. Για παράδειγμα πολλές φορές έχασα εκδρομές της Θεολογικής σχολής η διάφορες άλλες ευχάριστες δραστηριότητες λόγω της εργασίας μου ενώ όλοι οι άλλοι τις έζησαν.
4	Αναφορά και στις δύο θέσεις αλλά τεκμηρίωση μόνο για αυτήν που υποστηρίζει	Προσωπικά δεν είμαι ούτε υπέρ, ούτε και κατά των σπουδών, επειδή είτε σπουδάσεις για να πάρεις ένα πτυχίο είτε επιλέξεις απευθείας να πας σε δουλειά, ο τελικός σκοπός είναι να αγαπήσεις αυτό που επιλέξεις να κάνεις και να έχεις κάποια χρήματα τον μήνα να καλύπτεις τα έξοδα και να έχεις και για τις εξόδους σου!
5	Θετικά και Αρνητικά και για τις δύο θέσεις, χωρίς να καταλήγει	Με σιγουριά γνωρίζουμε ότι η έκτρωση είναι ουσιαστικά η αφαίρεση μιας ζωής, αλλά πάντοτε θα πρέπει να βλέπουμε τους λόγους και τις προϋποθέσεις που οδήγησαν σε αυτή την κίνηση χωρίς να δικάζουμε και να γινόμαστε τιμωροί.
6	Διατύπωση αντεπιχειρημάτων και για τις δύο θέσεις και της καλύτερης επιλογής	Τέλος ακόμη ένα επιχείρημα που χρησιμοποιούν οι υποστηρικτές της έκτρωσης είναι όταν το έμβρυο παρουσιάζει ανωμαλίες. Σε καμία περίπτωση αυτό δε δικαιολογεί την πράξη της έκτρωσης. Η κάθε ασθένεια και ανωμαλία στην ζωή μας είναι αποτέλεσμα της πτώσης του ανθρώπου, είναι ανθρώπινα δημιουργήματα η αρρώστια, ο θάνατος. Ο κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στη ζωή και ο κάθε άνθρωπος είναι πλασμένος κατ' εικόνα Θεού προικισμένος με χαρίσματα από τον Θεό για να καταφέρει να εκπληρώσει τον προορισμό του

		ανθρώπου που δεν είναι άλλος από την επιστροφή του ανθρώπου στην προ πτωτική κατάσταση όπου δεν υπήρχε ούτε πόνος, ούτε λύπη, ούτε αρρώστια, αλλά αιώνια ζωή και χαρά.
--	--	--

Στη συνέχεια, αφού συγκεντρώθηκαν όλα τα δοκίμια της αρχικής και της τελικής αξιολόγησης, όλων των φοιτητών από την πειραματική ομάδα και την ομάδα ελέγχου, κωδικοποιήθηκαν με αριθμούς. Με αυτόν τον τρόπο, επιδιώχθηκε να εξασφαλιστεί η ανωνυμία των φοιτητών, έτσι ώστε ο ερευνητής να μη γνωρίζει αν το δοκίμιο είναι της αρχικής ή της τελικής αξιολόγησης του εκάστοτε φοιτητή. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται η διασφάλιση της αξιοπιστίας και εγκυρότητας των αποτελεσμάτων. Έπειτα, με μια πρώτη ανάγνωση, διαβάστηκε το κάθε δοκίμιο και βαθμολογήθηκε από μια κλίμακα 0-6, όπως εφαρμόστηκε και από την Kuhn και συνεργάτες (2017). Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.3, το 0 είναι ο βαθμός όταν ο φοιτητής δεν πήρε καμία θέση πάνω στο θέμα. Το 1 είναι ο βαθμός που παίρνει ο φοιτητής όταν τοποθετείται χωρίς να τεκμηριώνει την άποψή του. Ο φοιτητής παίρνει το βαθμό 2 όταν εκφράζει την άποψή του, την οποία στηρίζει με στοιχεία ή λόγους, είτε προσωπικά, είτε επιστημονικά. Το 3 είναι ο βαθμός που παίρνει ένας φοιτητής όταν εκφράζει την άποψή του και εκτός από τους λόγους που χρησιμοποιεί για να την στηρίξει, κάνει αναφορά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και διευκρινίσεις. Ο φοιτητής παίρνει τον βαθμό 4 όταν αναφέρεται και στις δύο απόψεις, αλλά δίνει στοιχεία παρά μόνο για τη θέση, με την οποία συμφωνεί. Το 5 είναι ο βαθμός που παίρνει ένας φοιτητής όταν εκφράζει τα θετικά και τα αρνητικά της κάθε θέσης αλλά δεν καταλήγει σε καμία από τις δύο. Τελευταίος βαθμός, το 6, είναι ο βαθμός με τον οποίο αξιολογείται ο φοιτητής όταν προσφέρει αντεπιχειρήματα που αποδυναμώνουν την εκάστοτε θέση και καταλήγει στην καλύτερη επιλογή.

Ακολούθως, γίνεται μια δεύτερη ανάγνωση, κατά την οποία εξετάζονται, σε κάθε δοκίμιο, τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν από τους φοιτητές. Αξιολογείται κατά πόσο αναφέρθηκαν τα στοιχεία που δόθηκαν στο αρχείο με το θέμα υπό εξέταση, στους φοιτητές που συμμετέχουν στην έρευνα ως πειραματική ή ομάδα ελέγχου, ή κατά την παρέμβαση, στους φοιτητές της πειραματικής ομάδας. Εκτός από τα στοιχεία που προσφέρθηκαν στους φοιτητές της κάθε ομάδας, τα στοιχεία που χρησιμοποίησαν οι φοιτητές είναι δυνατό να προέρχονται από την προσωπική εμπειρία και τοποθέτηση του εκάστοτε φοιτητή. Με άλλα λόγια, σημειώνεται η ποσότητα των στοιχείων, δηλαδή πόσα χρησιμοποιούνται σε κάθε δοκίμιο από τους φοιτητές, η ποιότητα και η προέλευσή τους. Πριν την ανάλυση των αποτελεσμάτων, η κωδικοποίηση των δοκιμίων ελέγχθηκε από ένα δεύτερο αξιολογητή. Η επανάληψη της διαδικασίας αποσκοπεί στην εξέταση της αξιοπιστίας της κωδικοποίησης

των δοκιμίων. Ο δεύτερος αξιολογητής βαθμολογεί τα δοκίμια και οι βαθμοί του συγκρίνονται με τους βαθμούς που δόθηκαν από τον αρχικό αξιολογητή. Έτσι, συγκρίνονται οι βαθμοί που δόθηκαν από τους δύο αξιολογητές και εντοπίζεται ο βαθμός που συγκλίνουν και αποκλίνουν.

Όπως περιγράφεται δεν πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα, εξαιτίας του περιορισμένου χρόνου των συμμετεχόντων και των περιορισμένων μέσων, καθώς η έρευνα πραγματοποιήθηκε, κατά βάση, διαδικτυακά.

2.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια του εργαλείου στατιστικής ανάλυσης IBM SPSS Statistics. Αφού καταχωρηθούν τα δεδομένα στο πρόγραμμα και ονομαστούν με σωστό τρόπο, έπεται γίνεται η σύγκριση των δεδομένων. Για να πραγματοποιηθεί η σύγκριση των αποτελεσμάτων των δύο ομάδων, αρχικά, καταχωρίστηκαν οι βαθμολογίες των δοκιμίων των φοιτητών, σύμφωνα με την κωδικοποίησή τους. Και οι δύο ομάδες έχουν βαθμό για τον προ-έλεγχο με θέμα τις εκτρώσεις και τον μετα-έλεγχο με το θέμα μεταφοράς. Για να επιβεβαιωθεί ότι οι ομάδες, στον προ-έλεγχο, στο θέμα των εκτρώσεων δηλαδή, είναι ισοδύναμες, χρησιμοποιήθηκε το T-test (two sided independent samples test). Με τη βοήθεια του ANCOVA, θέτοντας την επίδοση στον προ-έλεγχο (εκτρώσεις) ως συμμεταβλητή (covariate), τα αποτελέσματα ανάμεσα στις δύο ομάδες στο μετα-έλεγχο (post-test) είναι στατιστικά σημαντικά. Με αυτόν τον τρόπο ελέγχθηκε, η διαφορά των αποτελεσμάτων των δύο ομάδων, από τον προ-έλεγχο, στο θέμα των εκτρώσεων, στον μετα-έλεγχο, στο θέμα μεταφοράς. Ως προς τη σύγκριση των αποτελεσμάτων της πειραματικής ομάδας, από τον προ-έλεγχο στον μετα-έλεγχο, τόσο για το θέμα των εκτρώσεων όσο και για το θέμα μεταφοράς, χρησιμοποιήθηκε η μέτρηση των repeated measures. Οι αναλύσεις εμφανίζουν αύξηση και στα δύο θέματα και η αύξηση αυτή είναι στατιστικά σημαντική.

Για την καλύτερη απεικόνιση των αποτελεσμάτων επιλέχθηκε η οπτικοποίησή τους μέσω γραφικών παραστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, για τη σύγκριση των δύο ομάδων, παρουσιάζεται μια γραφική παράσταση, που δείχνει με σαφή και ακριβή τρόπο τις διαφορές τους. Για τη σύγκριση του προ-ελέγχου και του μετα-ελέγχου της πειραματικής ομάδας, η αυξητική τάση τους εμφανίζεται μέσω ενός πλέγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Λαμβάνοντας υπόψη τα ερευνητικά ερωτήματα, η ανάλυση των αποτελεσμάτων δείχνει, εν ολίγοις, ότι η συμμετοχή των φοιτητών στην παρέμβαση, με την εμπλοκή σε διαλόγους επιχειρηματολογίας, συνέβαλε θετικά στην επίδοσή τους, όπως φαίνεται στην τελική αξιολόγηση. Μάλιστα, οι δεξιότητες αυτές εντοπίζεται ότι καλλιεργήθηκαν σε τέτοιο βαθμό που συνέβαλαν στη βελτίωση της επίδοσης της πειραματικής ομάδας, τόσο στο θέμα των εκτρώσεων όσο και στο θέμα μεταφοράς.

Περιγραφική Στατιστική

Πίνακας 3.1. Μέγεθος δείγματος και Μέσοι Όροι της επίδοσης των δύο ομάδων (πειραματική και ομάδα ελέγχου) στον προ-έλεγχο για το θέμα των εκτρώσεων και στον μετα-έλεγχο για το θέμα μεταφοράς

	Μέσος όρος	N
Πειραματική Ομάδα - Προέλεγχος	2.22	22
Ομάδα Ελέγχου - Προέλεγχος	2.52	19
Σύνολο	2.74	41
Πειραματική Ομάδα –Μετά έλεγχος	3.10	20
Ομάδα Ελέγχου - Μετά έλεγχος	2.52	21
Σύνολο	2.62	41

Για τη διερεύνηση του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος (1. Κατά πόσο η εμπλοκή σε ένα πρόγραμμα που στηρίζεται στον επιχειρηματολογικό διάλογο, με θέμα το αμφιλεγόμενο ζήτημα των εκτρώσεων, μπορεί να αναπτύξει δεξιότητες επιχειρηματολογίας), πιο αναλυτικά, εξετάζονται, σε πρώτο στάδιο, τα περιγραφικά στοιχεία των δύο ομάδων, της πειραματικής ομάδας και της ομάδας ελέγχου. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3.1, το δείγμα των ομάδων διαφέρει ελάχιστα, κατά τη συμμετοχή στον προ-έλεγχο με θέμα τις εκτρώσεις. Το μέγεθος του δείγματος της πειραματικής ομάδας ήταν 22 (N=22) ενώ της ομάδας ελέγχου 19 (N=19). Το συνολικό μέγεθος του δείγματος σε αυτό το στάδιο ήταν 41 φοιτητές. Είναι αυτοί οι φοιτητές, με άλλα λόγια, οι οποίοι συμπλήρωσαν το δοκίμιο με θέμα τις εκτρώσεις, για τον προ-έλεγχο. Ο μέσος όρος της επίδοσης των δυο ομάδων σε αυτό το δοκίμιο διαφέρει ελάχιστα, με ένα μικρό προβάδισμα της ομάδας

ελέγχου. Όπως φαίνεται, ειδικότερα, ο Μ.Ο της πειραματικής ομάδας ισούται με 2.22 και της ομάδας ελέγχου με 2.52. Η μηδαμινή διαφορά (0.30) των μέσων όρων της επίδοσης του προ-ελέγχου για το θέμα των εκτρώσεων είναι μια καλή ένδειξη, πριν τη λεπτομερέστερη σύγκριση των δεδομένων. Με μια ματιά στους μέσους όρους της επίδοσης των δύο ομάδων, στον προέλεγχο με θέμα τις εκτρώσεις, διαφαίνεται ότι δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά και οι ομάδες είναι σχεδόν ισοδύναμες.

Όσον αφορά τους συμμετέχοντες στον μετα-έλεγχο για το θέμα μεταφοράς, οι ομάδες είναι ισάριθμες. Δηλαδή ο ίδιος αριθμός φοιτητών και από τις δύο ομάδες απάντησαν στο δοκίμιο, σε αυτό το στάδιο. Στο συνολικό μέγεθος του δείγματος (N=38), 19 φοιτητές, από κάθε ομάδα, συμμετείχαν στην τελική αξιολόγηση, συμπληρώνοντας το δοκίμιο για το θέμα μεταφοράς. Ως προς τον Μέσο όρο της επίδοσής τους σε αυτό το στάδιο, η πειραματική ομάδα εμφανίζει υψηλότερο μέσο όρο (M=3.10) από την ομάδα ελέγχου (M=2.52). Με μια ματιά στους μέσους όρους της επίδοσης των δύο ομάδων, στον μετα-έλεγχο, με το θέμα μεταφοράς, εμφανίζεται ένα προβάδισμα για την πειραματική ομάδα, η οποία έχει καλύτερη επίδοση από την ομάδα ελέγχου. Για να διασαφηνιστεί κατά πόσο η διαφορά (0.58) που εντοπίστηκε στους μέσους όρους της επίδοσης των δύο ομάδων, από τον προ-έλεγχο στο μετα-έλεγχο, στο θέμα των εκτρώσεων και το θέμα μεταφοράς αντίστοιχα, χρειάζονται αναλύσεις της επαγωγικής στατιστικής.

Πίνακας 3.2 Σύγκρισης της επίδοσης των δύο ομάδων, στο θέμα των εκτρώσεων

Levene's Test for Quality of Variance		t-test for Equality of Means					
Προέλεγχος για τις εκτρώσεις	F	Sig	t	df	Sig.(2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
Equal variances assumed	.706	.406	-1.04	39	.303	-.29	.28
Equal variances not assumed			-1.02	34.29	.312	-.29	.29

Βασικό μέλημα, σε αυτό το σημείο, είναι η ισοδυναμία των δύο ομάδων στον προ-έλεγχο, δηλαδή πριν την τελική αξιολόγηση. Για να ελεγχθεί η ισοδυναμία των ομάδων, έγιναν αναλύσεις με τη βοήθεια του T-test (two sided independent samplestest). Όπως

παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.2, υπάρχει μη στατιστικά σημαντική διαφορά, αποδεικνύοντας ότι οι δύο ομάδες ήταν, στην πραγματικότητα, ισοδύναμες. Η διαφορά ανάμεσα στις ομάδες είναι $p=0.303$, δηλαδή το two-sided $p>0.05$ και γι' αυτό δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά. Αυτό σημαίνει ότι η ελάχιστη διαφορά που εντοπίστηκε ανάμεσα στις δύο ομάδες, κατά την παρουσίαση των μέσων όρων της επίδοσής τους στον προ-έλεγχο, για τις εκτρώσεις, δεν επηρεάζει την επίδοσή τους στο μετα-έλεγχο. Με άλλα λόγια, οι ομάδες είναι ισοδύναμες, στην αρχική αξιολόγηση, χωρίς στατιστικά σημαντικές διαφορές. Η ισοδυναμία των ομάδων είναι επιθυμητή σε πειραματικές έρευνες γιατί με αυτόν τον τρόπο μπορεί να ελεγχθεί με μεγαλύτερη ακρίβεια αν τα αποτελέσματα της παρέμβασης οφείλονται στη δράση της παρέμβασης και όχι στις αρχικές δυνατότητες των συμμετεχόντων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συμμετέχοντες φοιτητές, στην παρούσα έρευνα, κατανεμήθηκαν τυχαία στις δύο ομάδες, είναι σημαντικό να ελεγχθεί η ισοδυναμία τους. Όπως φαίνεται, τελικώς, η διαφορά (0.30) των μέσων όρων της επίδοσης του προ-ελέγχου για το θέμα των εκτρώσεων, με προβάδισμα της ομάδας ελέγχου, δεν είναι στατιστικά σημαντική. Οι δύο ομάδες είναι ισοδύναμες.

Πίνακας 3.3. Σύγκρισης της επίδοσης των δύο ομάδων, στο θέμα μεταφοράς, με συμμεταβλητή την επίδοση των δύο ομάδων, στο θέμα των εκτρώσεων

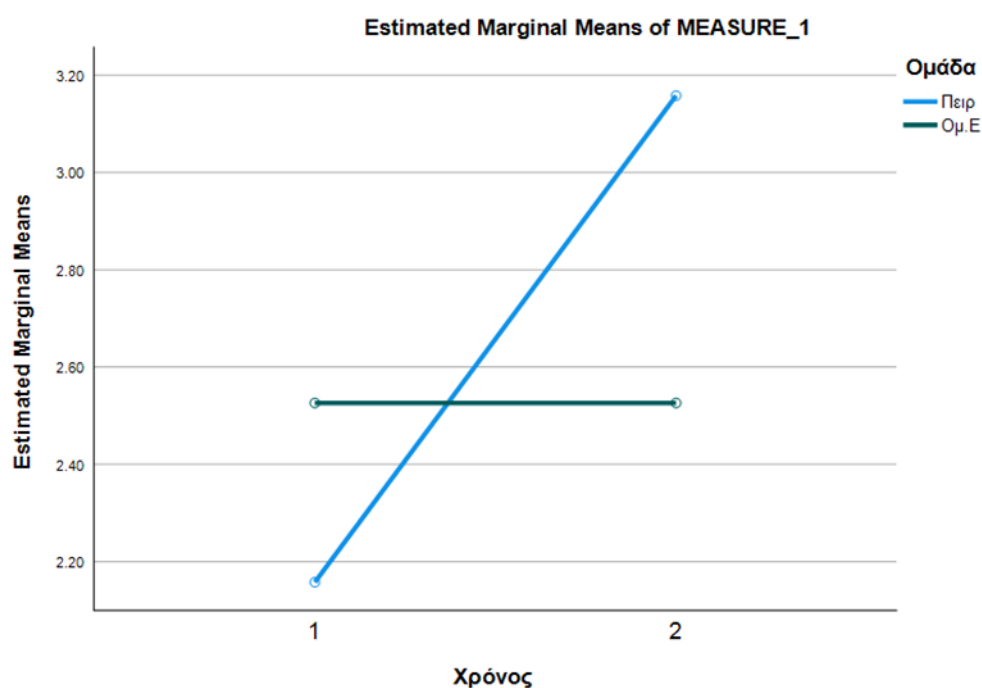
Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: Μεταέλεγχος για το θέμα Μεταφοράς

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	27.36	1	13.68	8.91	.001	.33
Intercept	2.56	1	2.56	1.67	.205	.04
Προ_Εκτρώσεις	23.57	1	23.57	15.36	.000	.30
Group	8.42	3	8.42	5.49	.025	.13
Error	53.69	5	1.53			
Total	388.00	3				
Corrected Total	81.05	8				

a. R Squared = ,338 (Adjusted R Squared = ,300)

Ο Πίνακας 3.3 παρουσιάζει τη σύγκριση της επίδοσης των δύο ομάδων, στο μετα-έλεγχο με το θέμα μεταφοράς, με συμμεταβλητή την επίδοσή τους στον προ-έλεγχο με θέμα τις εκτρώσεις. Η επίδοση τους διαφέρει, όπως έδειξαν παραπάνω και οι μέσοι όροι, με την πειραματική ομάδα να εμφανίζει υψηλότερη επίδοση από την αντίστοιχη της ομάδας ελέγχου. Στον Πίνακα 3.3 εντοπίζεται στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις δύο επιδόσεις για τον μετα-έλεγχο με το θέμα μεταφοράς. Οι δύο ομάδες διαφέρουν στην τελική αξιολόγηση, λαμβάνοντας υπόψη και τον προ-έλεγχο με θέμα τις εκτρώσεις ($p < 0.05$, $p = 0.025$). Η επίδοση της πειραματικής ομάδας στον μετα-έλεγχο για το θέμα μεταφοράς είναι υψηλότερη σε σύγκριση με την επίδοση της ομάδας ελέγχου. Ειδικότερα, ο μέσος όρος της επίδοσής της πειραματικής ομάδας σε αυτό το στάδιο είναι υψηλότερος ($M = 3.15$) από τον αντίστοιχο της ομάδας ελέγχου ($M = 2.52$). Αυτή η διαφορά ανάμεσα στους μέσους όρους των ομάδων είναι στατιστικά σημαντική. Επομένως, με τη βοήθεια της ανάλυσης ANCOVA, επαληθεύεται η ερευνητική υπόθεση, σύμφωνα με την οποία η παρέμβαση, στην οποία συμμετείχε η πειραματική ομάδα, βοήθησε στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας.

Γράφημα 3.1. Επίδοσης της πειραματικής ομάδας και της ομάδας ελέγχου στον προ-έλεγχο με θέμα τις εκτρώσεις και στον μετα-έλεγχο με θέμα μεταφοράς.

Το Γράφημα 3.1 παρουσιάζει τη σχέση της επίδοσης από τον προ-έλεγχο (1), για το θέμα των εκτρώσεων, στον μετα-έλεγχο (2), για το θέμα μεταφοράς, και για τις δύο ομάδες, την πειραματική και την ομάδα ελέγχου. Όπως φαίνεται, με ευκρίνεια και σαφήνεια, η

πειραματική ομάδα εμφανίζει βελτίωση στην επίδοσή της από τον έναν έλεγχο στον άλλο. Από την άλλη, η ομάδα ελέγχου εμφανίζει σταθερή τάση από τον προ-έλεγχο στον μετα-έλεγχο. Οι δύο επιδόσεις τέμνονται, όπως εμφανίζεται στο Γράφημα 3.1, γεγονός που αποδεικνύει ότι η διαφορά τους είναι στατιστικά σημαντική. Τόσο ο Πίνακας 3.3 όσο και το Γράφημα 3.1 παρουσιάζουν ευκρινώς ότι οι δύο ομάδες διαφέρουν, με την πειραματική ομάδα να υπερτερεί σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου. Η διαφορά που εντοπίζεται είναι στατιστικά σημαντική. Αυτό σημαίνει ότι η βελτίωση της επίδοσης της πειραματικής ομάδας, από τον προ-έλεγχο στον μετα-έλεγχο, οφείλεται στη συμμετοχή τους στην παρέμβαση. Οι φοιτητές της πειραματικής ομάδας ανέπτυξαν επιχειρηματολογικές δεξιότητες, οι οποίες διακρίνονται από την καλύτερη επίδοση που υπέδειξαν στον μετα-έλεγχο, σε σύγκριση με την αντίστοιχη επίδοση της ομάδας ελέγχου που παρουσίασαν σταθερότητα στην επίδοσή τους.

Πίνακας 3.4. Μέγεθος δείγματος και Μέσοι Όροι της επίδοσης της πειραματικής ομάδας, στον προέλεγχο και μεταέλεγχο, για το θέμα των εκτρώσεων και το θέμα μεταφοράς

Πειραματική Ομάδα	Lower Score	Higher Score	Mean	N
Προελεγχός Εκτρώσεις	1.00	4.00	2.22	22
Προέλεγχος Μεταφορά	1.00	4.00	2.69	23
Μεταέλεγχος Εκτρώσεις	1.00	6.00	3.09	21
Μεταέλεγχος Μεταφορά	1.00	6.00	3.10	20

Ως προς τη διερεύνηση του δεύτερου ερευνητικού ερωτήματος (Κατά πόσο οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας που αναπτύσσονται σε ένα προσωπικό θέμα όπως οι εκτρώσεις μεταφέρονται σε ένα μη προσωπικό θέμα, όπως η επιλογή σπουδών ή εργασίας, μετά το σχολείο), χρειάζεται να συγκριθούν οι επιδόσεις της πειραματικής ομάδας, από τον προέλεγχο στον μεταέλεγχο τόσο για το θέμα των εκτρώσεων, όσο και για το θέμα μεταφοράς. Για αρχή, εξετάζοντας τους μέσους όρους των επιδόσεων, διακρίνεται ξεκάθαρα η βελτίωση από τον προέλεγχο στον μεταέλεγχο και στα δύο θέματα. Ως προς το θέμα των εκτρώσεων, πιο συγκεκριμένα, ο μέσος όρος από τον προέλεγχο (M.O.=2.22) αυξάνεται κατά 0.87 στον μεταέλεγχο (M.O.=3.09) και ως προς το θέμα μεταφοράς, ο μέσος όρος αυξάνεται από τον προέλεγχο (M.O.=2.69) κατά 0.41 στον μεταέλεγχο (M.O.=3.10). Όπως φαίνεται, μεγαλύτερη βελτίωση εντοπίζεται στην επίδοση των φοιτητών, ως προς το θέμα των αμβλώσεων, καθώς ήταν το υπό εξέταση θέμα της παρέμβασης. Ωστόσο, και στο θέμα

μεταφοράς, η επίδοση βελτιώθηκε σε μεγάλο βαθμό. Με μια ματιά στους μέσους όρους των επιδόσεων της πειραματικής ομάδας, και για τα δύο θέματα, διαφαίνεται ότι υπάρχει διαφορά από τον αρχικό στον τελικό έλεγχο. Τέλος, η βαθμολογία των δοκιμών των φοιτητών, και στα δύο θέματα, επιβεβαιώνει τη βελτίωση που σημειώνεται στους μέσους όρους των επιδόσεων. Κατά τον αρχικό έλεγχο, πιο ειδικά, η βαθμολογία των δοκιμών κυμαίνεται ανάμεσα στο 1-4 ενώ κατά τον τελικό έλεγχο, κυμαίνεται ανάμεσα στο 1-6. Για να διασαφηνιστεί κατά πόσο οι διαφορές 0.87 και 0.41, στο θέμα των εκτρώσεων και στο θέμα μεταφοράς αντίστοιχα, που εντοπίστηκαν στους μέσους όρους της επίδοσης της πειραματικής ομάδας, από τον προέλεγχο στον μεταέλεγχο, χρειάζονται αναλύσεις της επαγωγικής στατιστικής.

Πίνακας 3.5. Σύγκριση της επίδοσης της πειραματικής ομάδας, ως προς το θέμα και ως προς τον χρόνο

	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Χρόνος					
Sphericity Assumed	10.31	1	10.31	9.19	.007
Greenhouse Geisser	10.31	1.00	10.31	9.19	.007
Huynh-Feldt	10.31	1.00	10.31	9.19	.007
Lower-bound	10.31	1.00	10.31	9.19	.007
Θέμα					
Sphericity Assumed	1.31	1	1.31	2.11	.163
Greenhouse Geisser	1.31	1.00	1.31	2.11	.163
Huynh-Feldt	1.31	1.00	1.31	2.11	.163
Lower-bound	1.31	1.00	1.31	2.11	.163
Χρόνος*Θέμα					
Sphericity Assumed	1.89	1	1.89	2.33	.144
Greenhouse Geisser	1.89	1.00	1.89	2.33	.144
Huynh-Feldt	1.89	1.00	1.89	2.33	.144
Lower-bound	1.89	1.00	1.89	2.33	.144

Ο Πίνακας 3.5 παρουσιάζει τη σύγκριση των επιδόσεων της πειραματικής ομάδας, ως προς το θέμα και ως προς τον χρόνο, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια των repeated measures. Σύμφωνα με αυτή την ανάλυση, η διαφορά της επίδοσης, από τον προέλεγχο στον μεταέλεγχο είναι στατιστικά σημαντική και για τα δύο θέματα. Ως προς τον

χρόνο, η επίδοση της πειραματικής ομάδας από τον αρχικό στον τελικό έλεγχο, παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά ($p < 0.05$, $p = 0.007$). Τόσο στο θέμα των εκτρώσεων όσο και στο θέμα μεταφοράς, η επίδοση των φοιτητών της πειραματικής ομάδας βελτιώθηκε, από τον αρχικό στον τελικό έλεγχο. Αυτό σημαίνει ότι οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας βελτιώθηκαν, από τον προέλεγχο στον μεταέλεγχο. Αυτή η στατιστικά σημαντική διαφορά, ειδικότερα, οφείλεται στην παρέμβαση που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα στις δύο χρονικές περιόδους, δηλαδή στον προέλεγχο και τον μεταέλεγχο. Αυτό το εύρημα αποδεικνύει ότι η παρέμβαση συνέβαλε θετικά στη βελτίωση των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας των φοιτητών της πειραματικής ομάδας.

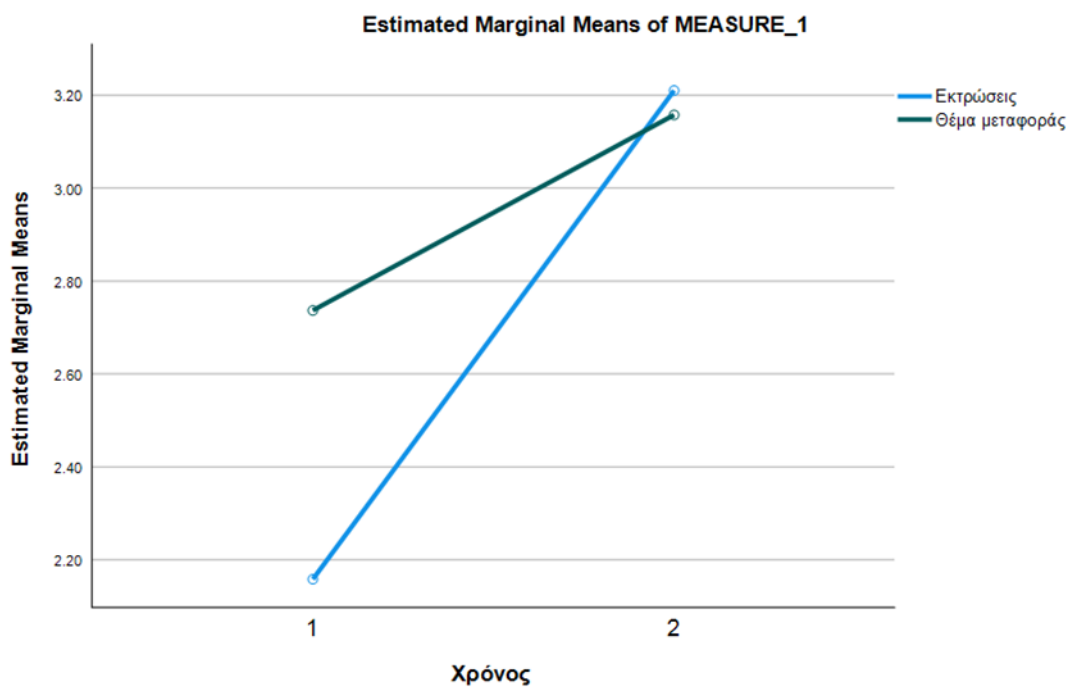
Ταυτόχρονα, ο Πίνακας 3.5 συγκρίνει την επίδοση των συμμετεχόντων της πειραματικής ομάδας, ως προς το θέμα. Η διαφορά της επίδοσης των φοιτητών από το θέμα των εκτρώσεων στο θέμα μεταφοράς, δεν είναι στατιστικά σημαντική ($p > 0.05$, $p = 0.163$). Αυτό το εύρημα είναι πολύ σημαντικό για την έρευνα καθώς αποδεικνύει ότι οι φοιτητές που συμμετείχαν στην παρέμβαση, ανέπτυξαν δεξιότητες επιχειρηματολογίας που μεταφέρθηκαν από το θέμα των εκτρώσεων στο θέμα μεταφοράς. Το γεγονός ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην επίδοση των φοιτητών της πειραματικής ομάδας από το ένα θέμα στο άλλο, αποκαλύπτει ότι παρόλο που οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας καλλιεργήθηκαν πάνω στο θέμα των αμβλώσεων, κατά τη διάρκεια της παρέμβασης, αξιοποιήθηκαν και σε ένα άλλο θέμα, το θέμα μεταφοράς. Το ίδιο παρατηρούμε στη σχέση ανάμεσα στον χρόνο και το θέμα, όπου η διαφορά δεν είναι στατιστικά σημαντική. Πιο συγκεκριμένα, το $p > 0.05$, $p = 0.144$ δείχνει ότι στην πραγματικότητα η διαφορά στην επίδοση των φοιτητών της πειραματικής ομάδας δεν οφείλεται στη σχέση ανάμεσα στον χρόνο και στο θέμα. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι η βελτίωση της επίδοσης των συμμετεχόντων της πειραματικής ομάδας επηρεάστηκε από την παρέμβαση, που μεσολάβησε ανάμεσα στον αρχικό και τον τελικό έλεγχο και όχι από το θέμα, πάνω στο οποίο κλήθηκαν να επιχειρηματολογήσουν, γράφοντας ένα δοκίμιο. Επομένως, με τη βοήθεια της ανάλυσης των repeated measures, απαντάται το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα και τεκμηριώνεται ότι οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας μπορούν να μεταφερθούν από ένα ευαίσθητο θέμα, όπως οι εκτρώσεις σε ένα ουδέτερο θέμα, όπως η επιλογή σπουδών ή εργασίας, μετά το σχολείο. Ενδεικτικά αναφέρεται παράδειγμα, στο οποίο, ενώ ο φοιτητής Σ., στην αρχή, εξέφραζε απόλυτα και φανατικά την άποψη κατά των εκτρώσεων, στο τέλος, δείχνει μια πιο διαλλακτική στάση απέναντι στο δίλημμα. Έτσι, στην αρχή, καταδικάζει απόλυτα την έκτρωση:

Τι σημαίνει έκτρωση; Φόνος σε έναν άνθρωπο που αποκτά την ίδια ώρα ζωή με τη σύλληψη στη μήτρα, και εμείς σαν έξυπνα όντα (ζώα), όλα σήμερα τα βλέπουμε φυσιολογικά,

όλοι νομίζουμε ότι αγαπάμε αλλήλους, στην τελική όμως είμαστε φονιάδες και συμφεροντολόγοι. Κάνουμε πράγματα που μας αρέσουν για να ικανοποιούμαστε, χωρίς το νου που μ'αυτό γεννηθήκαμε για να χρησιμοποιούμε. Αν θέλεις να κάνεις σωστή πράξη, γέννησε το παιδάκι και δώσε το σε γονείς που δεν έχουν την ικανότητα να το κάνουν(για λόγο ιατρικό).

Ενώ στην συνέχεια, παραμένει αρνητικός ως προς την έκτρωση, αλλά παρουσιάζεται λιγότερο απόλυτος:

Η έκτρωση δεν είναι αποδεκτή γιατί γενικά διαπράττεται φόνος σε ένα άνθρωπο. Πλέον έχει γίνει μία μόδα γιατί καμία γυναίκα δεν έχει την προσοχή κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής επαφής. Πρώτα πρέπει να αντιμετωπιστεί αυτό το ζήτημα και ναι, δεν υπάρχει λόγος για να γίνονται εκτρώσεις. Ίσως κάποιες συνθήκες σε αναγκάσουν αλλά όχι με τη θέληση του καθενός να γίνει. Αυτό εάν εξαρτάται από μία ασθένεια που θα οδηγήσει στον θάνατο της εγκύου. Αυτός ίσως είναι ένας λόγος και λογικός. Αν και το παιδί δεν είναι γεννημένο θεωρείται έγκλημα στην ανθρώπινη φύση και πας ενάντια σε αυτήν.

Γράφημα 3.2 Επίδοσης της πειραματικής ομάδας, στο θέμα των εκτρώσεων και στο θέμα μεταφοράς, στον προέλεγχο και μεταέλεγχο.

Το Γράφημα 3.2 παρουσιάζει την επίδοση της πειραματικής ομάδας, στον προέλεγχο (1) και στον μεταέλεγχο (2), τόσο για το θέμα των εκτρώσεων όσο και για το θέμα μεταφοράς. Η επίδοση, και στις δύο περιπτώσεις, έχει ανοδική πορεία. Ο μέσος όρος των επιδόσεων των φοιτητών της πειραματικής ομάδας, και για το θέμα των εκτρώσεων και για

το θέμα μεταφοράς, φαίνεται, με ευκρίνεια και σαφήνεια, να βελτιώνεται αισθητά, από τον αρχικό έλεγχο στον τελικό. Ειδικότερα, παρατηρούμε ότι η επίδοση της πειραματικής ομάδας στο θέμα των εκτρώσεων, βελτιώθηκε κατακόρυφα, καθώς το υπό εξέταση θέμα της παρέμβασης ήταν το θέμα των αμβλώσεων. Ταυτόχρονα, ως προς το θέμα μεταφοράς, αν λάβουμε υπόψη ότι ήταν ένα ουδέτερο θέμα και η αρχική επίδοση ήταν ούτως ή άλλως υψηλότερη από την αντίστοιχη στο θέμα των εκτρώσεων, παρατηρούμε ότι υπάρχει βελτίωση. Η βελτίωση αυτή είναι σε μικρότερο βαθμό, σε σχέση με την επίδοση στο θέμα των εκτρώσεων, το υπό εξέταση θέμα της παρέμβασης που παρακολούθησαν οι φοιτητές της πειραματικής ομάδας. Οι δύο επιδόσεις τέμνονται, όπως εμφανίζεται στο πλέγμα, γεγονός που αποδεικνύει ότι η διαφορά της επίδοσης τους, και στα δύο θέματα, από τον αρχικό στον τελικό έλεγχο, είναι στατιστικά σημαντική. Τόσο ο Πίνακας 3.5 όσο και το Γράφημα 3.2 παρουσιάζουν ευκρινώς ότι η επίδοση της πειραματικής ομάδας και στα δύο θέματα, από τον προέλεγχο στον μεταέλεγχο, βελτιώθηκε, με την επίδοση στο θέμα των εκτρώσεων να υπερτερεί ελάχιστα σε σχέση με την αντίστοιχη τελική επίδοση στο θέμα μεταφοράς. Η διαφορά που εντοπίζεται είναι στατιστικά σημαντική. Αυτό σημαίνει ότι η βελτίωση της επίδοσης της πειραματικής ομάδας, από τον προέλεγχο στον μεταέλεγχο, οφείλεται στη συμμετοχή τους στην παρέμβαση. Οι φοιτητές της πειραματικής ομάδας ανέπτυξαν επιχειρηματολογικές δεξιότητες, οι οποίες διακρίνονται από την καλύτερη επίδοση που υπέδειξαν στον μεταέλεγχο και αυτό ισχύει τόσο για το θέμα των εκτρώσεων, όσο και για το θέμα μεταφοράς. Με αυτό το πλέγμα, τεκμηριώνεται ότι οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας μπορούν να μεταφερθούν από ένα ευαίσθητο θέμα, όπως οι εκτρώσεις σε ένα ουδέτερο θέμα, όπως η επιλογή σπουδών ή εργασίας, μετά το σχολείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε για να εξεταστεί η συμβολή της μεθόδου «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου» σε μια ομάδα φοιτητών της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου, ως προς την ανάπτυξη των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας τους. Η μέθοδος αυτή, όπως παρουσιάζουν οι Iordanou και Rapanta (2021) στην επισκόπησή τους, εφαρμόστηκε σε ποικίλα πλαίσια και περιβάλλοντα, ανά τον κόσμο, με πολύ θετικά αποτελέσματα. Συνεπώς, αναμέναμε και στην παρούσα έρευνα, κατά την εφαρμογή της μεθόδου, να βελτιωθούν οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας των φοιτητών που συμμετείχαν στην παρέμβαση. Με αυτό ως σκέψη, τέθηκε το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, σύμφωνα με το οποίο διατυπώθηκε η αντίστοιχη ερευνητική πρόταση, ότι δηλαδή οι φοιτητές που παρακολούθησαν την παρέμβαση, θα παρουσιάσουν βελτίωση στις επιχειρηματολογικές δεξιότητες.

Αρχικά, αφού σχεδιάστηκε η παρέμβαση, ήταν σημαντικό να μετρηθούν οι αρχικές δεξιότητες των συμμετεχόντων στην έρευνα. Λαμβάνοντας υπόψη διάφορες έρευνες που εντοπίζουν την αδυναμία ή αλλιώς τη δυσκολία των ανθρώπων να συνδιαλεχθούν με συνομιλητές, που πρεσβεύουν διαφορετική θέση ή αντίθετη από τη δική τους, και να επιχειρηματολογήσουν υπέρ της δικής τους (Chinn & Anderson 1998· Duschl & Osborne, 2002· Sadler 2004), περιμέναμε η επίδοση των συμμετεχόντων της έρευνας, τόσο στην πειραματική όσο και στην ομάδα ελέγχου, κατά την αρχική αξιολόγηση, να είναι σχετικά χαμηλή. Μάλιστα, οι αρχικές θέσεις των φοιτητών, όπως διατυπώθηκαν στα αρχικά δοκίμια επιβεβαίωσαν παλαιότερα ευρήματα, όπως αυτά των Khun και συνεργάτες (2011), σύμφωνα με τα οποία ακραίες θέσεις είναι αναμενόμενες, σε τόσο ευαίσθητα θέματα, όπως χαρακτηρίζεται το θέμα των εκτρώσεων. Πιο συγκεκριμένα, αυτές οι παλαιότερες έρευνες εντοπίζουν την αδυναμία των συνδιαλεγόμενων να διαλογιστούν σε διάφορα θέματα, με σεβασμό προς τα επιχειρήματα του άλλου και με αντικρούσεις στις αδυναμίες αυτών. Γι' αυτό τον λόγο, συγκρίθηκαν οι αρχικές επιδόσεις των δύο ομάδων, ως προς το θέμα των εκτρώσεων και ως προς ένα ουδέτερο θέμα, αυτό της επιλογής σπουδών ή εργασίας μετά το σχολείο. Εντοπίστηκε, σύμφωνα με την στατιστική ανάλυση, κατά τον πρώτο έλεγχο, ότι οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας των δύο ομάδων κυμαίνονταν περίπου στο ίδιο επίπεδο, χαμηλότερο από αυτό του τελικού ελέγχου, όπως φαίνεται.

Με δεδομένη την ισοδυναμία των δύο ομάδων, πραγματοποιήθηκε η παρέμβαση, στην οποία συμμετείχαν μόνο οι φοιτητές που απάρτιζαν την πειραματική ομάδα. Η συστηματική και συνεχής εμπλοκή των φοιτητών της πειραματικής ομάδας, σε διαλόγους επιχειρηματολογίας, βασίστηκε στη θέση των Nussbaum και Asterhan (2016). Σύμφωνα με τα ευρήματά τους, οι επιχειρηματολογικές συζητήσεις, σχετικά με ποικίλα θέματα και ηθικά διλήμματα, προάγουν τη βελτίωση των επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων των συνδιαλεγόμενων. Η παρούσα έρευνα έλαβε χώρα, εμπλέκοντας τους φοιτητές σε 3 δίωρες επιχειρηματολογικές συζητήσεις, σχετικά με το ευαίσθητο θέμα των εκτρώσεων. Απώτερος σκοπός της συμμετοχής των φοιτητών σε αυτούς τους διαλόγους ήταν η καλλιέργεια των απαραίτητων δεξιοτήτων για τη συμμετοχή σε αυτούς, όπως προσφάτως εφάρμοσαν και άλλοι ερευνητές (Rapanta et al., 2020). Ομοίως, οι Beniermann και συνεργάτες (2021) σημειώνουν ότι, κατά την επιχειρηματολογία και αιτιολόγηση της θέσης τους, οι ομιλητές αναπτύσσουν την ποιότητα των επιχειρημάτων τους και βελτιώνουν τόσο τις επιχειρηματολογικές δεξιότητες, όσο και την κριτική τους σκέψη. Επιπρόσθετα, οι επιχειρηματολογικές συζητήσεις συμβάλουν στην εξοικείωση με τη διατύπωση ισχυρισμών και την αναγνώριση και αντίκρουση αντεπιχειρημάτων (Guilfoyle & Erduran, 2021). Αυτό επιβεβαιώνεται στην παρούσα έρευνα, μέσα από τα αποτελέσματα της επίδοσης των φοιτητών της πειραματικής ομάδας, τόσο σε σύγκριση με την αρχική επίδοση όσο και με την αντίστοιχη επίδοση της ομάδας ελέγχου.

Η παρούσα έρευνα έρχεται να συμφωνήσει με την προϋπάρχουσα βιβλιογραφία, καθώς η επίδοση της πειραματικής ομάδας, από τον αρχικό στον τελικό έλεγχο, βελτιώθηκε αισθητά, ως προς το υπό εξέταση θέμα των αμβλώσεων, κατά την παρέμβαση. Όπως παρουσιάστηκε, κατά την ανάλυση των δεδομένων, η βελτίωση της επίδοσης της πειραματικής ομάδας, ως προς το θέμα των εκτρώσεων οφείλεται στη συμμετοχή της στην παρέμβαση, στην εμπλοκή της δηλαδή στους επιχειρηματολογικούς διαλόγους. Εξετάζοντας τα αρχικά και τα τελικά δοκίμια των φοιτητών της πειραματικής ομάδας και συγκρίνοντάς τα τόσο μεταξύ τους, όσο και με τα αντίστοιχα της ομάδας ελέγχου, παρατηρούμε ότι υπάρχουν φοιτητές, οι οποίοι, στην αρχή, εξέφραζαν τη θέση τους, χωρίς να την τεκμηριώνουν με στοιχεία ή χωρίς να αναγνωρίζουν και να αντικρούουν τα αντεπιχειρήματα της άλλης πλευράς.

Παλαιότερες έρευνες, όπως αυτή της Sadler (2004), υποστηρίζουν ότι, κατά τη συνομιλία σχετικά με κοινωνικο-επιστημονικά θέματα, συνηθίζεται να προβάλλονται επιχειρήματα από πολλαπλές οπτικές. Μέσα από την επιλογή του θέματος των εκτρώσεων, και στην παρούσα έρευνα, οι φοιτητές κλήθηκαν να σκεφτούν διάφορες εκφάνσεις και συνθήκες του θέματος. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας βρίσκονται σε πλήρη συμφωνία

με άλλες μελέτες, όπως αυτή των Guilfoyle και Erduran (2021). Όπως υποστηρίζουν, ειδικότερα, η εξοικείωση με την επιχειρηματολογία και κυρίως με τη χρήση αποδεικτικών στοιχείων βοηθούν τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν καλύτερα τα θέματα, πάνω στα οποία συνδιαλέγονται. Στη συγκεκριμένη περίπτωση της έρευνάς μας, οι φοιτητές λάμβαναν, κατά τη διάρκεια της παρέμβασης, έναν αριθμό στοιχείων για τα υπέρ και τα κατά της άμβλωσης (Q&A). Αυτά έπαιξαν σπουδαίο ρόλο κατά τη διάρκεια των επιχειρηματολογικών διαλόγων, καθώς βοήθησαν τους φοιτητές να γνωρίσουν περισσότερες πληροφορίες για το θέμα των εκτρώσεων, να αναγνωρίσουν την αντίθετη θέση από τη δική τους και να μπορέσουν να επιχειρηματολογήσουν υπέρ της δικής τους και κατά της άλλης.

Ως προς το αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων, πιο συγκεκριμένα, και μάλιστα σε συνδυασμό με το δείγμα της έρευνας, που κατά πλειοψηφία απαρτίζεται από άνδρες, η επιλογή του, στην παρούσα έρευνα, πραγματοποιήθηκε για να συμπληρώσει το ερευνητικό κενό. Αναλυτικότερα, οι μελέτες που ασχολούνται με την ανάπτυξη επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων, έχοντας ως βάση, παρόμοιο θέμα με αυτό των εκτρώσεων, είναι σπάνιες. Το θέμα αυτό, όπως με παρόμοια άλλα κοινωνικο-επιστημονικά ζητήματα, σε παλαιότερες έρευνες προσκαλεί τους συνομιλητές να αξιοποιήσουν το ηθικό και αξιακό τους υπόβαθρο, εκτός από τα επιστημονικά δεδομένα (Chowning et al., 2012). Είναι ένα εγχείρημα αρκετά δύσκολο, καθώς ο τρόπος πραγματοποίησης της επιχειρηματολογίας διαφοροποιείται ανάλογα, λόγω της δυσκολίας του καθορισμού της απόδειξης ή της επίκλησης συναισθηματικού ή διαισθητικού συλλογισμού (Guilfoyle et al., 2021). Και στην παρούσα έρευνα, οι φοιτητές κλήθηκαν να επιχειρηματολογήσουν για ένα πολύ ευαίσθητο θέμα, το οποίο μάλιστα εμπεριέχει προσωπικές και υποκειμενικές διαστάσεις. Και μάλιστα, τίθεται το θέμα των θρησκευτικών πεποιθήσεών τους ως φοιτητές της Θεολογικής Σχολής.

Σε μια παρόμοια έρευνα της Udell (2004), οι γυναίκες που συμμετείχαν σε διαλόγους με θέμα την εφηβική εγκυμοσύνη παρουσιάστηκαν έντονα συναισθηματικά φορτισμένες. Παρά το γεγονός ότι το δείγμα, της παρούσας έρευνας, απαρτίζεται από άντρες, στην πλειοψηφία, και πιθανότατα δεν έχουν βρεθεί οι ίδιοι στο δίλημμα της έκτρωσης. Επίσης, είναι φοιτητές θεολογίας και κάποιοι από αυτούς ιερείς ή εν δυνάμει ιερείς. Η ιδιότητα αυτή αναπόφευκτα τους οδηγεί να φορτιστούν συναισθηματικά, με διαφορετικό τρόπο. Με άλλα λόγια, οι θρησκευτικές τους αντιλήψεις τους ωθούν να καταδικάσουν, τυφλά και δίχως εξέταση της άλλης πλευράς, την έκτρωση, υιοθετώντας το συναισθηματικό τους συλλογισμό. Ωστόσο, το εντυπωσιακό είναι ότι ακόμη κι αν από την αρχική στην τελική αξιολόγηση μένουν πιστοί σε αυτές τις πεποιθήσεις τους, παρουσιάζονται να αναγνωρίζουν πιο καθαρά το πραγματικό δίλημμα της έκτρωσης και τις δύσκολες συνθήκες που

αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μπροστά σε αυτό. Η αναγνώριση και η εξέταση της άλλης πλευράς είναι ένα μεγάλο βήμα που τους απεγκλωβίζει τουλάχιστον από την απολυτότητά τους και ανοίγει ένα παράθυρο προς τη διαλλακτικότητα. Έστω αυτό το μικρό βήμα αποτελεί μια σπουδαία επιτυχία της έρευνας αυτής, όπως και άλλων παρόμοιων προηγούμενων ερευνών.

Όπως εντοπίζουν πολυάριθμες μελέτες (Beniermann et al., 2021· Griswold & Chowning, 2013· Kolstø 2006· Udell, 2007) αυτά τα θέματα που περικλείουν ηθικές διαστάσεις, κατά τη διάρκεια μιας συνομιλίας, προσφέρονται για να προκαλέσουν τα άτομα με αντίθετες απόψεις να αντιληφθούν τη δύναμη στα επιχειρήματα του αντιπάλου τους. Απαιτείται, βεβαίως, ενσωμάτωση ηθικών, πνευματικών, πολιτικών και κοινωνικών πτυχών, ιδεολογιών και στοιχείων, κατά την αιτιολόγηση της θέσης τους (Beniermann et al., 2021). Στην παρούσα έρευνα, οι θεολογικές γνώσεις των φοιτητών τους βοήθησαν, σε πολλές περιπτώσεις, να τεκμηριώσουν τη θέση τους. Η πλειοψηφία των φοιτητών γνώριζε ότι εξ άκρας συλλήψεως υπάρχει ζωή και ήταν ο βασικός λόγος που καταδίκασαν την έκτρωση. Ωστόσο, για να γνωρίσουν την αντίθετη πλευρά και τα επιχειρήματά της, σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν οι ερωταπαντήσεις (Q&A), που δίνονταν κατά τη διάρκεια της παρέμβασης. Για να παρθούν αποφάσεις, όσον αφορά ηθικά ή πολιτικά θέματα, λαμβάνονται υπόψη τόσο η γνώση περιεχομένου όσο και οι προσωπικές αξίες/συmpάθειες ή αντιπάθειες, καταλήγει ο Kolstø (2001).

Στην μελέτη της Udell (2007), ειδικότερα, οι γυναίκες που συμμετέχουν στην έρευνα, επιχειρηματολογούν για το θέμα της έκτρωσης και φαίνεται να χρησιμοποιούν αποτελεσματικές στρατηγικές αιτιολόγησης προκειμένου να υποστηρίξουν τις αξίες τους. Το ίδιο συμβαίνει στην παρούσα έρευνα, καθώς ο κάθε φοιτητής προσπαθεί να διατυπώσει ποικίλα επιχειρήματα για να τεκμηριώσει τη θέση του. Οι Kuhn και Udell (2003) επισημαίνουν ότι οι άνθρωποι επιχειρηματολογούν με διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με το πόσο προσωπικά είναι τα θέματα για τα οποία συζητούν και καλούνται να εκφέρουν την άποψή τους. Οι Mustonen και συνεργάτες (2017), για παράδειγμα, μελετώντας διαλόγους ως προς τις εκτρώσεις, σημειώνουν ότι οι ομιλητές έκαναν χρήση συναισθηματικών επιχειρημάτων και βιωματικών εμπειριών. Η παρούσα έρευνα συμφωνεί και επιβεβαιώνει τα ευρήματα αυτά, όπως εντοπίζεται στο παρακάτω παράδειγμα. Ειδικότερα, διατυπώθηκαν επιχειρήματα όπως:

«Να ανάφερομε ότι με την ίδια λογική σε μια έκτρωση μπορεί να ήμουν εγώ η ο καθένας πως θα ένιωθε για αυτό το πράγμα;»

«Ξέρετε πόσες οικογένειες υπάρχουν που επειδή δεν μπορούν να κάνουν παιδιά παλεύουν τόσα χρόνια να υιοθετήσουν ένα παιδί. Πρέπει να τα σκεφτούμε όλα αυτά και να τα

λάβουμε υπ' όψιν σκεπτόμενοι ότι μπορεί εμείς να ήμασταν στην θέση αυτού του μωρού που δολοφονήθηκε!»

Η Udell (2004), επισημαίνει ότι τα κορίτσια που συμμετείχαν στην έρευνα της, σε πολλές περιπτώσεις κατά τους διαλόγους, αναφέρθηκαν σε προσωπική εμπειρία, είτε δική τους είτε της οικογενείας τους για να υποστηρίξουν την άποψή του. Στην παρούσα έρευνα αυτό δεν παρατηρήθηκε μιας που οι φοιτητές της πειραματικής ομάδας ήταν όλοι άντρες. Μάλιστα, κάποιοι από αυτούς όπως φαίνεται, κατά την επιχειρηματολογία τους, υπογραμμίζουν ότι οι ίδιοι εκφέρουν τη γνώμη τους, από μια αποστασιοποιημένη θέση. Ωστόσο, παρατηρήθηκε συναισθηματική δέσμευση των ομιλητών, κατά τη διάρκεια της συζήτησης και αδυναμία ανάπτυξης των δεξιοτήτων ή σταθερότητα στις απόψεις τους, σε κάποιες περιπτώσεις, όπως εντόπισε και η Udell (2007) στη δική της έρευνα. Παρόλο που δεν αντιμετωπίζουν το θέμα των εκτρώσεων ως προσωπικό, αλλά ως ένα ευαίσθητο, στενά συνδεδεμένο με τις θεολογικές τους πεποιθήσεις και προσωπικές/υποκειμενικές αξίες, η στάση τους, ο τρόπος επιχειρηματολογίας και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά τους επιχειρηματολογικούς διαλόγους μπορούν να παραλληλιστούν με τις αντίστοιχες του δείγματος της Udell (2007). Αυτό συμβαίνει γιατί παρόλο που είναι άντρες, σε πολλές περιπτώσεις, από τη μία, ισχυρίζονται ότι δεν ξέρουν τι βιώνει η γυναίκα που βρίσκεται στο δίλημμα και τι είναι καλύτερο για αυτήν και για το έμβρυο, αλλά από την άλλη, η έκτρωση δεν παύει να είναι ένας φόνος, μια αμαρτία. Τα δοκίμια περιγράφουν την εσωτερική πάλη των φοιτητών, στην οποία δύσκολα μπορούν και οι ίδιοι να δώσουν απάντηση, όσο αποστασιοποιημένοι κι αν είναι.

Καταληκτικά, όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, παρά το χαρακτήρα του θέματος, που είναι αρκετά ευαίσθητο, προσωπικό και ενέχει υποκειμενική δέσμευση του εκάστοτε ομιλητή, η παρέμβαση στέφθηκε από επιτυχία. Οι φοιτητές που συμμετείχαν σε αυτήν βελτίωσαν τις επιχειρηματολογικές τους δεξιότητες, τόσο σε σχέση με τις αρχικές τους δεξιότητες όσο και σε σχέση με τις δεξιότητες των φοιτητών της ομάδας ελέγχου.

Ως προς το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, κατά το οποίο διερευνήθηκε αν οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας, που αναπτύσσονται σε σχέση με ένα ευαίσθητο και προσωπικό θέμα, όπως αυτό των εκτρώσεων, μεταφέρονται σε ένα ουδέτερο και λιγότερο προσωπικό θέμα, και εδώ υπάρχουν καλά αποτελέσματα. Αυτό το εύρημα, αρχικά, είναι πολύ σημαντικό γιατί αποδεικνύεται ότι όταν αναπτύσσονται οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας σε ένα θέμα, αυτές μπορούν να μεταφερθούν σε ένα άλλο. Έπειτα, η έρευνα επιβεβαιώνει ευρήματα όπως εντοπίστηκαν σε ένα παλιότερο παράδειγμα, τη μελέτη της Udell (2007), κατά την οποία οι φοιτήτριες ενεπλάκησαν σε διαλόγους για την εφηβική έκτρωση και έπειτα επιχειρηματολόγησαν για τη θανατική ποινή. Αυτή η μεταφορά των

επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων από ένα προσωπικό θέμα σε ένα λιγότερο προσωπικό θέμα εντοπίστηκε και στην παρούσα έρευνα. Η επίδοση των φοιτητών, σύμφωνα με τα αποτελέσματα, παρουσίασε αυξητική τάση, τόσο στο υπό εξέταση θέμα όσο και στο θέμα μεταφοράς. Ο σκοπός της έρευνας, καταληκτικά, μοιάζει να στέφθηκε από μεγάλη επιτυχία, καθώς οι φοιτητές, που συμμετείχαν στην παρέμβαση, ανέπτυξαν δεξιότητες επιχειρηματολογίας, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιούν σε άλλα θέματα και πλαίσια.

4.1. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Ορισμένοι περιορισμοί χρειάζεται να ληφθούν υπόψη, κατά τη διατύπωση των συμπερασμάτων. Ειδικότερα, το μέγεθος του δείγματος ήταν μικρό, με 21 φοιτητές να απαρτίζουν την πειραματική μελέτη. Ο τρόπος εκτέλεσης της διαδικασίας παρέμβασης ήταν περιορισμένος, καθώς πραγματοποιήθηκε μέσω διαδικτυακών καναλιών. Επιπλέον, ο χρόνος της παρέμβασης ήταν σύντομος. Η βαθμολόγηση των δοκιμίων που πραγματοποιήθηκε δεν εστίασε στα στοιχεία, που χρησιμοποιήθηκαν από τους φοιτητές, κατά την τεκμηρίωση της θέσης τους. Σε μελλοντικές έρευνες, με παρόμοιο σκοπό, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν περισσότερος χρόνος, μεγαλύτερο δείγμα και βαθμολόγηση εστιασμένη τόσο στο είδος, όσο και στην ποιότητα των στοιχείων. Ενδεικτικά, για μελλοντικές έρευνες, προτείνεται να πραγματοποιηθεί παρόμοια έρευνα με κάποιο προσωπικό, αμφιλεγόμενο και ευαίσθητο θέμα σε μεγαλύτερο δείγμα και δια ζώσης. Για καλύτερα αποτελέσματα, εισηγούμαστε να διεξαχθεί παρόμοια έρευνα για μεγαλύτερη χρονική διάρκεια, με σκοπό την εκτενέστερη εξοικείωση με τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας. Τέλος, στην ανάλυση των αποτελεσμάτων και την ερμηνεία αυτών, καλό είναι να ληφθεί υπόψη και το είδος και η ποιότητα των στοιχείων, που χρησιμοποιούνται στα ατομικά δοκίμια των συμμετεχόντων.

4.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι, η παρούσα έρευνα λειτουργεί σαν ένα κάλεσμα προς τους συμμετέχοντες και τους αναγνώστες της. Στέλνει ένα ηχηρό μήνυμα σε όλους, με ελπίδα και αισιοδοξία για καλύτερα σκεπτόμενους και στοχαζόμενους ανθρώπους. Δηλώνεται, με άλλα λόγια, ότι είναι εφικτό να αλλάξουμε τον τρόπο που λαμβάνουμε και στοχαζόμαστε μια πληροφορία. Είναι δυνατό να διαφοροποιήσουμε τον τρόπο που διαμορφώνουμε τη γνώμη μας αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα, ότι υπάρχει μια άλλη γνώμη, που είναι σεβαστή και υπολογίσιμη. Μέσω παιδαγωγικών προγραμμάτων και στρατηγικών επιδιώκεται η υπεράσπιση της δημοκρατίας και της ελευθερίας του λόγου, με σεβασμό προς πάσα

κατεύθυνση, πάσα ανθρώπινη ιδέα και θεωρία. Τα σχολικά αναλυτικά προγράμματα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα μέσα ενημέρωσης, οι κυβερνήσεις και οι οργανισμοί είναι οι βασικοί πυλώνες για την επιτυχή έκβαση αυτού του εγχειρήματος. Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Η απάντηση δίνεται στη παρούσα έρευνα. Αυτή η έρευνα αποτελεί ακόμη ένα αποδεικτικό στοιχείο, όπως παρόμοιες προηγούμενες μελέτες, που τεκμηριώνει ότι ο φανατισμός και ο εξτρεμισμός μπορεί να καταπολεμηθεί μέσα από την εξοικείωση με τους επιχειρηματολογικούς διαλόγους, μέσα από την εκπαίδευση. Οι επιχειρηματολογικές δεξιότητες που αναπτύσσονται μέσω αυτών είναι το κλειδί για μία καλύτερη κοινωνία και ανθρωπότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Amgoud, L., & Prade, H. (2009). Using arguments for making and explaining decisions. *Artificial Intelligence*, 173(3-4), 413-436.
- Angell, R. C. (1964). Comparing the sources. *Journal of Conflict Resolution*, 8(4), 411-416.
- Barnes, D., & Todd, F. (1977). *Communication and learning in small groups*. Routledge & Kegan Paul.
- Barrows, H. S. (1998). The essentials of problem-based learning. *Journal of Dental Education*, 62(9), 630-633.
- Basel, N., Harms, U., Prechtel, H., Weiß, T., & Rothgangel, M. (2014). Students' arguments on the science and religion issue: The example of evolutionary theory and genesis. *Journal of Biological Education*, 48(4), 179–187.
- Beniermann, A., Mecklenburg, L., & Upmeier zu Belzen, A. (2021). Reasoning on controversial science issues in science education and science communication. *Education Sciences*, 11(9), 522.
- Berland, L. K., & Reiser, B. J. (2009). Making sense of argumentation and explanation. *Science education*, 93(1), 26-55.
- Bybee, R. (2014). NGSS and the Next Generation of Science Teachers. *Journal of Science Teacher Education*, 25:2, 211-221.
- Carlton, J. & Chowning, J. (2013). Strategies to Support Ethical Reasoning in Student Argumentation. *Issues in Teacher Education*, 22(1), 63-75.
- Casas-Quiroga, L., & Crujeiras-Pérez, B. (2020). Epistemic operations performed by high school students in an argumentation and decision-making context: Setrocia's alimentary emergency. *International Journal of Science Education*, 42(16), 2653-2673.
- Chan, J., Fancourt, N. & Guilfoyle, L. (2021). Argumentation in religious education in England: an analysis of locally agreed syllabuses, *British Journal of Religious Education*, 43:4, 458-471.

- Chinn, C., & Anderson, R. (1998). The structure of discussions intended to promote reasoning. *Teachers College Record*, 100(2), 315-368.
- Chowning, J. T., Griswold, J. C., Kovarik, D. N., & Collins, L. J. (2012). Fostering critical thinking, reasoning, and argumentation skills through bioethics education. *PloS one*, 7(5), e36791.
- Christodoulou, A., & Osborne, J. (2014). The science classroom as a site of epistemic talk: A case study of a teacher's attempts to teach science based on argument. *Journal of Research in Science Teaching*, 51(10), 1275-1300.
- Clark, D. B., Sampson, V., Weinberger, A., & Erkens, G. (2007). Analytic frameworks for assessing dialogic argumentation in online learning environments. *Educational Psychology Review*, 19(3), 343-374.
- Cohen, A., Gottifredi, S., García, A. J., & Simari, G. R. (2015). An approach to abstract argumentation with recursive attack and support. *Journal of Applied Logic*, 13(4), 509-533.
- Dawson, V. M., & Venville, G. (2010). Teaching strategies for developing students' argumentation skills about socioscientific issues in high school genetics. *Research in Science Education*, 40(2), 133-148.
- Dean, D., & Kuhn, D. (2003). *Metacognition and Critical Thinking*.
- Deane, P., & Song, Y. (2014). A case study in principled assessment design: Designing assessments to measure and support the development of argumentative reading and writing skills. *Psicología Educativa*, 20(2), 99-108.
- Driver, R., Newton, P., & Osborne, J. (2000). Establishing the norms of scientific argumentation in classrooms. *Science education*, 84(3), 287-312.
- Duschl, R. A., & Osborne, J. (2002). Supporting and promoting argumentation discourse in science education. *Studies in Science Education*, 38:1, 39-72.
- Erduran, S., Guilfoyle, L., Park, W., Chan, J. & Fancourt, N. (2019). Argumentation and interdisciplinarity: reflections from the Oxford Argumentation in Religion and Science Project. *Disciplinary and Interdisciplinary Science Education Research*, 1, [8].
- Felton, M. K. (2004). The development of discourse strategies in adolescent argumentation. *Cognitive Development*, 19(1), 35-52.
- Felton, M. K., & Herko, S. (2004). From dialogue to two-sided argument: Scaffolding adolescents' persuasive writing. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 47(8), 672-683.

- Felton, M., & Kuhn, D. (2001). The development of argumentative discourse skill. *Discourse Processes*, 32(2-3), 135–153.
- Ferretti, R. P., Lewis, W. E., & Andrews-Weckerly, S. (2009). Do goals affect the structure of students' argumentative writing strategies? *Journal of Educational Psychology*, 101(3), 577–589.
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry. *American Psychologist*, 34, 906-911.
- Foong, C. C., & Esther, D. G. (2010). Assessing students' arguments made in socio-scientific contexts: The considerations of structural complexity and the depth of content knowledge. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 1120-1127.
- Goldstein, M., Crowell, A., & Kuhn, D. (2009). What constitutes skilled argumentation and how does it develop?. *Informal logic*, 29(4), 379-395.
- Gottlieb, G. (2001). *Individual development and evolution: The genesis of novel behavior*. Psychology Press.
- Guilfoyle, L., & Erduran, S. (2021). Recalibrating the evolution versus creationism debate for student learning: towards students' evaluation of evidence in an argumentation task. *International Journal of Science Education*, 43(18), 2974-2995.
- Guilfoyle, L., Hillier, J., & Fancourt, N. (2021). Students' argumentation in the contexts of science, religious education, and interdisciplinary science-religious education scenarios. *Research in Science & Technological Education*, 1-18.
- Gunde, A. M., Chikaipa, V., & Manthalu, C. H. (2021). *A rhetorical analysis of affirmative action debate towards higher education access in Malawian democracy*. In Education, Communication and Democracy in Africa (pp. 125-136). Routledge.
- Hewson, M. G., & Ogunniyi, M. B. (2011). Argumentation-teaching as a method to introduce indigenous knowledge into science classrooms: Opportunities and challenges. *Cultural Studies of Science Education*, 6(3), 679-692.
- Iordanou, K. (2022). Supporting strategic and meta-strategic development of argument skill: the role of reflection. *Metacognition and Learning*, 1-27.
- Iordanou, K. & Kuhn, D. (2020). Contemplating the Opposition: Does a Personal Touch Matter?. *Discourse Processes*, 57:4, 343-359.
- Iordanou, K., Kuhn, D., Matos, F., Shi, Y., & Hemberger, L. (2019). Learning by arguing. *Learning and Instruction*, 63, 101207.
- Iordanou, K., & Rapanta, C. (2021). "Argue With Me": A Method for Developing Argument Skills. *Frontiers in Psychology*, 12.

- Jin, Q., & Kim, M. (2020). Emergence of argumentation in elementary science classrooms. *Canadian Journal for New Scholars in Education/Revue canadienne des jeunes chercheurs et chercheurs en éducation*, 11(1), 9-17.
- Klosterman, M. L., & Sadler, T. D. (2010). Multi-level assessment of scientific content knowledge gains associated with socioscientific issues-based instruction. *International Journal of Science Education*, 32(8), 1017-1043.
- Kolstø, S. D. (2001). Scientific literacy for citizenship: Tools for dealing with the science dimension of controversial socioscientific issues. *Science education*, 85(3), 291-310.
- Kolstø, S. D. (2006). Patterns in Students' Argumentation Confronted with a Risk-focused Socio-scientific Issue, *International Journal of Science Education*, 28:14, 1689-1716.
- Kuhn, D. (1991). *The skills of argument*. Cambridge University Press.
- Kuhn, D. (2000). Metacognitive development. *Current directions in psychological science*, 9(5), 178-181.
- Kuhn, D. (2010). Teaching and learning science as argument. *Science Education*, 94(5), 810-824.
- Kuhn, D. (2019). Critical thinking as discourse. *Human Development*, 62(3), 146-164.
- Kuhn, D., Hemberger, L., & Khait, V. (2016). Tracing the development of argumentative writing in a discourse-rich context. *Written Communication*, 33(1), 92-121.
- Kuhn, D., Hemberger, L., & Khait, V. (2017). *Argue with me: Argument as a path to developing students' thinking and writing*. Routledge.
- Kuhn, L., & Reiser, B. (2006). Structuring activities to foster argumentative discourse. *In annual meeting of the American Educational Research Association*, San Francisco, CA.
- Kuhn, D., & Udell, W. (2003). The development of argument skills. *Child Development*, 74(5), 1245-1260.
- Kuhn, D., Wang, Y., Li, H. (2011). Why argue? Developing understanding of the purposes and value of argumentative discourse. *Discourse Processes*, 48, 26-49.
- Kuhn, D., Zillmer, N., Crowell, A., & Zavala, J. (2013). Developing norms of argumentation: Metacognitive, epistemological, and social dimensions of developing argumentative competence. *Cognition and Instruction*, 31(4), 456-496.
- Larrain, A., Freire, P., López, P., & Grau, V. (2019). Counter-arguing during curriculum-supported peer interaction facilitates middle-school students' science content knowledge. *Cognition and Instruction*, 37(4), 453-482.

- McDiarmid GW. Challenging Prospective Teachers' Beliefs During Early Field Experience: A Quixotic Undertaking? *Journal of Teacher Education*, 1990;41(3):12-20.
- Münchow, H., Richter, T., von der Mühlen, S., & Schmid, S. (2019). The ability to evaluate arguments in scientific texts: Measurement, cognitive processes, nomological network, and relevance for academic success at the university. *British Journal of Educational Psychology*, 89(3), 501-523.
- Mustonen, A. M., Paakkonen, T., Ryökäs, E., & Nieminen, P. (2017). Abortion debates in Finland and the Republic of Ireland: textual analysis of experiential thinking and argumentation in parliamentary and layperson discussions. *Reproductive Health*, 14(1), 1-12.
- Nieminen, P., Loikkanen, J., Ryökäs, E., & Mustonen, A. M. (2020). Nature of evidence in religion and natural science. *Theology and Science*, 18(3), 448-474.
- Nussbaum, E. M., & Asterhan, C. S. (2016). The psychology of far transfer from classroom argumentation. *The psychology of argument: Cognitive approaches to argumentation and persuasion*, 407-423.
- Osborne, J., Erduran, S., & Simon, S. (2004). Enhancing the quality of argumentation in school science. *Journal of research in science teaching*, 41(10), 994-1020.
- Osborne, J., Erduran, S., Simon, S., & Monk, M. (2001). Enhancing the quality of argument in school science. *School science review*, 82(301), 63-70.
- Rapanta, C. (2021). Can teachers implement a student-centered dialogical argumentation method across the curriculum?. *Teaching and Teacher Education*, 105, 103404.
- Rapanta, C., Vriikki, M., & Evagorou, M. (2021). Preparing culturally literate citizens through dialogue and argumentation: rethinking citizenship education. *The Curriculum Journal*, 32(3), 475-494.
- Ratcliffe, P. (1999). 'Race', Education and the Discourse of 'Exclusion': a critical research note. *Race Ethnicity and Education*, 2(1), 149-156.
- Rudduck, J. (1983). In-Service Courses for Pupils as a Basic for Implementing Curriculum Change. *Journal of In-Service Education*, 10(1), 32-42.
- Sadler, T. D. (2004). Informal reasoning regarding socioscientific issues: A critical review of research. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching*, 41(5), 513-536.
- Sadler, T. D., & Donnelly, L. A. (2006). Socioscientific argumentation: The effects of content knowledge and morality. *International journal of science education*, 28(12), 1463-1488.

- Sadler, T. D., & Zeidler, D. L. (2005). Patterns of informal reasoning in the context of socioscientific decision making. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching*, 42(1), 112-138.
- Sakamoto, M., Yamaguchi, E., Yamamoto, T., & Wakabayashi, K. (2021). An intervention study on students' decision-making towards consensus building on socio-scientific issues. *International Journal of Science Education*, 43(12), 1965-1983.
- Schmidt, H. K., Grube, D., & Rothgangel, M. (2017). The relevance of prior content knowledge regarding bioethical dilemmas: Religious education in dialogue with empirical studies of educational psychology. *Journal of Biological Education*, 30(1), 68.
- Schneider, J., Davis, B., & Wyner, A. (2012). Dimensions of argumentation in social media. In *International Conference on Knowledge Engineering and Knowledge Management* (pp. 21-25). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Suephatthima, B., & Faikhamta, C. (2018). Developing students' argument skills using socioscientific issues in a learning unit on the fossil fuel industry and its products. *Science Education International*, 29(3).
- Timmer, S. T., Meyer, J. J. C., Prakken, H., Renooij, S., & Verheij, B. (2017). A two-phase method for extracting explanatory arguments from Bayesian networks. *International Journal of Approximate Reasoning*, 80, 475-494.
- Toulmin, S. (1958). *The Uses of Argument*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Udell, W. (2004). *Enhancing urban girls' argumentative reasoning about personal and non-personal decisions*. Unpublished Doctoral Dissertation. New York: Teachers College, Columbia University.
- Udell, W. (2007). Enhancing adolescent girls' argument skills in reasoning about personal and non-personal decisions. *Cognitive Development*, 22(3), 341-352.
- van Eemeren, F. H., Grootendorst, R., Henkemans, F. S., Blair, J. A., Johnson, R. H., Krabbe, E. C. W., Plantin, C., Walton, D. N., Willard, C. A., et al. (1996). *Fundamentals of argumentation theory: A handbook of historical backgrounds and contemporary developments*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Waghid, Y. (2005). On the possibility of cultivating justice through teaching and learning: An argument for civic reconciliation in South Africa. *Policy futures in education*, 3(2), 132-140.
- Zeidler, D. L., & Nichols, B. H. (2009). Socioscientific issues: Theory and practice. *Journal of elementary science education*, 21(2), 49-58.

Ελληνόγλωσσα

Ένωση, Ε. (2006). Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ ανακτήθηκε από <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF>.

Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος. Ο περί Ποινικού Κώδικα Νόμος (ΚΕΦ.154) 23(I)/2018.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α

Έντυπο Συγκατάθεσης

Αγαπητοί Συμφοιτητές και Συμφοιτήτριες,

Ευχαριστούμε για την προθυμία σας να λάβετε μέρος στην έρευνα με θέμα «Ανάπτυξη επιχειρηματολογικών δεξιοτήτων με θέμα τις αμβλώσεις». Σκοπός της έρευνας που διεξάγουμε είναι η εφαρμογή της μεθόδου «Επιχειρηματολόγησε μαζί μου», εστιάζοντας στον επιχειρηματολογικό διάλογο πάνω στο αμφιλεγόμενο θέμα των εκτρώσεων, ανάμεσα σε προπτυχιακούς φοιτητές της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου. Η έρευνα διεξάγεται υπό την εποπτεία της Δρ Καλυψώς Ιορδάνου, Επίκουρης Καθηγήτριας, του UCLan Cyprus. Σχετική έγκριση έχει ήδη χορηγηθεί από Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας της Θεολογικής Σχολής Εκκλησία Κύπρου.

Παίρνοντας μέρος στην έρευνα, θα γράψετε ένα αρχικό δοκίμιο και ένα τελικό δοκίμιο μικρής έκτασης. Η παρέμβαση θα διεξαχθεί στις ώρες και ημέρες όπως σας έχουν σταλεί σε επικοινωνία με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο από την κ. Στέλλα Παναγιώτου.

Σε περίπτωση που έχετε ερωτήσεις ή χρειάζεστε διευκρινήσεις σχετικά με την έρευνα, μπορείτε να επικοινωνήσετε με την ερευνήτρια Αγορή Παπιώτου στην ηλεκτρονική διεύθυνση a.pariotou@theo.ac.cy ή στο τηλέφωνο 96899265.

Οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα είναι ανώνυμες και οι απαντήσεις που θα δοθούν θα είναι εμπιστευτικές. Η ανάλυση θα γίνει στο σύνολο των απαντήσεων αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς. Η συμμετοχή σας στην έρευνα αυτή δεν ενέχει οποιονδήποτε κίνδυνο. Η συμμετοχή σας είναι εθελοντική αλλά και σημαντική για αυτή την έρευνα, καθώς η μέθοδος “Επιχειρηματολόγησε μαζί μου” θα εφαρμοστεί σε φοιτητές της Θεολογικής Σχολής της Εκκλησίας της Κύπρου (18-25 ετών), πάνω σε ένα κοινωνικό θέμα, τις εκτρώσεις. Κρίνεται σημαντικό να αναπτύσσονται συζητήσεις με επιχειρήματα ακόμη και με άτομα που έχουν αντίθετη άποψη, χωρίς φανατισμούς και ακρότητες. Οι εκτρώσεις είναι ένα κοινωνικό θέμα, δύσκολα προσεγγίσιμο και συζητήσιμο. Φαίνεται, επομένως, ότι η έρευνα αυτή κρίνεται σπουδαίας σημασίας, ως προσφορά στην κυπριακή κοινωνία, καθώς δεν έχουν προηγηθεί παρόμοιες έρευνες.

Έχετε το δικαίωμα να αποσυρθείτε από την έρευνα σε οποιαδήποτε στιγμή χωρίς οποιεσδήποτε συνέπειες.

Στην περίπτωση που έχετε κάποιο παράπονο για οτιδήποτε αφορά την έρευνα μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον Συντονιστή Έρευνας της Θ.Σ.Ε.Κ. Δρ. Κωνσταντίνο Τσαγκαρίδη στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: k.tsagkaridis@theo.ac.cy.

Στοιχεία Συμμετέχοντα:

Επίθετο:

Όνομα:

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

Παρακαλούμε να επιστρέψετε αυτή την επιστολή στην κα. Αγορή Παπιώτου (a.papiotou@theo.ac.cy) το αργότερο μέχρι τη Δευτέρα 28 Φεβρουαρίου 2022.

Με την παρούσα συγκατάθεση επιβεβαιώνω ότι έχω ενημερωθεί πλήρως για την έρευνα και παρέχω τη συγκατάθεση τόσο για τη συμμετοχή μου όσο και για τη χρήση των δεδομένων που θα προκύψουν για τους σκοπούς αυτής της έρευνας.

Παράρτημα Β

Έντυπα Αρχικής και Τελικής Αξιολόγησης

Θέμα μεταφοράς

Όνομα: _____

Έτος σπουδών: _____

Πολλοί νέοι όταν τελειώνουν το σχολείο αντιμετωπίζουν το δίλημμα: είτε να προχωρήσουν απευθείας για σπουδές ή να δουλέψουν πρώτα για κάποια χρόνια.

Οι σπουδές είναι μία επένδυση για ένα καλύτερο μέλλον, αλλά χρειάζεται κανείς να διαθέτει οικονομικούς πόρους για να μπορέσει να τις ολοκληρώσει. Στην Κύπρο, για παράδειγμα, ο μέσος όρος διδάκτρων ανά χρόνο είναι €9.000, όσον αφορά τα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Αν ληφθεί υπόψη ότι το μηνιαίο μέσο κόστος διαβίωσης των φοιτητών είναι €950, είτε φοιτούν σε ιδιωτικό είτε σε δημόσιο πανεπιστήμιο, παρουσιάζεται αναγκαίο οι γονείς είτε να προχωρήσουν σε δανεισμό από τράπεζες είτε να χρησιμοποιήσουν το εφάπαξ τους για την αποπληρωμή του σπουδαστικού δανείου. Το 1/3 των νέων εμφανίζονται αναποφάσιστοι ως προς την επιλογή για τις σπουδές τους, στην ηλικία των 18 χρονών. Σύμφωνα με τον Mortimer (2010), όταν οι νέοι επιλέξουν να εργαστούν απευθείας μετά το σχολείο, είναι πιθανότερο να εγκαταλείψουν τις σπουδές και να μην επιστρέψουν σε αυτές αργότερα. Συνεχίζει επισημαίνοντας ότι όσοι νέοι εργάζονται, δηλώνουν ευχαριστημένοι με την επιλογή τους, ωστόσο μοιάζει δυσκολότερο μετά από κάποια χρόνια εργασίας και οικονομικής ανεξαρτησίας, να επιστρέψουν στις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις.

Σύμφωνα με τους Carnevale, Smith και Strohl (2020), οι οποίοι είναι καθηγητές πανεπιστημίου που εξειδικεύονται στις οικονομικές επιστήμες, το 36% των επαγγελματιών στη σημερινή εποχή, προϋποθέτει να έχει κάποιος τουλάχιστον το απολυτήριο λυκείου. Παράλληλα ένα ποσοστό 65% των επαγγελματιών προϋποθέτει την κατοχή πτυχίου και μεταπτυχιακού, δηλαδή την ανώτατη εκπαίδευση. Μάλιστα, τα τυπικά προσόντα (πτυχίο, μεταπτυχιακό) φαίνεται να συνδέονται με τη μισθολογική κλίμακα. Το πτυχίο, τα μεταπτυχιακά και τα διπλώματα είναι προσόντα που συμβάλλουν στην αύξηση του μισθού του εργαζομένου, σε αντίθεση με έναν απόφοιτο λυκείου που έχει μισθό, ακόμη και δύο φορές μικρότερο. Ωστόσο, υπάρχουν παραδείγματα ανθρώπων που διέπρεψαν, αποδεικνύοντας ότι οι σπουδές δεν είναι το μοναδικό εισιτήριο προς την επιτυχία. Όπως ο Steve Jobs, ο οποίος κατάφερε να διαπρέψει χωρίς να ολοκληρώσει τις σπουδές του. Οποιαδήποτε επιλογή ακολουθήσει κάποιος, εξαρτάται από τα όνειρα που θέλει να πραγματοποιήσει.

Όταν τελειώνει κάποιος το σχολείο, είναι καλύτερα να προχωρήσει απευθείας για σπουδές ή να δουλέψει πρώτα για κάποια χρόνια; Γράψε ένα δοκίμιο για να πείσεις κάποιον που δε συμφωνεί με τη θέση σου. Γράψε τα καλύτερα επιχειρήματα που μπορείς.

Θέμα Εκτρώσεων

Όνομα: _____

Έτος σπουδών: _____

Η έκτρωση είναι μία ιατρική διαδικασία, η οποία προκαλεί με φάρμακο ή επέμβαση τη διακοπή της κύησης. Πολλές γυναίκες οδηγούνται σε αυτήν την επιλογή για διάφορους λόγους. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, οι οικονομικές δυσκολίες για το μεγάλωμα ενός παιδιού, το νεαρό της ηλικίας της μητέρας (εφηβεία) ή ακόμη και η ίδια η σχέση του ζευγαριού ή η διαφωνία ως προς την εγκυμοσύνη του ενός από τους δύο. Σύμφωνα με το άρθρο 169Α, στην Κύπρο, επιτρέπεται η έκτρωση μέχρι τη 12η εβδομάδα κύησης ενώ η νομοθεσία ως προς την έκτρωση διαφέρει από χώρα σε χώρα, ανάλογα με τους ισχύοντες νόμους.

Σε πολλές περιπτώσεις μοιάζει με ένα μεγάλο δίλημμα, η έκτρωση ή η συνέχιση της εγκυμοσύνης, όπως για παράδειγμα σε περίπτωση βιασμού ή κινδύνου της ζωής της γυναίκας κατά την κυοφορία, σε περιπτώσεις που η εγκυμονούσα είναι ανήλικη ή το έμβρυο παρουσιάζει ανωμαλίες. Η Pittman (2012), ερευνήτρια βιολόγος, και ένα επιστημονικό περιοδικό γυναικολογίας υποστηρίζουν ότι η έκτρωση είναι μια ασφαλής επέμβαση, η οποία είναι πολύ συνήθης (40-50 εκατομμύρια εκτρώσεις σε όλο τον κόσμο κάθε χρόνο) και στις περισσότερες χώρες η πρόσβαση της είναι εύκολη.

Η έκτρωση αποτελεί μία πράξη αφαίρεσης ζωής, η οποία μπορεί να αποφευχθεί με διάφορες εναλλακτικές λύσεις, όπως η υιοθεσία, σύμφωνα με την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, η οποία έχει καθιερώσει την Ημέρα υπέρ της Ζωής του Αγέννητου Παιδιού (Πρωτ 5721/2018Αριθ). Σύμφωνα με την Coleman (2018), καθηγήτρια ανθρωπίνης ανάπτυξης σε πανεπιστήμιο στην Αμερική, μετά την άμβλωση εμφανίζονται ποικίλες σωματικές και ψυχικές επιπτώσεις στη γυναίκα που προχωράει σε αυτή.

Με βάση αυτό, μπορεί κάποιος να θέσει το εξής ερώτημα: Η έκτρωση μπορεί να είναι αποδεκτή επιλογή κάτω από ορισμένες συνθήκες;

Βάλτε σε κύκλο τη θέση με την οποία συμφωνείτε περισσότερο:

Η έκτρωση είναι αποδεκτή επιλογή, κάτω από ορισμένες συνθήκες

Η έκτρωση δεν είναι αποδεκτή

Αναποφάσιστος

Γράψε ένα δοκίμιο για να πείσεις κάποιον που δε συμφωνεί με τη θέση σου. Γράψε τα καλύτερα επιχειρήματα που μπορείς.

Παράρτημα Γ

Φύλλα Εργασίας που χρησιμοποιήθηκαν κατά την παρέμβαση

1. Σενάριο:

Είναι 24 Φεβρουαρίου 2022. Πόλεμος ξεσπάει με πυραυλικές επιθέσεις της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας. Στην τραγικότητα του πολέμου, κυριαρχούν οι αγριότητες και οι βαναυσότητες τόσο στο στρατό και όσο τον άμαχο πληθυσμό, και των δύο πλευρών. Γυναίκες της Ουκρανίας κινδυνεύουν να πέσουν θύματα από την άλλη πλευρά. Όπως η Ντάρια η οποία έπεσε θύμα βιασμού από Ρώσους στρατιώτες. Η Ντάρια προβληματίζεται τι να κάνει. Σκέφτεται σοβαρά το ενδεχόμενο της άμβλωσης. Τι θα της έλεγε;

2. Ονόματα Μελών της ομάδας:

Γράψτε τους λόγους που υποστηρίζετε αυτή την άποψη:

3. Ονόματα Μελών της ομάδας:

Γράψτε πιθανούς λόγους που μπορεί να έχει κάποιος που υποστηρίζει διαφορετικά άποψη από εσάς:

4. Ονόματα Μελών της ομάδας:

Αρχίζοντας με το επιχείρημα της άλλης πλευράς.

Ένα από τα πιθανά επιχειρήματα της άλλης θέσης είναι	Το ΑΝΤΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ μας εναντίον αυτού του επιχειρήματος είναι:
--	--

5. Ονόματα Μελών της ομάδας:

Ας σκεφτούμε... Αρχίζοντας από το δικό μας επιχείρημα.

Ένα από τα δικά μας ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ είναι	Ένα πιθανό ΑΝΤΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ των υποστηρικτών της άλλης πλευράς είναι:	Η δική μας ΑΝΤΑΠΙΝΤΗΣΗ θα είναι:
--	--	----------------------------------

6. Διάλογος:

Ονόματα μελών ομάδας:

Γράψτε ένα πιθανό διάλογο μεταξύ εσάς και της Ντάριας, της κοπέλας από την Ουκρανία που έχει πέσει θύμα βιασμού πολέμου και σκέφτεται το ενδεχόμενο της άμβλωσης.

- Ντάρια:

- Εσείς:

- Ντάρια:

- Εσείς:

- Ντάρια:

- Εσείς:

- Ντάρια:

- Εσείς:

- Ντάρια:

- Εσείς:

- Ντάρια:

- Εσείς:

Παράρτημα Δ

Ερωτήσεις που δόθηκαν κατά την παρέμβαση:

1. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ της έκτρωσης και της αποβολής;

Η έκτρωση είναι μία ιατρική διαδικασία, η οποία προκαλείται με φάρμακο ή επέμβαση ενώ η αποβολή προέρχεται τυχαία από τραυματισμό, ατύχημα ή άλλη φυσική αιτία όπως η ηλικία της γυναίκας. <https://www.medic8.com/healthguide/abortion/what-is-abortion.html>

2. Πώς πραγματοποιείται η έκτρωση;

Εξαρτάται από το στάδιο της εγκυμοσύνης. Νωρίτερα από τις 16 εβδομάδες, γίνονται με φάρμακο. Οι εκτρώσεις, μεταξύ 16-20 εβδομάδες της εγκυμοσύνης, πρέπει να γίνουν με επέμβαση για να αφαιρεθεί το έμβρυο από τη μήτρα. <https://www.medic8.com/healthguide/abortion/what-is-abortion.html>
<https://www.womenonwaves.org/en/page/702/how-to-abort-at-home-with-pills-misoprostol-cytotec>

3. Πού και πότε είναι ασφαλείς οι εκτρώσεις;

Οι νόμοι για το αν και πότε επιτρέπονται οι εκτρώσεις ποικίλλουν από χώρα σε χώρα. Στις πλείστες χώρες, η νομοθεσία αναγνωρίζει το δικαίωμα στη γυναίκα να κάνει έκτρωση κάτω από ορισμένες συνθήκες (βιασμός, κίνδυνος για τη ζωή της μητέρας). Σε ορισμένες χώρες, η άμβλωση δεν είναι επιτρεπτή σε καμία περίπτωση. Στην Ελλάδα, η έκτρωση είναι νόμιμη μέχρι τη 12η εβδομάδα και για ιατρικούς λόγους μέχρι την 24η εβδομάδα. Ενώ αν η εγκυμοσύνη είναι «αποτέλεσμα βιασμού, αποπλάνησης ανήλικης, αιμομιξίας ή κατάχρησης γυναίκας ανίκανης να αντισταθεί» επιτρέπεται η άμβλωση μέχρι τη 19η εβδομάδα. Συγκεκριμένα, στην Κύπρο, (το άρθρο 169Α) τον Μάρτιο του 2018, το άρθρο του Ποινικού Κώδικα, περί ιατρικού τερματισμού της εγκυμοσύνης τροποποιήθηκε και μια γυναίκα έχει το δικαίωμα να τερματίσει μια εγκυμοσύνη, ανεξαρτήτως λόγου, μέχρι την 12η εβδομάδα της κύησης ενώ, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, το όριο μεταφέρεται στη 19η εβδομάδα. Στις περιπτώσεις όπου η έγκυος είναι ανήλικη ή γυναίκα με νοητική αναπηρία, απαιτείται και η συναίνεση ενός από τους γονείς ή αυτού που έχει την επιμέλεια του προσώπου της ανήλικης ή της γυναίκας με νοητική αναπηρία. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/10/06/how-abortion-is-regulated-around-the-world/>
http://www.cylaw.org/nomoi/enop/ind/0_154/section-sc4a07be8d-721f-4bc3-9eae-eddd79e0885e.html

4. Πόσο εύκολη είναι η πρόσβαση στις εκτρώσεις;

Η πρόσβαση σε γιατρούς που μπορούν να κάνουν εκτρώσεις είναι εύκολη ανάλογα με τους κανονισμούς, ως προς την άμβλωση, της εκάστοτε χώρας. Ωστόσο, οι γυναίκες που προέρχονται από φτωχές, αγροτικές και περιθωριοποιημένες κοινωνίες, δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες για ασφαλή έκτρωση και θέτουν τη ζωή τους σε κίνδυνο. Άλλοτε πρέπει να ταξιδέψουν μακριά για να έχουν πρόσβαση σε ασφαλείς υπηρεσίες άλλοτε κάνουν εκτρώσεις με επικίνδυνα και μη ασφαλή μέσα. <https://www.kathimerini.gr/world/561211333/argentini-i-geroysia-enekrine-to-nomoschedio-poy-nomimopoiei-tis-amvloseis/>
https://www.efsyn.gr/kosmos/eyropi/266411_eikona-apo-mellon-i-gynaikeia-exegersi-stin-polonia-gia-dikaioma-stin-amblosi

5. Πόσο ασφαλείς είναι οι εκτρώσεις;

Οι εκτρώσεις είναι ασφαλείς όταν γίνονται νωρίς και κάτω από ασφαλείς συνθήκες. Το ποσοστό των γυναικών που μπορεί να πεθάνουν, μετά από έκτρωση είναι 0.6 στις 100.000 όταν το ποσοστό των γυναικών που πεθαίνουν, κατά τη γέννα, είναι 8.8, 14 φορές μεγαλύτερο. Δηλαδή, υπάρχουν μεγαλύτεροι κίνδυνοι για τη ζωή της μητέρας, κατά τη γέννα, παρά κατά την έκτρωση. <https://www.worldometers.info/gr/>
<https://www.reuters.com/article/us-medical-abortions-are-safe-study-idUSBRE8BJ1CW20121220>

6. Πόσο συνήθης είναι η έκτρωση;

40-50 εκατομμύρια εκτρώσεις σε όλο τον κόσμο κάθε χρόνο. Δηλαδή περίπου 125.000 εκτρώσεις την ημέρα. Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία. Κατά το 2012, το πιο πρόσφατο έτος που δίνονται επίσημα στοιχεία, εντοπίζονται 17.632 εκτρώσεις έναντι 100.000 γεννήσεων. <https://www.worldometers.info/gr/>
https://www.cdc.gov/reproductivehealth/data_stats/index.htm

7. Τι επιπτώσεις υπάρχουν όταν οι γυναίκες δε μπορούν να προχωρήσουν σε έκτρωση; Η απαγόρευση των εκτρώσεων δε θα οδηγήσει στην εξαφάνιση του φαινομένου αλλά στις κρυφές εκτρώσεις. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44529/9789241501118_eng.pdf;jsessionid=6E268FC9808513F98BEF904EEA100970?sequence=1

8. Τι επιπτώσεις υπάρχουν όταν οι γυναίκες προχωρούν σε ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη; Οι γυναίκες που δεν κάνουν αμβλώσεις και προχωρούν στη γέννηση των παιδιών τους, ενώ δεν το επιθυμούν, είναι πιο πιθανό να μείνουν άνεργες, να λάβουν δημόσια πρόνοια, να βρεθούν κάτω από το όριο της φτώχειας και να γίνουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται ότι η επιλογή της έκτρωσης είναι καλύτερη από τη γέννηση ανεπιθύμητων παιδιών. <https://abortion.procon.org/>

9. Ποιοι είναι οι πιθανοί λόγοι που οδηγούν τις γυναίκες στην έκτρωση;

Οι λόγοι που οδηγούν τις γυναίκες στην έκτρωση είναι η ελλιπής εκπαίδευση, η δυσκολία εύρεσης δουλειάς, η αδυναμία ανατροφής ενός παιδιού, διάφοροι οικονομικοί λόγοι, ποικίλα προβλήματα στη σχέση του ανδρόγυνου, ανάληψη του μεγαλώματος μόνο από τον ένα γονέα(μονογονιός). Επιπρόσθετα, η άμβλωση δίνει την επιλογή, στις έγκυες, να διακόψουν την κυοφορία εμβρύων με ανωμαλίες. <https://thesafiablog.com/2021/08/15/%CE%B1%CE%BC%CE%B2%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%B1-%CE%AE-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%B9/>

10. Τι ποσοστό των εκτρώσεων συνδέεται με βιασμό;

Το 5% των εκτρώσεων προέρχονται από μετά από πράξη βιασμό. Όμως δεν επιθυμούν όλα τα θύματα να κάνουν έκτρωση. Πολλές γυναίκες που είναι θύματα βιασμού επιλέγουν να κρατήσουν το παιδί και προτρέπουν και σε άλλες γυναίκες να μην προχωρήσουν σε έκτρωση. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC550635/>

<https://www.liveaction.org/news/studies-pregnant-rape-choose-life/>

11. Υπάρχει ο όρος «βιασμός μέσα στο γάμο»;

Στις περισσότερες χώρες, ο βιασμός εντός του γάμου θεωρείται εγκληματική ενέργεια. Στην Ελλάδα, από το 2006, ο συζυγικός βιασμός είναι έγκλημα και μάλιστα σοβαρό κακούργημα, που τιμωρείται αυστηρά με κάθειρξη. Κατά τη διάταξη του άρθρου 336 παρ. 1 του Ποινικού Κώδικα, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 3500 της 23/24.10.2006. Στην Κύπρο, σύμφωνα με τον περί Ποινικού Κώδικα Νόμος (ΚΕΦ.154), διώκεται ο βιασμός εντός και εκτός του γάμου. <https://www.oneplaceoftheshoals.com/rape-in-marriage>

http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/0_154/sub-division-sd69a17ba6-f8de-4b3e-abe9-432f2d07500c.html

<https://kavalawebnews.gr/arthra-apopseis/%CF%84%CE%B9%CE%BC%CF%89%CF%81%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%BF-%CE%B2%CE%B9%CE%B1%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BE%CF%8D-%CF%83%CF%85%CE%B6%CF%8D%CE%B3%CF%89%CE%BD-%CF%84/>

12. Οι γυναίκες μετανιώνουν την πράξη της άμβλωσης;

Το 95% των γυναικών που προχωρούν σε άμβλωση δε μετανιώνουν για την πράξη τους. Από την άλλη, 93% των γυναικών που είναι θύματα βιασμού και έκαναν έκτρωση, δε συμβουλεύουν την έκτρωση σε άλλες γυναίκες. <https://time.com/3956781/women-abortion-regret-reproductive-health/>

<https://www.liveaction.org/news/studies-pregnant-rape-choose-life/>

13. Πότε ένα έμβρυο θεωρείται άνθρωπος;

Δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των γιατρών, πολιτικών, θεολόγων και φιλοσόφων για το πότε ξεκινάει η ανθρώπινη ζωή. https://www.bbc.co.uk/ethics/abortion/child/alive_1.shtml Χριστιανική οπτική- από τη σύλληψη!-. Καθιέρωση από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος Ημέρα υπέρ της Ζωής του Αγέννητου Παιδιού Πρωτ 5721/2018Αριθ. Από τη σύλληψη είναι ανθρώπινη ύπαρξη (επιστήμονες και θεολόγοι).

Η άμβλωση θεωρείται φόνος. Στην Εκκλησία, έχει καθιερωθεί να γιορτάζεται η σύλληψη των αγίων.

<https://alopsis.gr/%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%89%CF%80%CE%BF-%CE%B1%CE%BC%CE%B2%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%CE%B2%CF%81%CE%B5%CF%86%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84/>

14. Πόσο κοστίζουν οι εκτρώσεις;

Στην Ελλάδα, οι περισσότερες εκτρώσεις γίνονται ιδιωτικά, με το κόστος να ανέρχεται στα 400-700 ευρώ. Το κόστος μεγαλώματος ενός παιδιού είναι υψηλότερο από το κόστος της έκτρωσης. Οι τιμές της έκτρωσης διαφέρουν από χώρα σε χώρα. <https://www.kathimerini.gr/society/561553408/ektrosi-ena-megalo-tampoy-tis-ellinikis-koinonias/>

<https://www.guttmacher.org/gpr/2016/07/abortion-lives-women-struggling-financially-why-insurance-coverage-matters>

15. Κάνουν εκτρώσεις τα έφηβα κορίτσια;

40% των ετήσιων εκτρώσεων γίνονται σε νεαρές γυναίκες 15-24 ετών. Μπορούν να πάρουν μια τέτοια απόφαση οι έφηβες; <https://www.familyplanning.org.cy/wp-content/uploads/2019/04/CFPA-PositionPaper-Abortion.pdf>

16. Πώς εκλαμβάνουν την έκτρωση οι υποστηρικτές αυτής;

Η έκτρωση εκλαμβάνεται ως η προσπάθεια ελέγχου και εξαφάνισης της γυναικείας επιλογής για το σώμα της. Επίσης, η άμβλωση δικαιολογείται ως μέσο ελέγχου του πληθυσμού. Με την απαγόρευση της έκτρωσης παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών και κυρίως το αναφαίρετο δικαίωμα της ζωής. Τέλος, θεωρείται ότι η γυναικεία ταυτότητα δεν είναι ταυτόσημη με την μητρότητα. <https://abortion.procon.org/>

17. Σε ποιο βαθμό προωθούνται οι εκτρώσεις από τα μέσα ενημέρωσης;

Ενδεικτικά, η Google παρουσιάζει τη μεροληπτική της στάση υπέρ των εκτρώσεων, μέσα από την κατάργηση διαφημίσεων για υπηρεσίες αναστροφής της δράσης των εκτρωτικών χαπιών. <https://afistemenaziso.gr/texts/epikairota/i-google-katargei-diafimisi-pou-voithana-sothoynta-agennita-paidia-apo-to-xapi-tis-ektrosis>

18. Ποια είναι τα οφέλη των γεννήσεων;

Οι γεννήσεις είναι ένας τρόπος για τη λύση του κοινωνικού προβλήματος της υπογεννητικότητας, ως αποτέλεσμα της δημογραφικής κρίσης. Ενδεικτικά, στην Ελλάδα, εδώ και τέσσερις δεκαετίες, μειώνεται ο αριθμός των φοιτητών και των μαθητών, των παιδιών, μειώνεται ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός και παράλληλα αυξάνεται ο ηλικιακός μέσος όρος του. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Eurostat, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο οι γεννήσεις είναι πολύ λιγότερες από τους θανάτους.

<https://www.kathimerini.gr/economy/561309769/meiothike-oso-pote-o-ellinikos-plithysmos-tin-perasmeni-chronia/>

<https://www.kathimerini.gr/economy/561548137/ellada-i-pio-girasmeni-chora-tis-eyropis-to-2030/>

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Marriages_and_births_in_Cyprus/el&oldid=269022)

[explained/index.php?title=Archive:Marriages_and_births_in_Cyprus/el&oldid=269022](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Marriages_and_births_in_Cyprus/el&oldid=269022)

https://www.statistics.gr/documents/20181/17529706/GreeceInFigures_2021Q4_GR.pdf/63a2d3b8-23d5-2376-a189-a1446ec6ffaa

19. Ποια παραδοχή, που σχετίζεται με το θέμα των εκτρώσεων, υπάρχει στον όρκο του Ιπποκράτη που δίνουν όλοι οι γιατροί;

Οι γιατροί δίνουν τον Όρκο του Ιπποκράτη σύμφωνα με τον οποίο παραδέχονται ότι «δεν θα εμπιστευτούν σε έγκυο μέσο που προκαλεί έκτρωση».

<https://school.med.uoa.gr/tmima/orkoi/>

20. Ποιες είναι οι σωματικές επιπτώσεις της άμβλωσης;

Η έκτρωση συνδέεται με ήπιες σωματικές και οργανικές επιπτώσεις όπως πόνοι, ναυτία, εμετοί, αιμορραγία και σε άλλες περιπτώσεις με σοβαρότερες. <https://www.cambridge.org/core/journals/the-british-journal-of-psychiatry/article/abortion-andmental-health-quantitative-synthesis-and-analysis-of-research-published19952009/E8D556AAE1C1D2F0F8B060B28BEE6C3D>

21. Ποιες είναι οι ψυχικές επιπτώσεις της άμβλωσης;

Ψυχικές επιπτώσεις της άμβλωσης μπορεί να είναι ψυχολογικά τραύματα, αισθήματα ντροπής, πόνου και ενοχής. Εντοπίζονται πιθανά ιατρικά προβλήματα στη γυναίκα, μετά την έκτρωση.

Από το βιβλίο του Γέροντος Παΐσιου του Αγιορείτου «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ», τόμ. Δ' της Σειράς «ΛΟΓΟΙ», εκδ. Ι. Ησυχαστηρίου “Άγιος Ιωάννης ο Ευαγγελιστής”, Σουρωτή Θεσ/νίκη

22. Ποια είναι η κοινωνική διάσταση των εκτρώσεων;

Η επιλεκτική έκτρωση που βασίζεται σε γενετικές ανωμαλίες (ευγονικός τερματισμός) είναι εμφανής διάκριση. Πραγματοποιούνται εκτρώσεις για να αποφευχθούν γεννήσεις παιδιών με ειδικές ανάγκες. <https://abortion.procon.org/>

Η άμβλωση εξαλείφει τις πιθανές κοινωνικές συνεισφορές ενός μελλοντικού ανθρώπου. Επιπλέον, τα παιδιά βοηθούν στην ανάπτυξη της οικονομίας. <https://abortion.procon.org/>

23. Πόσο επικίνδυνη είναι η έκτρωση;

Σε περιπτώσεις που δεν είναι νόμιμη η έκτρωση, οι έγκυες καταφεύγουν σε παράνομους τρόπους έκτρωσης και παράνομους παροχείς βοήθειας. Η άμβλωση μετατρέπεται σε επικίνδυνη διαδικασία όταν ο νόμος είναι αυστηρός και υπάρχει έλλειψη παροχής βοήθειας.

Οι γυναίκες μπορούν να πεθάνουν κατά τη διαδικασία της έκτρωσης (8/10 των θανάτων των γυναικών). <https://www.afistemenaziso.gr/texts/medical/methodoi-ektrwshs/poso-soustoixizei-mia-ektrosi-oi-epiptoseis-tis-ektrosis>

24. Πόσο σημαντική είναι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση για την αποφυγή του διλήμματος, γέννηση ή έκτρωση;

Είναι αναγκαία η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και η ενημέρωση-παροχή μέσων αντισύλληψης. Κέντρα βοήθειας, βιβλία και λειτουργοί ψυχικής υγείας είναι σπουδαίες σημασίας. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, μελέτες σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχουν δείξει ότι η εισαγωγή μακροχρόνιων εθνικών προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης έχει οδηγήσει σε «μετρήσιμα αποτελέσματα» που περιλαμβάνουν σημαντική μείωση των εκτρώσεων. <https://www.familyplanning.org.cy/srhr/sexuality-education/>

25. Ποιες εναλλακτικές λύσεις υπάρχουν αντί της έκτρωσης;

Ενδεικτικά αναφέρονται εναλλακτικές της έκτρωσης όπως η γέννηση του παιδιού, η γέννηση και η διάθεσή του για υιοθεσία ή σε ανάδοχη οικογένεια. <https://www.acog.org/womens-health/faqs/pregnancy-choices-raising-the-baby-adoption-and-abortion>

26. Αν η γυναίκα αποφασίσει να προχωρήσει στη γέννηση του παιδιού, υποχρεούται να αναλάβει την παροχή φροντίδας και μεγάλωματος του παιδιού;

Γέννηση δε σημαίνει απαραίτητως και μεγάλωμα του παιδιού. Η γυναίκα που επιλέγει να γεννήσει ένα παιδί, δεν είναι υποχρεωμένη να μεγαλώσει το παιδί και να του παρέχει φροντίδα, από μόνη της. Μπορεί να διαθέσει το παιδί για υιοθεσία.

<https://www.acog.org/womens-health/faqs/pregnancy-choices-raising-the-baby-adoption-and-abortion>

27. Πώς γίνεται η διαδικασία της υιοθεσίας;

Η γενική διαδικασία είναι ότι λίγο μετά τη γέννηση του μωρού, η μητέρα του τοκετού (η γυναίκα που γεννά το μωρό) υπογράφει χαρτιά που τερματίζουν τα δικαιώματά της στο παιδί και δίνει τη συγκατάθεσή της για την υιοθεσία. Εάν ο πατέρας είναι γνωστός και συμφωνεί με την υιοθεσία, υπογράφει και τα έντυπα συγκατάθεσης. Μερικές φορές το μωρό φεύγει από το νοσοκομείο με τους θετούς γονείς. Μερικές φορές το μωρό τοποθετείται για πρώτη φορά σε ανάδοχη φροντίδα και πηγαίνει σπίτι με τους θετούς γονείς αφού ολοκληρωθεί η γραφειοκρατία. <https://www.acog.org/womens-health/faqs/pregnancy-choices-raising-the-baby-adoption-and-abortion>

28. Υπάρχουν παραδείγματα ανθρώπων που έχουν υιοθετηθεί και έχουν πετύχει στη ζωή τους;

Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες μεγάλες διασημότητες που έχουν υιοθετηθεί και έχουν διαπρέψει όπως είναι ο Στιβ Τζομπς, η Μέριλιν Μονρόε, η Φράνσις Μακ Ντόρμαντ και ο Νέλσον Μαντέλα. <https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/786197/oi-diasimoi-uiothetimenoi>

29. Πόσο συνήθεις είναι οι υιοθεσίες;

Στην Ελλάδα και στην Κύπρο, η διαδικασία της υιοθεσίας είναι αρκετά χρονοβόρα. Στην Ελλάδα, οι υιοθεσίες δεν ξεπερνούν τις 75 το χρόνο, παρά τις ανάγκες. «Ο νόμος 4538/2018, με τις αλλαγές του Νόμου 4704/2020 επέφερε αλλαγές στον θεσμό της δημόσιας υιοθεσίας, και δη μέσω της ψηφιοποίησης της διαδικασίας στο στάδιο των κοινωνικών υπηρεσιών. <https://www.tanea.gr/2020/11/09/greece/sygklonistikies-istories-i-odysseia-ton-yiothesion-stin-ellada/>

<http://archive.pov.org/offandrunning/fact-sheet/>

30. Πώς εκλαμβάνεται η ανθρώπινη ζωή;

Το παιδί είναι μια ανθρώπινη ζωή όχι μία επιλογή. Κανένας άνθρωπος δεν είναι μιας χρήσης. Η ζωή είναι το δώρο. <https://abortion.procon.org/>

31. Ποιο είναι το δικαίωμα της γυναίκας, που σχετίζεται με τις εκτρώσεις;

Είναι το δικαίωμα να εξασφαλίζει τη σωματική της ακεραιότητα και υγείας της. Να ορίζει το σώμα της και τη ζωή της. <https://www.skai.gr/oie-mono-oi-mises-gynaikes-stis-anaptyssomenes-xores-exoun-to-dikaioma-aytodiathesis>

32. Τι δικαιώματα έχει το παιδί, από τη σύλληψη του και έπειτα;

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Ουνέσκο, ως προς τα δικαιώματα του παιδιού κατοχυρώνεται ο σεβασμός σε κάθε μορφή ζωής και η απόρριψη της βίας προς αυτήν. https://gri lazacharoula.blogspot.com/p/blog-page_14.html?fbclid=IwAR2KnnkGM33DC6rDsi5tuDSGiBt9ISGBZXKNMxVZIA70XP14L8cjCzUiluw

33. Ποιο από τα δύο προηγείται όταν έρθουν σε σύγκρουση;

Υπάρχει αντίφαση της νομοθεσίας, η οποία από τη μία αναγνωρίζει δικαιώματα στο έμβρυο ως ξεχωριστή οντότητα, από την άλλη δεν μπορεί να προστατεύσει το σημαντικότερο δικαίωμά του, το δικαίωμα στη ζωή, όταν αυτό συγκρούεται με το δικαίωμα αυτοδιάθεσης

της μητέρας του. https://grielazacharoula.blogspot.com/p/blog-page_14.html?fbclid=IwAR2KnnkGM33DC6rDsi5tuDSGiBt9ISGBZ